

ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการผลิตและจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์
ของสหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด

นิรันดร์ มานันชัย

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2555

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน

ชื่อเรื่อง

ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการผลิตและจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์
ของสหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด

โดย

นิรันดร์ มานันชัย

พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนา โพธิ์สุวรรณ)
วันที่ 11 เดือน ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๕

กรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์สมชาย องค์ประเสริฐ)
วันที่ 11 เดือน ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๕

กรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์คลกร ขวัญคำ)
วันที่ 12 เดือน ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๕

ประธานกรรมการประจำหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปราโมช ศิตะโกเศศ)
วันที่ 15 เดือน ๓๑ พ.ศ. ๕๕

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุพงศ์ วาฤทธิ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่ 15 เดือน ๓๑ พ.ศ. ๕๕

ชื่อเรื่อง	ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการผลิตและจัดจำหน่าย ปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด
ชื่อผู้เขียน	นายนิรันดร์ มานันชัย
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนากุณิสังคมอย่างยั่งยืน
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนา โพธิ์สุวรรณ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาการผลิต และการจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด ปี 2553 – 2555 รวมทั้งศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการผลิต และการจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด การเก็บข้อมูลเป็นการเก็บรวบรวมจากการจัดเวที โดยใช้วิธีการ SWOT Analysis และสังเคราะห์ข้อมูล จากการรวบรวมประเด็น ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขที่ได้มาทำการประชุมกลุ่มย่อย (focus group) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน ตลอดจนหาแนวทางแก้ไขปัญหาให้เหมาะสมต่อไป จากการศึกษาพบว่า

ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด ปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือ วัตถุดิบ แรงงาน ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักร ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ระบบบัญชีสหกรณ์ และปัจจัยทางธรรมชาติที่ไม่สามารถควบคุมได้ เกิดฝนตกหนัก ในปี 2554 มีผลกระทบต่อความสามารถของการผลิต ทำให้ต้นทุนค่าแรงงานเพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม สหกรณ์ได้พยายามบริหารต้นทุนให้ต่ำด้วยการหาแหล่งวัตถุดิบที่มีราคาถูกกว่า และสหกรณ์ต้องวางแผนการผลิตให้ทันกับฤดูกาล และบัญชีของสหกรณ์โดยการสำรวจความต้องการ เพื่อใช้เป็นฐานในการจัดการผลิตจะทำให้สหกรณ์ผลิตปุ๋ยอินทรีย์เป็นไปตามเป้าหมายและแผนงานที่กำหนดได้

ด้านการจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ พบว่า การส่งเสริมการตลาดเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้สมาชิกรู้จัก และมีความมั่นใจในผลิตภัณฑ์ที่สหกรณ์ผลิต กลุ่มสมาชิกที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์เกิดความมั่นใจในคุณภาพ และรู้สึกถึงความปลอดภัย การมีสุขภาพที่ดีเนื่องจากการไม่มีการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีระบบนิเวศในการเพาะปลูกกลับคืนมา สหกรณ์มีจุดแข็ง คือ สมาชิกที่รู้หน้าที่การเป็นสมาชิกที่ดี มีความรักต่อกับองค์กร จุดแข็งนี้สามารถพัฒนาเป็นการส่งเสริมการตลาดด้วยการให้ประธานกลุ่ม ผู้นำกลุ่มมีส่วนร่วม และเป็นตัวอย่างในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ จะส่งผลให้ยอดขายเพิ่มขึ้นในอนาคต ถึงแม้ปี 2553 – 2555 สหกรณ์จำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ ที่ต่ำกว่าราคาดันทุนแต่ไม่มีผลกระทบต่อองค์กร เพราะสหกรณ์ต้องการให้สมาชิกใช้ปุ๋ยอินทรีย์เป็นการลดต้นทุนการผลิต แบบยั่งยืนตามวิธีการ และอุดมการณ์ของสหกรณ์สอดคล้องกับหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงตรัสว่า “...ขาดทุนคือกำไร”

Title	Problems and a Guideline for Production Problems and Organic Fertilizer Selling of Sobprab Agricultural Cooperative Limited
Author	Mr. Nirun Manunchai
Degree of	Master of Science in Geosocial Based Sustainable Development
Advisory Committee Chairperson	Assistant Professor Dr. Ratana Pothisuwan

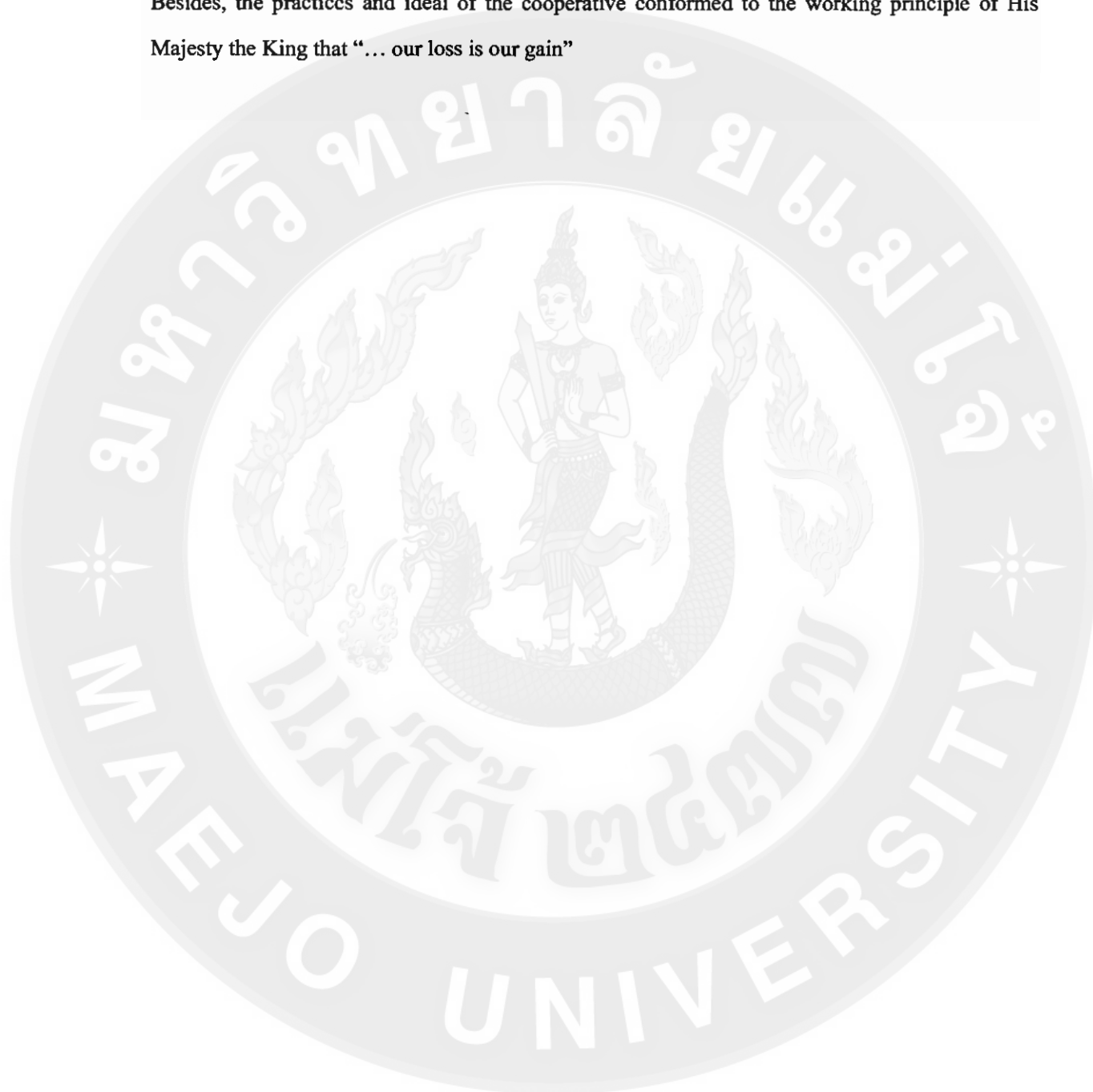
ABSTRACT

This study was conducted to explore: the organic fertilizer production and selling of Sobprab Agricultural Cooperative, Ltd. during 2010-2012 and 2) problems encountered and a guideline for solving the problems in organic fertilizer production and selling. Data collection was done through brain storming venue using SWOT analysis. Data synthesis was done with problems encountered and a guideline for solving the problems through focus group discussions and data obtained from the cooperative account system. Results of the study revealed the following:

However, the cooperative had tried to manage the low costs by finding cheap arterial sources. Besides, the cooperative must plan the production coping to the season and the account year of the cooperative. This could be done by preparing needs assessment to be the basis for the production management. This could make the cooperative produce organic fertilizer meeting the goals and operational plan.

Regarding organic fertilizer selling, it was found that sales promotion was an important factor to make cooperative members know and be confident in the project of the cooperative. Besides, the group members using organic fertilizer would be confident in the quality of organic fertilizer and feel safe on their health. The strong point of the cooperative was that the cooperative members realized on a good member being. They were royal to their organization. This strong point could be developed to be sales promotion by group president and leader participation. It could be a model for organic using of the cooperative. This would result in increased sales volume in the future. Although during 2010-2012 the cooperative sold organic

fertilizer in a lower price than the production costs, it had no impacts on the organization since the cooperative needed its members to use organic fertilizer to reduce production costs sustainably. Besides, the practices and ideal of the cooperative conformed to the working principle of His Majesty the King that "... our loss is our gain"

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี โดยผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนา โพธิ์สุวรรณ ประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์สมชาย องค์ประเสริฐ และรองศาสตราจารย์ดลกร ขวัญคำ กรรมการที่ปรึกษา ปัญหาพิเศษ ที่ได้กรุณาเอาใจใส่ให้คำแนะนำตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้ปัญหาพิเศษฉบับนี้สมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรสปราบ จำกัด และคณะกรรมการทุกท่าน ทุกท่านที่ได้ให้โอกาสตลอดจนทุนการศึกษากับผู้วิจัยในการศึกษาครั้งนี้ รวมทั้งเพื่อน ภูมิสังคมรุ่น 6 ปี และน้อง ๆ ร่วมงานทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดทำข้อมูลจนกระทั่งมีผล ทำให้ปัญหาพิเศษสำเร็จเรียบร้อย

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณบิดา – มารดา พี่น้อง และภรรยาที่ได้ส่งเสริมสนับสนุนคอยเป็นกำลังใจให้ตลอดระยะเวลาการศึกษา

นิรันดร์ มานันชัย

ตุลาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(4)
กิตติกรรมประกาศ	(6)
สารบัญ	(7)
สารบัญตาราง	(9)
สารบัญภาพ	(10)
บทที่ 1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์	6
แนวคิดเกี่ยวกับการตลาด	22
แนวคิดเกี่ยวกับการผลิต	26
แนวคิดเกี่ยวกับปัยอินทรีย์	28
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
กรอบแนวคิดในการวิจัย	34
บทที่ 3 วิธีการดำเนินวิจัย	35
สถานที่ดำเนินการวิจัย	35
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	37
การรวบรวมข้อมูล	38
การวิเคราะห์ข้อมูล	38

	(8)
	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	39
ส่วนที่ 1 การผลิต และ การจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์	
การเกษตรสบปราบ จำกัด	39
ส่วนที่ 2 จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหา อุปสรรค โอกาสของการผลิตและ	
การจัด จำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์	59
ส่วนที่ 3 ปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาในการผลิตและการ	
จำหน่าย	67
บทที่ 5 สรุปผลอภิปรายและข้อเสนอแนะ	78
สรุปผลการศึกษา	78
อภิปรายผล	86
ข้อเสนอแนะในการวิจัย	88
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	90
บรรณานุกรม	91
ภาคผนวก	93
ภาคผนวก ก การประชุมระดมความคิด SWOT Analysis	
วันที่ 10 ตุลาคม 2554	94
ภาคผนวก ข การประชุมกลุ่มย่อย Focus Group วันที่เสาร์ที่ 18	
สิงหาคม 2555 ณ ห้องประชุม สหกรณ์การเกษตร	
สบปราบ จำกัด	98
ภาคผนวก ค งบประมาณการผลิต / รายละเอียดกำไร (ขาดทุน) เฉพาะ	
ธุรกิจแปรรูปผลิตผลการเกษตรและการผลิตสินค้า	
สำหรับปีสิ้นสุด 30 มิถุนายน 2554 และ 2553	100
ภาคผนวก ง แผนการดำเนินงานประจำปี 2554/2555 และแผนการ	
ดำเนินงานประจำปี 2555/2556	103
ภาคผนวก จ ประวัติผู้วิจัย	105

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
2 ปริมาณ ราคา มูลค่าวัตถุดิบ และต้นทุนการผลิตอื่น ๆ ในการผลิตปุ๋ยใน ปีสหกรณ์ ปี 2553	42
3 ปริมาณ ราคา และแหล่งที่จัดซื้อวัตถุดิบที่ใช้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปี 2553	43
4 ค่าเสื่อมราคา ค่าแรงงาน ค่าขนส่ง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ยต่อกระสอบ ปี 2553	44
5 ปริมาณ ราคา และมูลค่าวัตถุดิบ และต้นทุนการผลิตอื่น ๆ ในการผลิตปุ๋ย ในปีบัญชีปี 2554	46
6 ปริมาณ ราคา และแหล่งที่จัดซื้อวัตถุดิบที่ใช้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปี 2554	47
7 ค่าเสื่อมราคา ค่าแรงงาน ค่าขนส่ง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ยต่อกระสอบ ปี 2554	47
8 ปริมาณ ราคา และมูลค่าวัตถุดิบ และต้นทุนการผลิตอื่น ๆ ในการผลิตปุ๋ย ในปีบัญชี 2555	49
9 ปริมาณ ราคา และแหล่งที่จัดซื้อวัตถุดิบที่ใช้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปี 2555	50
10 ค่าเสื่อมราคา ค่าแรงงาน ค่าขนส่ง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ยต่อกระสอบ ปี 2555	51
11 เปรียบเทียบมูลค่าการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และต้นทุนการผลิต ปี 2553-2555	54
12 เปรียบเทียบต้นทุนเฉลี่ยต่อหน่วยของการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปี 2553-2555	54
13 เปรียบเทียบต้นทุนของวัตถุดิบ และต้นทุนอื่น ๆ ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปี 2553-2555	55
14 ปริมาณการจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ เป็นรายเดือน ในปี 2553-2555	56

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	34
2 ขบวนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์	40
3 จัดเวทีระดมสมองเพื่อวิเคราะห์ SWOT Analysis	59
4 สรุป จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข	60
5 การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขในการผลิตและการจำหน่าย	68

บทที่ 1

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันกระแสความต้องการบริโภคสินค้าเกษตรที่มาจากธรรมชาติหรือสินค้าเกษตรอินทรีย์ตลอดจนอาหารที่ปลอดจากสารเคมี มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว จึงส่งผลให้ประเทศไทยมีความต้องการปุ๋ยอินทรีย์เพิ่มขึ้นตามความต้องการของผู้ผลิตสินค้าที่ปลอดจากสารเคมี ส่งผลให้ประเทศไทยมีการนำเข้าปุ๋ยอินทรีย์จากต่างประเทศ ทั้งที่ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมมีปริมาณวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพียงพอ ดังนั้นแนวนโยบายภาครัฐจึงมีการส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองและส่งเสริมภาคเอกชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในเชิงพาณิชย์ ประโยชน์ที่ได้ นอกจากจะเป็นการส่งเสริมให้มีการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดแล้วยังสามารถช่วยลดปริมาณการนำเข้า ปุ๋ยอินทรีย์ อีกทั้งเป็นการส่งเสริมนโยบายด้านการขยายการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยช่วยลดต้นทุนการผลิตและมีผลต่อการปรับสภาพดิน บำรุงดินทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2552 ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2551 – 2554 จากมติดังกล่าวกรมส่งเสริมสหกรณ์ จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในสถาบันเกษตรกร โดยกำหนดนโยบายให้จัดทำเป็นโครงการหนึ่งสหกรณ์ หนึ่งโรงปุ๋ยอินทรีย์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรและผู้บริโภค สร้างความมั่นคงทางอาหาร สร้างรายได้ และผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่มีคุณภาพเป็นการลดต้นทุนการผลิตให้กับเกษตรกรที่เป็นสมาชิกในสถาบันเกษตรกรทั่วประเทศที่เข้าร่วมโครงการ มีการคัดเลือกสหกรณ์เข้าร่วมโครงการ 200 สหกรณ์ นอกจากนั้นมติในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ยังได้กำหนดโครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยที่ได้คุณภาพมาตรฐานในสถาบันเกษตรกร จึงทำการเก็บตัวอย่างปุ๋ยเคมี และ ปุ๋ยอินทรีย์โดยเจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตรร่วมกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาที่ดิน และบริษัท ห้องปฏิบัติการกลาง (ประเทศไทย) หรือเซ็นทรัลแลป ลงพื้นที่เก็บตัวอย่างปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์ที่จำหน่ายในสหกรณ์การเกษตรทั้งนี้ จากการตรวจสอบใน 200 สหกรณ์ จากเป้าหมายทั้งหมด 240 สหกรณ์ รวม 555 ตัวอย่าง พบว่า มีตัวอย่างปุ๋ยเคมีที่ได้มาตรฐานเพียง 43% และไม่ได้มาตรฐานถึง 57% ส่วนปุ๋ยอินทรีย์ที่ได้มาตรฐานมีเพียง 8% ขณะที่ไม่ได้มาตรฐานมีมากถึง 92% รวมทั้งพบว่ามี 164 สหกรณ์จำหน่ายปุ๋ยไม่ได้มาตรฐาน ส่วนอีก 58 สหกรณ์ จำหน่ายปุ๋ยได้มาตรฐาน สำหรับกลุ่มสหกรณ์การเกษตรที่จำหน่ายปุ๋ยไม่ได้มาตรฐาน พบว่า มีการซื้อปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์จากภาคเอกชน 68 บริษัทมาจำหน่าย จากแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวทำให้สหกรณ์การเกษตรสับสน จำกัดได้ดำเนินการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ขึ้นเมื่อ วันที่ 18

มกราคม 2553 ซึ่งสหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด เกิดจากการรวมตัวของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอสปรอบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกดำเนินธุรกิจร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันจนสามารถเป็นที่พึ่งทางด้านเศรษฐกิจของมวลสมาชิกได้เป็นอย่างดีตลอดจนช่วยเหลือสังคมส่วนรวมในชุมชน สหกรณ์มีการดำเนินธุรกิจดังนี้

1. ธุรกิจด้านสินเชื่อ
2. ธุรกิจด้านฝากเงิน
3. ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย เช่น วัสดุการเกษตร ปุ๋ย เคมีภัณฑ์ อาหารสัตว์
4. ธุรกิจรวบรวมผลผลิต เช่น ข้าว ถั่วเหลือง
5. ธุรกิจปั้มน้ำมัน
6. ธุรกิจบริการส่งเสริมการเกษตร

ดังนั้นสหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด ได้เห็นความสำคัญในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่มีคุณภาพและ ต้องการให้สมาชิกลดการใช้ปุ๋ยเคมี เพิ่มการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร เพื่อให้ต้นทุนการประกอบอาชีพทางการเกษตรลดลงตลอดจนเป็นการผลิตพืชที่ปลอดจากสารเคมี การใช้ปุ๋ยอินทรีย์มีผลทำให้เกิดการปรับปรุงสภาพดิน ดินเกิดความสมบูรณ์มากขึ้น ทำให้สมาชิกที่ทำการเกษตรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เนื่องจากลดการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีเกิดความปลอดภัยในชีวิตและเกิดความมั่นคงทางด้านอาหารที่ปลอดภัย สหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัดมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 4,178 ราย ประกอบอาชีพทางการเกษตรเช่น ปลูกข้าว ปลูกอ้อย ปลูกผัก จึงดำเนินการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ขึ้นเพื่อให้บริการกับสมาชิกได้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่มีคุณภาพดีตามมาตรฐานของกรมวิชาการเกษตร สหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด ได้เริ่มจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์เมื่อเดือน มีนาคม 2553 ถึง เดือน สิงหาคม 2553 พบว่า สมาชิกสหกรณ์ได้ซื้อปุ๋ยอินทรีย์ จำนวน 225 ราย น้ำหนัก 21 ตัน เป็นอัตราส่วนเมื่อเทียบกับจำนวนสมาชิกที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมพบว่า มีสัดส่วนที่ต่ำมาก และ ในพื้นที่อำเภอสปรอบเกษตรกรซื้อปุ๋ยอินทรีย์จาก บริษัท เอ ที อินเตอร์ไบโอเทค จำกัด ตรา รวงข้าวไทย จำนวน 3,000 กระสอบ น้ำหนัก 150 ตัน เมื่อเทียบสัดส่วนปุ๋ยอินทรีย์จากบริษัทเอกชน ปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์สามารถจำหน่ายได้เพียง 14% จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขในการผลิตและการจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการผลิตและการจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด ในปี 2553-2555
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขในการผลิตปุ๋ยและจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ ของสหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. คณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการของสหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด สามารถนำข้อมูลที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาด้านการบริหารจัดการการผลิต และจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ ของสหกรณ์รวมทั้ง กำหนดมาตรการและนโยบายในการปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้ดีขึ้น เกิดประสิทธิผล เพื่อพัฒนาองค์กรในระยะยาวทำให้เกิดความเชื่อมั่น ความศรัทธา การมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจแก่สมาชิก
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปเป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริมพัฒนางานกิจการของสหกรณ์ ที่มีปัญหาคล้ายคลึงกันได้

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษารั้งนี้เป็นการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการผลิตและจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด

ขอบเขตเนื้อหา

ในการศึกษารั้งนี้เป็นการศึกษาถึงปัญหา และแนวทางแก้ไข ในการผลิตและจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด โดยการประชุมกลุ่ม (focus group) และใช้วิธี SWOT Analysis เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข ปัญหาเพื่อเป็นข้อมูลปฐมภูมิ

ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษาครั้งนี้ได้ดำเนินการศึกษาเฉพาะสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด อำเภอสบปราบ จำนวนกลุ่มสมาชิก 42 กลุ่ม (ซึ่งมีสมาชิก 4,178 ราย) โดยใช้ผู้แทนกลุ่มๆ ละ 1 คน เป็นประธานกลุ่มผู้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์และไม่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ของสหกรณ์ฯ จำนวน 42 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ตำบลสบปราบ ตำบลนายาง ตำบลสมัย และ ตำบลแม่แก้ว อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง

ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ เดือน มีนาคม 2553 ถึงเดือน สิงหาคม 2555

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

สหกรณ์ หมายถึง สหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด

สมาชิกสหกรณ์ หมายถึง สมาชิกสหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด ที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่ อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง

ประธานกลุ่ม หมายถึง สมาชิกสหกรณ์ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากการประชุมกลุ่มประจำปีบัญชีของสหกรณ์แต่ละกลุ่มหมู่บ้านเพื่อเป็นหัวหน้ากลุ่ม

กลุ่มหมู่บ้าน หมายถึง กลุ่มที่สมาชิกสหกรณ์สังกัดอยู่แต่ละหมู่บ้านซึ่งบางหมู่บ้านมีกลุ่มสมาชิกที่สังกัดอยู่มากกว่า 1 กลุ่ม

ผู้นำกลุ่ม หมายถึง สมาชิกสหกรณ์ที่มีอาณาเขตบ้านอยู่ใกล้กันเลือกขึ้นเป็นผู้นำประจำเขตซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้ช่วยประธานกลุ่ม

ปุ๋ยอินทรีย์ หมายถึง สารประกอบอินทรีย์ที่มีธาตุอาหารพืช เป็นองค์ประกอบและเป็นสารปรับปรุงดิน ทำให้ดินมีคุณสมบัติทางกายภาพดีขึ้น มีแหล่งกำเนิดมาจากสารอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยพืชสด

การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ หมายถึง ปุ๋ยที่ได้จากอินทรีย์สารซึ่งผลิตขึ้นโดยกรรมวิธีต่างๆ ของสหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด

ผู้ซื้อปุ๋ยอินทรีย์ หมายถึง สมาชิกสหกรณ์ที่ซื้อปุ๋ยอินทรีย์ที่สหกรณ์การเกษตร สบปราบ จำกัดผลิตขึ้น

ผู้ซื้อปุ๋ยอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง หมายถึง สมาชิกสหกรณ์ที่ซื้อปุ๋ยอินทรีย์มากกว่า 2 กระสอบ

ไม่ซื้อปุ๋ยอินทรีย์ หมายถึง สมาชิกสหกรณ์ที่ไม่ซื้อปุ๋ยอินทรีย์ที่สหกรณ์ผลิตขึ้นแต่ ซื้อปุ๋ยเคมีจากสหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด

การจัดจำหน่าย หมายถึง ช่องทางการตลาดรวมถึงผลิตภัณฑ์ บริการ ราคา การส่งเสริมการตลาด ของสหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด

การจัดการ หมายถึง การดำเนินการ การจัดการ ซึ่งจะมีประสิทธิภาพได้ ต้อง อาศัยปัจจัยด้านนี้คือ คน (man) เงิน (money) การจัดการ (management) และ วัสดุอุปกรณ์ (materials) ปัจจัยนำเข้านี้ เป็นเครื่องมือในการวัดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของสหกรณ์ ซึ่งในที่นี้หมายถึง การผลิตและการจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด

คน (man) หมายถึง บุคคลที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ ได้แก่ สมาชิก คณะกรรมการ ดำเนินการและฝ่ายจัดการ

เงิน (money) หมายถึง ทุนดำเนินงานของสหกรณ์ที่มาจากการฝากเงิน การถือหุ้น ของสมาชิก เงินทุนจากการจัดสรรผ่านมติที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี

วัสดุอุปกรณ์ (materials) หมายถึง วัสดุอุปกรณ์ซึ่งจะรวมถึงเครื่องมือเครื่องจักร และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ของสหกรณ์ที่ใช้ในการผลิตและการจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์

การจัดการ (management) หมายถึง การนำทรัพยากร คน เงิน และวัสดุอุปกรณ์ เข้าประสานกัน เพื่อนำไปใช้ในการ ผลิตและการจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยได้รับผลตอบแทนมากที่สุด เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกสหกรณ์เข้ามาร่วมค้นหาปัญหา ร่วมคิด วิเคราะห์สาเหตุปัญหา ตลอดจนหาวิธีการแก้ปัญหาในการผลิตและจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของ สหกรณ์

บทที่ 2

ตรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์สำหรับสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด อำเภอสปรอบ จังหวัดลำปาง ทั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความกระจ่าง โดยมีเนื้อหาดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์
2. แนวคิดเกี่ยวกับการตลาด
3. แนวคิดเกี่ยวกับการผลิต
4. แนวคิดเกี่ยวกับปุ๋ยอินทรีย์
5. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์

สหกรณ์เป็นรูปแบบองค์กรทางธุรกิจลักษณะหนึ่งที่เกิดขึ้นตามความเสมอภาค และเน้นความสำคัญของระบบกลุ่ม (group empower) มากกว่าระบบทุน (capital) และยังถือเป็นรากฐานหรือต้นแบบของประชาธิปไตยในประเทศไทยสหกรณ์การเกษตรเป็นองค์กรที่ช่วยแก้ปัญหาเกษตรกรและชุมชนได้อย่างยั่งยืนสามารถสรุปแนวคิดเรื่องสหกรณ์ได้ดังนี้

ความหมายของสหกรณ์

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2545) ได้ให้ความหมายของสหกรณ์ไว้ว่าสหกรณ์เป็นคำที่มาจากคำสองคำรวมกันคือ สห แปลว่า รวมกัน และกรณ์ แปลว่า กระทำ คำว่าสหกรณ์จึงหมายถึง การกระทำร่วมกัน หรือการทำงานร่วมกัน ดังนั้น ถ้าจะพิจารณาความหมายทั่วไปแล้ว คือ การร่วมกันทำงานใดๆ ถือว่าสหกรณ์ แต่สหกรณ์ตามความหมายลักษณะนี้ยังหมายถึงกิจการของกลุ่มคนที่ได้จดทะเบียนตามกฎหมายสหกรณ์ ตั้งขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่แก้ปัญหาในด้านการทำมาหากินที่คล้ายคลึงของสมาชิก และปัญหาของสมาชิกสหกรณ์แต่ละคนที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหได้ตาม

ลำพังหรืออาจจะกล่าวได้ว่าการจัดตั้งสร้างขึ้นมาเพื่อดำเนินการให้สมาชิกได้รับประโยชน์ในการประกอบอาชีพของคนมากกว่าที่สมาชิกแต่ละคนเคยได้ดำเนินกิจกรรมตามลำพัง

ชุมพล รินคำ (2541 อ้างใน อัสวิน ศรีเทพ, 2551: 9-10) ได้รวบรวมคำจำกัดความของคำว่า “สหกรณ์” และสามารถสรุปคำจำกัดความต่างๆ ของสหกรณ์ไว้ดังต่อไปนี้

1. ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 ได้ให้ความหมายของสหกรณ์ว่า “การร่วมมือกัน” ตรงกับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Cooperative อันเป็นการที่บุคคลตั้งแต่สองคนทำงานร่วมกัน ซึ่งอาจจะกระทำร่วมกัน โดยสำนึกหรือไม่สำนึก เพียงบางส่วนหรืออย่างเต็มที่ โดยมีแบบหรือไม่มีแบบแผน

2. Charles Jide นักสหกรณ์และนักเศรษฐศาสตร์ของฝรั่งเศส เป็นผู้หนึ่งที่ทำให้ความช่วยเหลือการสหกรณ์ในด้านวิชาการเป็นอันมาก ได้ให้คำจำกัดความไว้สั้น ๆ ว่า “สหกรณ์คือ สมาคมที่มุ่งกำจัดกำไร” ทั้งนี้เพราะท่านเห็นว่า ความยุ่งยากทั้งหลายบังเกิดขึ้นในโลก มีผลสืบเนื่องมาจากการแสวงหากำไร

3. Hannes Gerbhard นักเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์ชาวฟินแลนด์ อธิบายได้ว่า “สหกรณ์เป็นที่รวมคน ตั้งขึ้นตามหลักแห่งความเสมอภาคไม่จำกัดจำนวนสมาชิกและเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินงานตามหลักเศรษฐกิจ เพื่อส่งเสริมฐานะทางการเงินและการดำเนินอาชีพของสมาชิก ด้วยวิธีช่วยตนเองตามลำพัง หรือช่วยตนเองด้วยความสนับสนุนของรัฐบาล โดยมีข้อแม้ว่ามีผลกำไรจากประโยชน์การกระทำร่วมกัน จะต้องแบ่งตามส่วนงานที่สมาชิกคนหนึ่ง ๆ กระทำมิใช่แบ่งตามส่วนเงินทุน

4. S.Talmaki นักสหกรณ์ชาวอินเดีย ได้กล่าวว่า “สหกรณ์ คือ วิธีการจัดงานชนิดหนึ่ง ซึ่งหลายบุคคลหลายคนร่วมกัน โดยใจสมัครตามหลักแห่งความเสมอภาค เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจโดยวิธีสุจริต”

5. Percy Redfem นักสหกรณ์ชาวอังกฤษ ได้กล่าวไว้ว่า “สมาคมสหกรณ์ คือ ชุมชนุมนซึ่งร่วมงานกันโดยใจสมัคร และโดยวิธีวิธีการประชาธิปไตยเป็นหลักเพื่อเสนอสิ่งของการและการรับใช้ให้แก่สมาชิกหรือเพื่อให้สมาชิกผลิตสิ่งของไว้ขายหรือเพื่อขายสิ่งของที่สมาชิกผลิตขึ้น หรือเพื่อจะหาทุนให้สมาชิก หรือเพื่อวัตถุประสงค์ทั้งปวงให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวและในขณะเดียวกันนั้นเพื่อเฉลี่ยได้ตามวิธีการซึ่งสมาชิกได้ตกลงว่าเป็นวิธีที่ยุติธรรมสำหรับแต่ละคนและคนทั้งหมด

6. C.R. Fay ได้ให้คำจำกัดความไว้ในหนังสือ Co-operation at Home and Abroad โดยกล่าวถึงวิธีการในแง่เศรษฐกิจและสังคมว่า “สมาคมสหกรณ์เป็นที่รวมคนด้วยความมุ่งหมายในลักษณะของหุ้นส่วนการค้า ซึ่งจัดในหมู่ผู้มีทรัพย์สินน้อยและวางวิธีการโน้มไปในทางมิให้

บังเกิดความเห็นแต่ประโยชน์ส่วนตน โดยวางเงื่อนไขไว้ว่าสมาชิกจะได้รับประโยชน์แบ่งตามส่วน
แห่งกิจการงานที่กระทำกับสมาคม

7. กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ผู้ดำเนินการสหกรณ์และดำรงตำแหน่งนายทะเบียน
สหกรณ์พระองค์แรกในประเทศไทย ได้ให้ความหมายไว้ว่า “สหกรณ์เป็นวิธีการรูปแบบหนึ่ง ซึ่ง
บุคคลหลายคนเข้ารวมกันโดยความสมัครใจของตนเอง ในฐานะที่เป็นมนุษย์เท่ากันและโดยความ
มีสิทธิเสมอหน้ากันหมด เพื่อจะบำรุงตัวเองให้มีความเจริญในทางทรัพย์

ฉะนั้นสหกรณ์คือ กลุ่มคนกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาร่วมกัน โดยมีเจตนาเพื่อดำเนิน
กิจกรรมทางธุรกิจโดยจัดตั้งองค์กรที่เรียกว่า “สหกรณ์” ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจากองค์กรธุรกิจ
ประเภทอื่น คือ เป็นองค์กรธุรกิจที่มุ่งเน้นความเสมอภาคทางสังคมโดยใช้วิธีการจัดสรร
ผลประโยชน์ หรือ การบริหารองค์กรในรูปแบบประชาธิปไตยหรือกล่าวได้ว่าสหกรณ์จะเน้นทาง
สังคมมากกว่าทางเศรษฐกิจ อาจกล่าวได้ว่า “รวมคน” มากกว่า “รวมทรัพย์สิน”

การสหกรณ์

สิ่งที่ทำให้สหกรณ์แตกต่างจากธุรกิจอื่นคือ สหกรณ์มีอัตลักษณ์หรือความเป็น
ลักษณะเฉพาะของสหกรณ์ (รัตนา โพธิ์สุวรรณ, 2551) ประกอบด้วย คุณค่าสหกรณ์ (cooperative
vale) อุดมการณ์สหกรณ์ (cooperative ideology) หลักการสหกรณ์ (cooperative principles) วิธีการ
สหกรณ์ (cooperative practices)

คุณค่าของสหกรณ์ (Cooperative Value) สหกรณ์อยู่บนพื้นฐานแห่งคุณค่าของการ
ช่วยตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความเป็นประชาธิปไตย ความเสมอภาค ความเที่ยงธรรม
และความเป็นเอกภาพรับผิดชอบต่อสังคมและความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น โดยสืบทอดประเพณีปฏิบัติ
ของ ผู้ริเริ่มการสหกรณ์

อุดมการณ์สหกรณ์ (Cooperative Ideology) คือ ความเชื่อร่วมกันที่ว่าความช่วยเหลือ
ตนเอง และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ จะนำไปสู่การกินดี อยู่ดี มีความเป็น
ธรรมและสันติสุขในสังคม

วิธีการสหกรณ์ (Cooperative Practices) คือ การนำหลักการสหกรณ์มาใช้ในการ
ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิก โดยไม่ละเลยหลักการ
บริหารธุรกิจ

หลักการสหกรณ์ (Cooperative Principles) คือ แนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติ
เพื่อให้คุณค่าของสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม

รัตนา โพธิสุวรรณ (2551) ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบให้เห็นว่า หลักการสหกรณ์สากล 6 ข้อที่มีอยู่เดิม ค.ศ. 1966 (พ.ศ. 2509) กับหลักการสหกรณ์สากล 7 ข้อ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ค.ศ. 1996 (พ.ศ. 2539) มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และเพิ่มเติมโดย International Co-operative Alliance (ICA) โดยวิเคราะห์ให้เห็นถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง และความหมายของหลักการสหกรณ์ทั้ง 7 ข้อ ดังต่อไปนี้

หลักการสหกรณ์สากลเดิม : หลักการที่ 1

1. Open and voluntary membership (การเปิดรับสมาชิกทั่วไปและด้วยใจสมัคร)

Membership of a co-operative society shall be voluntary and available without artificial, restriction or any social political racial or religious discrimination to all persons, who can make use of its services and are willing to accept the responsibilities of membership

สมาชิกภาพของสหกรณ์ให้เป็นไปโดยความสมัครใจ และเปิดโอกาสให้ทุกคนที่สามารถใช้ประโยชน์ในบริการของสหกรณ์และเต็มใจยอมรับความรับผิดชอบของสมาชิกภาพเข้าเป็นสมาชิกได้ โดยปราศจากข้อจำกัดแบบเคลือบแฝง หรือความลำเอียงทางสังคม การเมือง เชื้อชาติหรือศาสนา

หลักการสหกรณ์สากลใหม่ : หลักการที่ 1

1. Voluntary and open membership (เปิดรับสมาชิกทั่วไป และด้วยความสมัครใจ)

Co-operatives are voluntary organization, open to all persons able to use their services and willing to accept the responsibilities of membership, without gender, social, racial, political or religious discrimination.

สหกรณ์เป็นองค์การแห่งความสมัครใจที่เปิดรับบุคคลทั้งหลายที่สามารถใช้บริการของสหกรณ์และเต็มใจรับผิดชอบในฐานะสมาชิก เข้าเป็นสมาชิกโดยปราศจากการกีดกันทางเพศ สังคม เชื้อชาติ การเมืองหรือศาสนา

วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงและสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง

ในหลักการสหกรณ์ข้อ 1) นี้ เนื้อหาส่วนใหญ่คล้ายกับหลักการเดิมแต่เพิ่มคำว่า ปราศจากการกีดกันทางเพศ ที่เป็นเช่นนี้เพราะสังคมโลกได้มีการพูดถึงสิทธิมนุษยชนมากขึ้น สตรีเรียกร้องสิทธิความเท่าเทียมกับบุรุษ และในอดีตผู้ที่เข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์มักจะเป็นบุรุษซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว เมื่อหัวหน้าครอบครัวไม่อยู่ (เสียชีวิต, ไปทำงานต่างประเทศ หรือติดภารกิจอื่น) คนในครอบครัวก็ไม่สามารถก่อนิบัติกรรมสัญญาใด ๆ กับสหกรณ์ได้ จึงทำให้เป็นปัญหาในทาง

ปฏิบัติ ดังนั้นเพื่อให้ปัญหานี้คลี่คลายไป จึงมีการเพิ่ม “การไม่กีดกันทางเพศ” เข้าไปในหลักการสหกรณ์ข้อที่ 1

ความหมายของหลักการสหกรณ์ ข้อ 1 หมายความว่า สมาชิกสหกรณ์ทุกประเภทที่สมัครเข้ามาต้องพร้อมและสามารถที่จะใช้บริการจากสหกรณ์ เช่นความสามารถในการให้บริการเงินกู้ ก็คือสมาชิกต้องมีรายได้พอที่จะชำระหนี้เงินกู้ในแต่ละเดือน/ปี ต้องซื่อสัตย์และซื่อตรงในการชำระหนี้ ต้องมีหลักประกันเงินกู้ และต้องมีแผนการใช้จ่ายเงิน รวมทั้งต้อง เต็มใจที่จะยอมรับผิดชอบในฐานะสมาชิก หมายถึง สมาชิกเป็นผู้ที่พร้อมที่จะเสี่ยงภัยกับสหกรณ์ ต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหน้าที่ ต้องคิดเสมอว่าตนเองในฐานะสมาชิกก็เป็นเจ้าของสหกรณ์ด้วยและสิ่ง que แสดงว่าตนเป็นเจ้าของสหกรณ์ ก็คือ

- การมีส่วนร่วม (มีหุ้นและมีเงินฝากในสหกรณ์ รวมทั้งทำธุรกิจกับสหกรณ์)
- มีสิทธิ (ใช้บริการและสอบถามการดำเนินงานของสหกรณ์)
- มีเสียง (ร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น)
- มีสังกัด (สังกัดกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง)

หลักการสหกรณ์สากลเดิม : หลักการที่ 2

2. Democratic Control. (การควบคุมแบบประชาธิปไตย)

Co-operative societies are democratic organizations their affairs shall be administered by persons elected or appointed in a manner agreed by the members and accountable to them members of voting [one member one vote] and participation in decisions affecting their societies. In other than primary societies the administration shall be conducted on a democratic basis in a suitable form.

สหกรณ์เป็นองค์การประชาธิปไตย กิจการของสหกรณ์จะต้องบริหาร โดยบุคคลที่ได้รับเลือกหรือแต่งตั้งตามวิธีที่สมาชิกได้ตกลงกัน และจะรับผิดชอบต่อสมาชิก สหกรณ์ชั้นปฐมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการออกเสียง (สมาชิกหนึ่งคนหนึ่งเสียง) และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อสหกรณ์ของตนในสหกรณ์อื่นนอกจากสหกรณ์ชั้นปฐมการบริหารงานให้ยึดหลักประชาธิปไตยในรูปแบบที่เหมาะสม

หลักการสหกรณ์สากลใหม่ : หลักการที่ 2

2. Democratic member control (การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย)

Co-operatives are democratic organization controlled by their members, who actively participate in setting their policies and making decisions. Men and women serving as

elected representatives are accountable to the membership. In primary co-operatives members have equal rights [one member one vote] and co-operatives at other levels are also organized in a democratic manner.

สหกรณ์เป็นองค์การประชาธิปไตยที่ควบคุมโดยมวลสมาชิกผู้มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจ บุรุษและสตรีผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นผู้แทนสมาชิก ต้องรับผิดชอบต่อมวลสมาชิก ในสหกรณ์ขั้นปฐม สมาชิกมีสิทธิในการออกเสียงเท่าเทียมกัน (สมาชิกหนึ่งคนหนึ่งเสียง) สำหรับสหกรณ์ในระดับอื่น ให้ดำเนินไปตามแนวทางประชาธิปไตยด้วยเช่นเดียวกัน

วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงและสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง

ในหลักการสหกรณ์ข้อ 2 นี้ สืบเนื่องมาจากหลักการสหกรณ์ข้อที่ 1 เมื่อให้โอกาสบุรุษและสตรีเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์ ได้แล้ว ก็ให้โอกาส ทั้งบุรุษและสตรีมีสิทธิได้รับเลือกให้เป็นผู้แทนสมาชิก ในสหกรณ์ขั้นปฐม ซึ่งทำหน้าที่กำหนดนโยบายและตัดสินใจในกิจการสหกรณ์แทนสมาชิก ส่วนสหกรณ์ระดับอื่นก็ให้ดำเนินการไปตามแนวประชาธิปไตยด้วยเช่นเดียวกัน ความหมายของหลักการสหกรณ์ ข้อ 2 หมายความว่า สหกรณ์เป็นองค์การประชาธิปไตย และสมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจ หมายความว่าสหกรณ์เป็นของมวลสมาชิก สมาชิกมีทั้งสิทธิและหน้าที่ เช่น สิทธิในการใช้บริการและสอบถามการดำเนินงานของสหกรณ์

หน้าที่ในการถือหุ้น ฝากเงิน และทำธุรกิจกับสหกรณ์รวมทั้ง เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดนโยบายและตัดสินใจในทุกธุรกิจเช่นธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจซื้อ ธุรกิจขาย ฯลฯ ควบคุมการดำเนินงาน (โดยใช้เวทีประชุมใหญ่ในการตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการและฝ่ายจัดการ ติดตามการอนุมัติเงินกู้ การทำธุรกิจและการกำหนดนโยบายว่าเป็นไปตามเจตนารมณ์ของสหกรณ์หรือไม่ อย่างไร)

หลักการสหกรณ์สากลเดิม : หลักการที่ 3 และที่ 4

3. Limited interest on capital (การจำกัดดอกเบี้ยเงินทุน)

Share capital shall only receive a strictly limited of interest, if any.

ทุนเรือนหุ้นให้ได้รับดอกเบี้ยในอัตราจำกัดอย่างเข้มงวด ถ้ามีการจ่ายดอกเบี้ย

4. Equitable distribution of surplus (การจัดสรรเงินส่วนเกินอย่างเที่ยงธรรม)

ผลทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการดำเนินงานของสหกรณ์ ก็เป็นของสมาชิกสหกรณ์นั้นและจะต้องจัดสรรโดยวิธีที่พึงหลีกเลี่ยงไม่ให้สมาชิกคนใดได้เปรียบสมาชิกอื่น ทั้งนี้อาจทำได้โดยการตัดสินใจของสมาชิกดังต่อไปนี้

- จัดไว้เพื่อพัฒนากิจการของ สหกรณ์
- จัดไว้เพื่อบริการส่วนรวม หรือจ่ายให้สมาชิกตามส่วนที่ทำธุรกิจกับ สหกรณ์

หลักการสหกรณ์สากลใหม่ : หลักการที่ 3

3. Member economic participation (การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจโดยสมาชิก)

Members contribute equitably to, and democratically control, the capital of their Co-operative. At least part of that capital is usually the common property to the Co-operative. They usually receive limited compensation, if any, for capital subscribed as a condition of membership. Members allocated surpluses for any or all, of the following purposes; developing their Co-operative, possibly by setting up reserves, part of which at least would be indivisible; benefiting members in proportion to their transactions with the Co-operative; and supporting other activities approved by the membership.

สมาชิกสหกรณ์พึงมีความเที่ยงธรรมในการ “ให้” และควบคุมการ “ใช้” เงินทุนในสหกรณ์ตามแนวทางประชาธิปไตย ทุนของสหกรณ์อย่างน้อยส่วนหนึ่งต้องเป็นทรัพย์สินส่วนรวมของสหกรณ์สมาชิกจะได้รับผลตอบแทนสำหรับเงินทุนตามเงื่อนไขแห่งสมาชิกภาพในอัตราที่จำกัด (ถ้ามี) มวลสมาชิกเป็นผู้จัดสรรผลประโยชน์ส่วนเกินเพื่อจุดมุ่งหมายประการใดประการหนึ่งหรือทั้งหมดดังต่อไปนี้ คือ

- เพื่อการพัฒนาสหกรณ์ของคน
- โดยจัดให้เป็นทุนของสหกรณ์ ซึ่งส่วนหนึ่งแห่งทุนนี้ต้องไม่นำมาแบ่งปันกัน
- เพื่อประโยชน์แก่สมาชิกตามส่วนของปริมาณธุรกิจที่ทำกับสหกรณ์
- เพื่อสนับสนุนกิจกรรมอื่นใดที่มวลสมาชิกเห็นชอบ

วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงและสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง

หลักการสหกรณ์ข้อ 3 นี้เป็นการรวมหลักการสหกรณ์สากลเดิมข้อ 3 และข้อ 4 เข้าด้วยกันเพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับเงิน และเพิ่มเติมการจัดสรรเงินส่วนเกิน คือ เพื่อเป็นทุนสำรองตามกฎหมายซึ่งสมาชิกไม่ต้องนำมาแบ่งปันกัน และจัดสรรเพื่อสนับสนุนกิจกรรมอื่นใดที่มวลสมาชิกเห็นชอบ ซึ่งการเพิ่มเติมส่วนนี้เป็นการเปิดโอกาสให้การใช้จ่ายเงินส่วนเกินสามารถสนับสนุนหลักการสหกรณ์ข้อ 7 ด้วย

ความหมายของหลักการสหกรณ์ ข้อ 3 หมายความว่า สมาชิกต้องมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ เช่น สมาชิกให้ความร่วมมือในการถือหุ้น และการฝากเงิน (โดยสหกรณ์ต้องให้บริการแก่สมาชิก) และสมาชิกต้องใช้บริการของสหกรณ์ ซึ่งเป็นตัวแทนในการรวมกันซื้อและการรวมกันขายของมวลสมาชิก ซึ่งย่อมจะก่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด (economics of scale) ทั้งขนาดของการซื้อและขนาดของการขาย สหกรณ์ย่อมไม่แสวงหากำไรจากสมาชิก แต่สหกรณ์จะต้องบริหารจัดการธุรกิจให้มี ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ จนเกิดเงินส่วนเกินสุทธิประจำปี ซึ่งจะทำให้สมาชิกได้ผลตอบแทนจากการจัดสรรผลประโยชน์ เงินส่วนเกินสุทธิประจำปี สามารถจัดสรรผลประโยชน์ได้ดังนี้

1. เพื่อการพัฒนาสหกรณ์ของตน คือพัฒนาคน (เช่น จัดสรรไว้สำหรับการอบรม/ดูงานทุนการศึกษา ของสมาชิก ผู้จัดการ เจ้าหน้าที่ฯ) และพัฒนาวัตถุ (เช่น ซื้อคอมพิวเตอร์ เครื่องนับเงิน โตะ เก้าอี้ สร้างสำนักงาน ฯลฯ)
2. โดยจัดให้เป็นทุนสำรองของสหกรณ์ ซึ่งส่วนหนึ่งแห่งทุนนี้ต้องไม่นำมาแบ่งปันกัน(หมายถึงเงินสำรองตามกฎหมายประมาณร้อยละ10 ของเงินส่วนเกิน)
3. เพื่อประโยชน์แก่สมาชิกตามส่วนของปริมาณธุรกิจที่ทำกับสหกรณ์ (จ่ายให้สมาชิกที่มาทำธุรกิจกับสหกรณ์ เช่น กู้เงินจากสหกรณ์ ซื้อสินค้าจากสหกรณ์ ขายผลผลิตให้กับสหกรณ์ ฯลฯ)
4. เพื่อสนับสนุนกิจกรรมอื่นใดที่มวลสมาชิกเห็นชอบ (จ่ายสนับสนุนสวัสดิการต่าง ๆ และสนับสนุนกิจกรรมในหลักการสหกรณ์ข้อที่ 7)

หลักการสหกรณ์สากลเดิม : หลักการที่ 4

ไม่มี

หลักการสหกรณ์สากลใหม่ : หลักการที่ 4

4. Autonomy and independence (การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ)

Co-operatives are autonomous, self-help organizations controlled by their members. If they enter into agreements with other organizations, Including governments, or raise capital from external sources, they do so on terms that ensure democratic control by their members and maintain their co-operative autonomy.

สหกรณ์เป็นองค์กรอิสระ และพึ่งพาตนเองโดยการควบคุมของสมาชิก ในกรณีที่สหกรณ์จำเป็นต้องมีข้อตกลง หรือผูกพันกับองค์กรอื่น ๆ รวมถึงองค์กรของรัฐ หรือต้องแสวงหาทุนจากแหล่งภายนอก สหกรณ์ต้องกระทำภายใต้เงื่อนไขอันเป็นที่มั่นใจได้ว่า มวลสมาชิกจะยัง

คงไว้ ซึ่งอำนาจในการควบคุมดูแลแนวทางประชาธิปไตย และยังคงดำรงความเป็นอิสระของสหกรณ์

วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงและสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง

หลักการสหกรณ์ข้อ 4 นี้ไม่มีในหลักการสหกรณ์สากลเดิมเป็นการเพิ่มเติมใหม่ทั้งหมด ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากตลาดการค้าของโลกได้เปลี่ยนแปลงเป็นการค้าแบบเสรี การลดการอุดหนุนสินค้าเกษตรของรัฐบาล การทบทวนกฎเกณฑ์ทางการเงิน การอุตสาหกรรม และการเมือง ทำให้สหกรณ์ทั่วโลกต้องเผชิญหน้ากับธุรกิจข้ามชาติ ที่มีความได้เปรียบทั้งทางด้านเงินทุนและสิทธิทางกฎหมาย ประกอบกับสหกรณ์ต้องทำธุรกิจกับเอกชน และกู้ยืมเงินจากแหล่งทุนภายนอกมากขึ้น จึงจำเป็นต้องกำหนดหลักการสหกรณ์ข้อนี้เอาไว้ เพื่อป้องกันมิให้คณะกรรมการ ผู้จัดการ หรือพนักงานสหกรณ์ ทำข้อตกลงกับบุคคลภายนอกโดยไม่ผ่านความเห็นชอบจากสมาชิก รวมทั้งป้องกันมิให้นักธุรกิจและนักการเมืองใช้สหกรณ์ เป็นฐานเสียงในการแสวงหาผลประโยชน์

ความหมายของหลักการสหกรณ์ ข้อ 4 หมายความว่า สหกรณ์เป็นองค์กรอิสระ และพึ่งพาตนเองโดยการควบคุมของสมาชิก นั่นคือสมาชิกที่เป็นเจ้าของ ของสหกรณ์ ต้องพึ่งพาตนเองโดยการระดมทุนภายใน (ถือหุ้นและฝากเงินในสหกรณ์) และหากจะมีการกู้ยืมเงิน(ทุนภายนอก)จากแหล่งทุนภายนอก หรือ สหกรณ์ต้องทำธุรกิจกับบุคคลภายนอก การบริหารงานของสหกรณ์จะต้องไม่มีการแทรกแซงจากบุคคลภายนอกได้ การที่คณะกรรมการ ผู้จัดการ หรือพนักงานสหกรณ์ จะไปทำข้อตกลงกับบุคคลภายนอกโดยไม่ผ่านความเห็นชอบจากสมาชิกนั้นทำไม่ได้

หลักการสหกรณ์สากลเดิม : หลักการที่ 5

4. Co-operative education (การศึกษาทางสหกรณ์)

All co-operative societies shall make provision for the education of their member, officers and employees and of the general public in the principle and technics of co-operation both economic and democratic.

สหกรณ์ทั้งปวงจะต้องจัดให้มีการศึกษาแก่สมาชิก เจ้าหน้าที่ และพนักงานสหกรณ์ และประชาชนทั่วไป ในหลักและเทคนิคของสหกรณ์ทั้งด้านเศรษฐกิจ และประชาธิปไตย

หลักการสหกรณ์สากลใหม่ : หลักการที่ 5

3. Education, Training and Information (การศึกษา การฝึกอบรม และข้อมูล ข่าวสาร)

Co-operatives provide education and training for their members, elected representatives, managers and employee, so they can contribute effectively to the development of their

co-operatives. They also inform the general public, particularly young the general and opinion leaders, about the nature and benefits of co-operation.

สหกรณ์พึงให้การศึกษา และการฝึกอบรมแก่ มวลสมาชิกตัวแทนสมาชิก ผู้จัดการ และพนักงานสหกรณ์ เพื่อบุคคลเหล่านั้นสามารถมีส่วนช่วยพัฒนาสหกรณ์ของตนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการให้ข่าวสารแก่สาธารณชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งแก่เยาวชนและบรรดา ผู้นำทางความคิด ในเรื่องคุณลักษณะและคุณประโยชน์ของสหกรณ์ได้

วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงและสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง

หลักการสหกรณ์ข้อ 5 นี้ได้เพิ่มเติมคำว่า การฝึกอบรม และข้อมูลข่าวสารเข้ามา ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาของโลกที่แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ระบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนั้นหลักการสหกรณ์สากลข้อ 5 จึงกำหนดให้สหกรณ์พึงให้การศึกษา (เป็นการศึกษาในระบบ ซึ่งส่วนมากเรียนใน สถาบันการศึกษา 1 ปีขึ้นไป มีหลักสูตรการศึกษา และเมื่อเรียนสำเร็จก็ได้รับประกาศนียบัตร วุฒิบัตร ปริญญาบัตร ฯลฯ เพื่อแสดงการจบการศึกษา) การฝึกอบรม (เป็นการศึกษานอกระบบ ซึ่งมักจะจัดในระยะเวลาสั้น ๆ เฉพาะเรื่อง และเฉพาะกลุ่ม) และข้อมูลข่าวสาร (เป็นการศึกษาตาม อัธยาศัย ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากสื่อต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ ฯลฯ โดยไม่จำเป็นต้องศึกษาในชั้นเรียน)

ในหลักการสหกรณ์ข้อนี้ยังได้เพิ่มเติมว่า ผู้ที่ควรจะต้องได้รับการศึกษา ฝึกอบรม และรับ ข้อมูลข่าวสาร คือ ผู้จัดการสหกรณ์ เยาวชน และบรรดาผู้นำทางด้านความคิด (ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา ปราชญ์ชาวบ้าน ฯลฯ) ทั้งนี้เพื่อเป็นการปูพื้นฐานความเข้าใจ ในขบวนการสหกรณ์ ให้กับเยาวชน และเป็นการให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่ผู้นำด้านความคิด เพื่อประโยชน์ในการขยาย ความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อขบวนการสหกรณ์ต่อไป

ความหมายของหลักการสหกรณ์ ข้อ 5 หมายความว่า สหกรณ์ต้องให้ การศึกษา การฝึกอบรม และข้อมูลข่าวสาร แก่คณะกรรมการ เจ้าหน้าที่ สมาชิก เยาวชนและผู้นำทางความคิด ในชุมชนให้มีความรู้ มีทักษะ และมีทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับสหกรณ์ ให้รู้ และเข้าใจรวมทั้งนำอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน ในชุมชนและในการทำ ธุรกิจของสหกรณ์ได้ เช่น การฝากเงิน การกู้เงิน และการรวมกันซื้อ รวมกันขาย ฯลฯ

หลักการสหกรณ์สากลเดิม : หลักการที่ 6

6. Co-operation Among Co-operatives (การร่วมมือระหว่างสหกรณ์)

All co-operative organizations in order to best serve the interest of their members and their communities shall actively co-operate in every practical way with other co-

operatives at local national and international levels having as their aim the achievement of unity of action by co-operators throughout the world.

เพื่ออำนวยความสะดวกแก่สมาชิกและชุมชนอย่างดีที่สุดสหกรณ์ทั้งปวงจะต้องร่วมมือกันอย่างกระตือรือร้นในทุก ๆ ด้านที่ปฏิบัติได้กับสหกรณ์อื่น ๆ ในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระหว่างประเทศ ที่มีจุดมุ่งหมายบรรลุถึงเอกภาพแห่งการปฏิบัติของ นักสหกรณ์ทั่วโลก

หลักการสหกรณ์สากลใหม่ : หลักการที่ 6

6. Co-operation Among Co-operatives (การร่วมมือระหว่างสหกรณ์)

Co-operatives serve their members most effectively and strengthen the co-operative movement by working together through local, national, regional, and international structures.

สหกรณ์สามารถให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ขบวนการสหกรณ์ได้ โดยการประสานความร่วมมือกัน ในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ

วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงและสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง

ในหลักการสหกรณ์ข้อ 6 นี้ ได้เพิ่มเติมความร่วมมือระหว่างสหกรณ์ใน “ระดับภูมิภาค” เข้ามา ทั้งนี้เพราะมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคเอเชีย ยุโรป กลุ่มลาตินอเมริกาบางส่วน และแอฟริกา ทำให้เกิดความแตกต่างในโอกาสของการเติบโตในขบวนการสหกรณ์ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องกำหนด ความร่วมมือระหว่างสหกรณ์ในระดับภูมิภาคเพิ่มมาจากระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ เอาไว้ด้วย ความหมายของหลักการสหกรณ์ ข้อ 5 หมายความว่า สหกรณ์จะให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ขบวนการสหกรณ์ได้ ก็โดยการประสานเครือข่ายหาความร่วมมือกันในทางธุรกิจและทางวิชาการ ทั้งระหว่างสมาชิกกับสหกรณ์ เช่นความร่วมมือ ระหว่างสหกรณ์ประเภทหนึ่งกับสหกรณ์ประเภทอื่น ๆ ในจังหวัดเดียวกันหรือระหว่างจังหวัด (เชื่อมโยงในแนวนอน) หรือระหว่างสหกรณ์ในระดับจังหวัดกับชุมนุมสหกรณ์ และชุมนุมสหกรณ์กับองค์การสหกรณ์ต่างประเทศ (เชื่อมโยงในแนวดิ่ง) ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด (economics of scale) และเกิดความประหยัดต่อธุรกิจ (economics of scope)

หลักการสหกรณ์สากลเดิม : หลักการที่ 7

ไม่มี

หลักการสหกรณ์สากลใหม่ : หลักการที่ 7

7. Concern for Community (ความเอื้ออาทรต่อชุมชน)

Co-operatives work for the sustainable development of their communities through policies approved by their members.

สหกรณ์พึงดำเนินกิจกรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน ตามนโยบายที่มวลสมาชิกให้ความเห็นชอบ

วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงและสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง

หลักการสหกรณ์ข้อ 7 นี้กำหนดขึ้นมาใหม่ เนื่องจากเกิดปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมทั่วโลก ดังนั้นที่ประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (The United Nations Conference on Environment and Development: UNCED) ที่กรุงริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1992 (พ.ศ. 2535) จึงได้อนุมัติแผนปฏิบัติการที่ 21 (Agenda 21) เพื่อเป็นแนวทางให้ประเทศต่าง ๆ ในโลก นำไปปรับใช้ตามลำดับความสำคัญก่อนหลัง เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาและความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่น แนวทางการดำเนินงานต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในแผนปฏิบัติการ 21 ได้กำหนดไว้สำหรับทั้งในปัจจุบัน จนกระทั่งถึงศตวรรษ ที่ 21

ดังนั้น ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1992 (พ.ศ. 2535) องค์การสัมพันธภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ (ICA) จึงได้ประชุมรับเอาแผนปฏิบัติการที่ 21 มาปรับใช้ในขบวนการสหกรณ์ โดยประกาศแถลงการณ์เป็น Co-operative Agenda 21 และ กำหนดให้สมาชิกสหกรณ์ในสหกรณ์ทุกประเภท มีการเรียนรู้และดำเนินการในด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยแบ่งออกเป็น 9 ส่วน คือ (ICA, 1996)

- ส่วนที่ 1 ภาคการเกษตร (Agricultural Sector)
- ส่วนที่ 2 ภาคผู้บริโภค / ร้านค้า (Consumer Sector)
- ส่วนที่ 3 ภาคการประมง (Fisheries Sector)
- ส่วนที่ 4 ภาคการเคหะสถาน (Housing Sector)
- ส่วนที่ 5 ภาคอุตสาหกรรม/หัตถกรรมผลิตภัณฑ์ (Industrial/Handicraft Production Sector)
- ส่วนที่ 6 ภาคการท่องเที่ยว (Tourism Sector)
- ส่วนที่ 7 ภาคการพลังงาน (Energy Sector)
- ส่วนที่ 8 ภาคการเงิน/เครดิต (Financial Sector)
- ส่วนที่ 9 ภาคการศึกษา การสื่อสาร และการเอาใจใส่เฝ้าระวังต่อสาธารณะ (Education, Communication and Public Awareness)

ทั้ง 9 ส่วนจะกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) ในการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเอาไว้ และกำหนดวิธีดำเนินการ (Method) ของแต่ละ Sector เอาไว้อย่างละเอียด โดยที่ ICA ได้ออกแถลงการณ์ว่าด้วยเอกลักษณ์ของการสหกรณ์ (Statement on Co-operative Identity) ในวันที่ 20 กันยายน ค.ศ. 1995 (พ.ศ. 2538) ซึ่งมีผลมาจากการประชุมสมัชชาครั้งที่ 31 ที่เมืองแมนเชสเตอร์ ประเทศอังกฤษ และในแถลงการณ์ดังกล่าวได้กล่าวถึงสหกรณ์ 3 ประเด็น คือ คำนิยาม ค่านิยม และหลักการสหกรณ์ ซึ่งในหลักการสหกรณ์สากลครั้งนี้ได้เพิ่มเติม “ความเอื้ออาทรต่อชุมชน” เข้ามาเป็นหลักการข้อที่ 7 และถือปฏิบัติตั้งแต่ ค.ศ. 1996 (พ.ศ. 2539) เป็นต้นมา

สาระสำคัญในการนำหลักการสหกรณ์ข้อ 7 ไปใช้นี้มีวิธีปฏิบัติกำหนดไว้ในระเบียบวาระสหกรณ์สำหรับศตวรรษที่ 21 (Co-operative agenda 21) ของสหกรณ์ทุกประเภทที่ต้องคำนึงถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยคำนึงถึงชุมชนและสิ่งแวดล้อม (ICA, 1996 อ้างใน รัตนา โพธิสุวรรณ, 2551) ซึ่งในระเบียบวาระสหกรณ์สำหรับศตวรรษที่ 21 (Co-operative agenda 21) ในส่วนภาคการเกษตร (Agricultural sector) ได้กำหนดไว้ว่า การเกษตรเป็นกิจกรรมของประชากรจำนวนมากของโลก ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 1 ใน 3 ของโลก ดังนั้นจึงไม่เป็นที่แปลกใจ ว่าทำไมภาคการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จึงได้ขยายไปอย่างกว้างขวาง เพราะผู้คนจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้มีส่วนในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เพื่อสนองความต้องการของประชากรโลกที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 50 ในปี ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543) และมีส่วนในการปรับปรุงวิธีการผลิต การตลาด การกระจายผลผลิตให้ดีขึ้นด้วย

เป้าหมาย

1. ส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน
2. คุ้มครองความปลอดภัยด้านอาหาร
3. ส่งเสริมการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชและสัตว์
4. ส่งเสริมการอนุรักษ์ดินและน้ำ

วิธีการ

1. ส่งเสริมสหกรณ์การเกษตรที่ให้ความสำคัญและเอาใจใส่ต่อสิ่งแวดล้อม
2. เพิ่มการใช้ปัจจัยการผลิตในการเกษตร โดยส่งเสริมเทคโนโลยีด้านการจัดการฟาร์มแบบผสมผสาน และการปลูกพืชหมุนเวียน รวมทั้งการใช้ปุ๋ยอินทรีย์
3. ลดและหรือมีเหตุผลในการใช้ปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช และการใช้พลังงานต่าง ๆ โดยให้มีการวิจัยและพัฒนาในการปลูกพืชที่ต้านทานโรคและแมลง รวมทั้งควรประยุกต์ใช้วิธีการดั้งเดิมในท้องถิ่นเกี่ยวกับการควบคุมแมลงและโรคพืช

4. เพิ่มศักยภาพในการเก็บเกี่ยว การเก็บรักษาและวิธีการกระจายผลผลิตเพื่อลดการสูญเสีย / เสียหาย

5. จัดให้มีการศึกษา ฝึกอบรม สัมมนา นิทรรศการแก่สมาชิกสหกรณ์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ดิน การควบคุมการชะล้างพังทลายของดิน การใช้ปุ๋ยเคมีและยาปราบศัตรูพืชอย่างเหมาะสม

6. ร่วมมือและให้ภาครัฐให้ความสำคัญการค้าเสรี (GATT/WTO) การกำหนดนโยบายราคาพืชผลการเกษตร รวมทั้งจัดหาสินเชื่อทางการเกษตรให้แก่เกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรที่เป็นสตรี

สร้างความเข้มแข็งของกลุ่มและให้ความร่วมมือทางวิชาการกับองค์กรภาคผู้ผลิตผลผลิตทางการเกษตร เช่น International Federation of Agricultural producers (IFAP) ซึ่งมีคณะกรรมการทางด้านตรวจสอบสิ่งแวดล้อม และให้ความร่วมมือกับองค์การนานาชาติภาคการเกษตร เช่น Food and Agricultural Organization of the United Nations (FAO) และ International Fund for Agricultural Development (IFAD)

ประเภทของสหกรณ์

สภานิติบัญญัติแห่งประเทศไทย (2542) ได้จำแนกลักษณะสหกรณ์ที่สามารถจดทะเบียนได้ตามกฎหมายตาม พ.ร.บ. สหกรณ์ 2542 สรุป ได้เป็น 7 ประเภท คือ

1. สหกรณ์การเกษตร (agricultural cooperatives) เป็นลักษณะของการจดทะเบียนที่มุ่งเน้นการจัดการจัดตั้งของผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร โดยทั่วไป เช่น สินเชื่อ วัสดุการเกษตร การรวบรวมผลผลิตทางการเกษตร และมีสหกรณ์การเกษตรอยู่ทุกภูมิภาคของชนบทไทย

2. สหกรณ์ประมง (fishery cooperatives) เป็นลักษณะของการจดทะเบียนที่มุ่งเน้น การประกอบอาชีพของสมาชิกที่ทำกิจกรรมทางด้านประมง โดยมีวัตถุประสงค์จัดตั้งที่ยึดหลักของการทำการประมงหรือการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเป็นหลัก ซึ่งโดยส่วนมากจะจัดตั้งบริเวณพื้นที่ชายทะเลในประเทศ

3. สหกรณ์นิคม (land Settlement cooperative) เป็นลักษณะของการจดทะเบียนที่จัดตั้งสหกรณ์ขึ้นมาเพื่อรองรับสมาชิกหลังจากได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล ในเรื่องที่ดินทำกินเกษตรกรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์จัดตั้งที่มุ่งเน้นการสนับสนุนการจัดตั้งเขตนิคมสหกรณ์ในพื้นที่ห่างไกลของประเทศ โดยให้ความช่วยเหลือสมาชิกที่คล้ายคลึงกับประเภทสหกรณ์การเกษตร

4. สหกรณ์ร้านค้า (consumer cooperatives) เป็นลักษณะของการจดทะเบียนที่จัดตั้งสหกรณ์ขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับสมาชิกในด้านการจัดจำหน่ายสินค้าตามความต้องการของสมาชิกและโดยการจดทะเบียนที่มุ่งเน้นในการหาสินค้าอุปโภคบริโภคมาจัดจำหน่ายให้กับสมาชิกสหกรณ์

5. สหกรณ์ออมทรัพย์ (saving and credit cooperatives) เป็นลักษณะของการจดทะเบียนที่จัดตั้ง สหกรณ์ขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับสมาชิกในด้านการรับฝากเงินออมทรัพย์ และการให้บริการด้านสินเชื่อให้กับสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งเป็นลักษณะของสหกรณ์ที่มีการจัดตั้งจากกลุ่มผู้มีรายได้ประจำ เช่น ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

6. สหกรณ์บริการ (service cooperatives) เป็นลักษณะของการจดทะเบียนสหกรณ์ที่จัดตั้งสหกรณ์ เพื่อสร้างงานด้านบริการให้กับบุคคลภายนอก โดยสมาชิกสหกรณ์จะเป็นผู้ดำเนินการเองในด้านของธุรกิจบริการ ซึ่งเป็นลักษณะของสหกรณ์ที่จะพบได้ในปัจจุบัน เช่น สหกรณ์เคอรัล หรือสหกรณ์บ้านพัก เป็นต้น

และในปี พ.ศ. 2549 กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้แก้ไขเพิ่มเติมประเภทของสหกรณ์อีก 1 ประเภท เพื่อให้เกิดความชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้โดยถูกต้องตามกฎหมายสหกรณ์ หรือ พ.ร.บ.

7. สหกรณ์เครดิตยูเนียน (credit union cooperatives) เป็นสหกรณ์ที่แยกออกมาจากสหกรณ์ประเภทออมทรัพย์ หรือสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยเป็นลักษณะของการจัดตั้งจากกลุ่มคนที่มีรายได้ประจำและไม่เป็นประจำ สมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียนจะมีความหลากหลายทางอาชีพเพราะเปิดรับสมาชิกโดยไม่จำกัดอาชีพของสมาชิกซึ่งแตกต่างจากสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีข้อจำกัด คือ ผู้เป็นสมาชิกเป็นบุคคลที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานเดียวกัน

สหกรณ์การเกษตร

สหกรณ์การเกษตรถือได้ว่าเป็นสหกรณ์ที่จำนวนมากที่สุดในประเทศไทย (สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย, 2542) ซึ่งถือได้ว่าเป็นสถาบันของเกษตรกรและเป็นองค์กรทางธุรกิจการเกษตร ซึ่งในปัจจุบันพันธกิจของสหกรณ์การเกษตรในการแก้ปัญหาสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ตามคำแนะนำของกรมส่งเสริมสหกรณ์ (2545) ในปัจจุบัน สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สหกรณ์การเกษตร ควรแสวงหาเงินทุนจากแหล่งเงินกู้ยืมที่เหมาะสม เช่น จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือ ธ.ก.ส. ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำและจ่ายเงินกู้ยืมเป็นหลักแต่มุ่งหวังเป็นแหล่งที่พึ่งพิงทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์

2. สหกรณ์การเกษตร ควรพิจารณาความจำเป็นของการให้สินเชื่อสมาชิกแต่ละราย เพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตร โดยคำนึงถึงโครงการเงินกู้ที่มีลักษณะความเป็นไปได้ ซึ่งจะทำให้สมาชิกมีรายได้เพียงพอและมีศักยภาพในการชำระหนี้คืนต่อสหกรณ์เมื่อถึงกำหนด อีกทั้งยังมีผลในการลดปัญหาความเสี่ยงด้านหนี้สูญ และเป็นอาจจะมีผลทำให้เกิดกระแสเงินออมเข้าสู่สหกรณ์อีกด้วย

3. สหกรณ์ควรให้โอกาสแก่สมาชิกในการชำระหนี้ เมื่อปีใดพืชผลทางการเกษตรเสียหายจากภัยธรรมชาติสหกรณ์อาจผ่อนเวลาชำระหนี้ตามสมควร สมาชิกไม่ต้องถูกบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินประกันและสามารถรักษกรรมสิทธิ์ที่ดินของตนเองไว้ได้สมาชิกที่กู้เงินจากสหกรณ์จะได้มีโอกาสในการขยายวิธีการทำมาหากินได้ สหกรณ์ให้สมาชิกกู้เงินไปลงทุนในทรัพย์สินการเกษตร เช่น การจัดซื้อที่ดิน หรือการซื้อเครื่องจักร ซึ่งย่อมจะทำให้เกษตรกรเพิ่มกำลังการผลิตเกษตรกรรม อันจะเป็นผลที่ทำให้รายได้เพิ่มขึ้น

4. สหกรณ์ควรจัดระบบของสหกรณ์ให้เป็นลักษณะของสหกรณ์เอนกประสงค์ (multi-purpose cooperative) ที่นอกเหนือจากการจัดหาสินเชื่อให้กับสมาชิกแล้ว สหกรณ์จำเป็นต้องจัดหาวัสดุทางการเกษตรที่จำเป็นต่อปัจจัยการผลิตให้กับสมาชิกตลอดจนเครื่องนุ่งห่มและเครื่องใช้ไม้สอยในครัวเรือน ในราคาที่เหมาะสม เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจของชุมชนเกิดความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ อีกทั้งยังจำเป็นประโยชน์ที่แท้จริงแก่การประกอบอาชีพและการครองชีพของสมาชิก โดยสหกรณ์มุ่งให้ความสำคัญตามหลักของการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและไม่มุ่งแสวงหาผลกำไรเป็นหลัก

5. สหกรณ์ควรส่งเสริมและเผยแพร่วิชาการเกษตร หัตถศึกษาอุตสาหกรรมในครัวเรือนหรือการประกอบอาชีพอย่างอื่นในหมู่สมาชิกและครอบครัว โดยปกติสหกรณ์ได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการต่าง ๆ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพสหกรณ์จะต้องมีบทบาทในการส่งเสริมอาชีพทางการเกษตร เพื่อให้สมาชิกมีความสามารถหรือมีประสิทธิภาพในการผลิตสูงขึ้นผลิตผลที่ได้ย่อมเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถขยายการทำกินให้กว้างขวางออกไปได้ อีกทั้งสามารถทำให้ระบบการกู้เงินของสมาชิกกลับมาชำระหนี้ได้ทันต่อระยะเวลากำหนดชำระหนี้

6. สหกรณ์ควรรวบรวมผลิตผลทางการเกษตร และ ผลิตภัณฑ์ของสมาชิกมาจัดการขาย หรือ แปรรูปออกขาย เพราะการที่สมาชิกต่างคนต่างขายผลิตผลของตนเองตามลำคับในท้องที่ราคาจะต่ำ ฉะนั้นสหกรณ์จำเป็นที่จะต้องเป็นแหล่งรวบรวมผลิตผลทางการเกษตร โดยวิธีการรวบรวมหรือทำการแปรรูปเพื่อให้ได้ราคาผลิตผลที่ดีและสมาชิกสามารถนำเงินกู้มาชำระคืนให้กับสหกรณ์ได้

7. สหกรณ์ควรให้การศึกษอบรมแก่สมาชิกในเรื่องอุดมการณ์หลักการและวิธีการสหกรณ์ แม้ว่าสหกรณ์จะเป็นองค์กรทางธุรกิจอย่างหนึ่งแต่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการให้การศึกษอบรมอย่างสม่ำเสมอให้แก่สมาชิกสหกรณ์ คณะกรรมการสหกรณ์ฝ่ายจัดการสหกรณ์ ซึ่งในการศึกษอบรมนั้นเป็นเครื่องมือที่จะช่วยพัฒนาทรัพยากรบุคคลในขบวนการสหกรณ์ เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องให้ความรู้ต่อบุคคลเพื่อจะนำไปสู่การปฏิบัติวิธีการสหกรณ์อย่างถูกต้อง

ฉะนั้นสหกรณ์การเกษตรหมายถึง กลุ่มบุคคลผู้เป็นเกษตรกรที่เข้ามากระทำร่วมกันทำกิจกรรมทางธุรกิจที่ไม่แสวงหาผลกำไรเป็นหลัก โดยเป็นลักษณะทางธุรกิจเพื่อช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หรือการพึ่งพาตนเอง โดยเน้นที่ความเสมอภาคและประชาธิปไตย ในการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจและสหกรณ์การเกษตรทั่วไปจะมีการให้สินเชื่อทางการผลิตสินค้า เกษตรให้สมาชิกสหกรณ์ จัดหาวัสดุอุปกรณ์มาจำหน่ายและรวบรวมผลผลิตของสมาชิก การให้การศึกษอบรมกับสมาชิก การเพิ่มความรู้ด้านวิชาการเกษตรแก่สมาชิกสหกรณ์ รวมถึงการจัดหากิจกรรมสหกรณ์มาบริการให้แก่สมาชิกสหกรณ์ เช่น ร้านค้าอุปโภคบริโภค เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับการตลาด

ในการบริหารงานกิจกรรมทางการเกษตรแนวความคิดที่เป็นแนวทางใหญ่ของการดำเนินงานทางด้านการตลาดสามารถแยกได้เป็น 2 แนวทางใหญ่ คือ (ธงชัย สันติวงษ์, 2534: 26-34)

1. แนวความคิดที่มุ่งการผลิต (production – oriented)
2. แนวความคิดที่มุ่งการตลาด (marketing – oriented)

แนวความคิดมุ่งการผลิต จะมุ่งถึงการจัดทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่เพื่อการผลิตผลิตภัณฑ์ และเมื่อทำได้แล้วนำออกมาขาย แนวความคิดมุ่งการตลาด เป็นแนวทางที่กลับกัน เปลี่ยนแนวทางการทำงานมุ่งไปในอีกทางหนึ่งคือ หาทางให้ลูกค้าซื้อสิ่งที่ต้องการผลิตออกมา และผลิตสิ่งของของลูกค้าต้องการเพื่อนำออกมาขาย เป็นการกระทำตามความต้องการของลูกค้าตามแนวความคิดการตลาด ทักษะหรือความรู้สึคนึกคิดของนักการตลาด ความต้องการของลูกค้า (customer' needs) คือ สิ่งที่สำคัญที่สุดและเป็นปัจจัยประการแรกที่ธุรกิจจะต้องสนใจและทรัพยากรต่าง ๆ ต่างก็จะต้องถูกนำมาจัดเรียงเพื่อใช้ตอบสนองความต้องการนั้น ๆ ให้ได้

แนวความคิดที่มุ่งถึงการผลิตนี้มักจะเกิดขึ้นได้ง่ายนักบริหารส่วนมากมักมีความคิดแบบนี้ตลอดเวลา เป็นธรรมดาที่เป็นจุดอ่อนของทุกคนที่จะเห็นและเข้าใจถึง ความต้องการที่เป็นของตนเอง (personal needs) มากกว่าที่จะเห็นถึง ความต้องการของลูกค้า (customer' s needs) นักการผลิตทุกคนชอบผลิตของที่ง่ายแก่การผลิต ชอบขายตามเวลาที่สะดวกของตน

การมีแนวความคิดของการตลาดที่ถูกต้อง คือ มุ่งการตลาด สามารถกำกับให้การกระทำทุกอย่างมีจุดมุ่งหมายรวมไปในแนวทางที่ถูกต้อง คือ

1. ช่วยให้นั่นใจ ผู้บริหารรู้ถึงแหล่งตลาดที่เป็นลูกค้าของบริษัทได้ถูกต้อง
2. ช่วยให้สามารถจัดหาผลิตภัณฑ์/บริการสนองตอบแก่ลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ช่วยให้สามารถจัดสนองด้วยผลิตภัณฑ์ที่ถูกต้อง ตรงตามสถานที่ที่ต้องการ และในราคาที่เหมาะสมที่ควร
4. ช่วยให้สามารถขายไปยังลูกค้ากลุ่มใหญ่ที่สุด โดยวิธีการขายและช่องทางการจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

5. ช่วยให้การสนับสนุนต่าง ๆ คือ การโฆษณาและการส่งเสริมการขายได้มีส่วนช่วยสนับสนุนต่อผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ อย่างพอเพียง ไม่น้อยจนเกินไปจนเกิดเป็นปัญหา

แนวความคิดการตลาดมุ่งสนใจผู้บริโภคหรือลูกค้า (consumer or customer orientation) แนวความคิดนี้มีความสำคัญและมีความหมายที่สมบูรณ์ 3 ประการ คือ

1. ลูกค้าคือหน่วยสำคัญ กล่าวคือ ลูกค้าคือหัวใจของการตลาด หรือที่พูดกันติดปากว่า “customer is king” หรือ ลูกค้าคือพระราชา ที่นักการตลาดทุกคนต้องให้ความสำคัญสนใจและเอาใจด้วยการตอบสนองความพอใจต่าง ๆ

2. วิธีการตอบสนองความพอใจอยู่ที่การเข้าใจลูกค้า การเข้าใจพฤติกรรมของผู้บริโภคหรือเข้าใจถึงกลไกภายใน ตลอดจนปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การตลาดในปัจจุบันเป็นยุคสมัยของการแข่งขันที่เข้มข้น และสภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดมากมาย การศึกษาผู้บริโภคโดยละเอียดลึกซึ้งไปกว่าเดิมจนถึง พฤติกรรมผู้บริโภค กลายเป็นภาระของนักการตลาดที่ต้องการความสำเร็จที่ต้องติดตามศึกษา

3. การสำเร็จในเป้าหมายระยะยาวจะอยู่ที่การซื้อสัตย์ต่อลูกค้า กล่าวคือ ลูกค้าหรือผู้บริโภคจะมีความสำคัญต่อกิจกรรมการตลาด ซึ่งธุรกิจต้องมุ่งตอบสนองความพอใจโดยไม่เอาเปรียบลูกค้า มาหลอกลวง ซื้อสัตย์ ไม่เห็นแก่ได้และมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้บริโภคที่จะได้รับทั้งระยะสั้นและระยะยาว

ทั้งนี้ นักการตลาดต้องมุ่งพยายามส่งเสริมให้ผู้บริโภคมีโอกาสบริโภคในสิ่งที่มีคุณค่า เสริมความสุขอยู่ดี กินดี และต่อต้านการป้องกันการหลอกลวงเอาเปรียบ โดยต่อต้านธุรกิจที่ไม่ซื้อสัตย์ หรือไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้บริโภค

กลยุทธ์การตลาด 4P's

พรหมพิมล ก้านนกน (2539: 49-51) ได้อธิบาย กลยุทธ์การตลาดว่าประกอบด้วย 4P's ดังนี้

1. กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ (product strategy) ยึดหลักคุณภาพดี และการสร้างภาพพจน์ในตราสินค้า หลักที่สำคัญ คือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมที่สุดสำหรับผู้บริโภค เป้าหมาย คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ ตราสินค้า การบรรจุหีบห่อ ขนาดมีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ของผู้บริโภค
2. กลยุทธ์ด้านสถานที่ (place strategy) คือ ความพยายามที่จะจัดทำผลิตภัณฑ์ที่กำหนดขึ้นในลักษณะที่เหมาะสมกับผู้บริโภค กลุ่มเป้าหมาย ไปสู่ตลาดที่เป็นเป้าหมาย ของกิจการผลิตภัณฑ์มิได้มีความเหมาะสมกับผู้บริโภคทั่วไปทั้งหมดในตลาด แต่จะเหมาะสมสำหรับกลุ่มใด ๆ หรือทั้งเป็นกลุ่มเป้าหมายของกิจการเท่านั้น ดังนั้น หากมีการสั่งซื้อสินค้าจำนวนมากและสินค้าราคาต่อหน่วยสูงจะทำการขายตรง (direct sales) แต่หากลูกค้ากระจายตามภูมิภาค จะใช้ช่องทางจากผู้ผลิต ผ่านผู้จัดจำหน่ายหรือตัวแทนจำหน่าย
3. กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด (promotion strategy) เป็นการพยายามที่จะบอกกล่าวเรื่องราวราคาสินค้าของกิจการให้ผู้บริโภครับรู้รายละเอียดคนนาประการและในขณะเดียวกันก็พยายามชักจูงให้ผู้บริโภคเหล่านั้นเลือกซื้อสินค้าไปด้วย ขอบข่ายด้านการส่งเสริมการตลาดเน้นหนักไปทางด้านสื่อสารกับผู้บริโภค และกระตุ้นเร้าใจให้ผู้บริโภคต้องการซื้อสินค้านั้น โดยเน้นการขายโดยใช้พนักงานขายเป็นหลัก กำหนดสื่อกลุ่มเป้าหมาย จดหมาย แคตตาล็อก
4. กลยุทธ์ด้านราคา (price strategy) การกำหนดราคาที่เหมาะสม (the right price) การปรับราคาขึ้นและลงจะมีผลทางการตลาดทั้งในด้านบวกและลบ อีกประการหนึ่ง ราคาจึงเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ความพยายามของนักการตลาดที่ทุ่มเทเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ดีเลิศ

ส่วนผสมทางการตลาด (the marketing mix)

ธงชัย สันติวงษ์ (2534: 36-38) ได้อธิบาย ส่วนผสมทางการตลาดว่า แบ่งเป็นหมวดหมู่ที่สำคัญ ได้ 4 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ (product) ด้านสถานที่ (place) ด้านการส่งเสริมการขาย (promotion) และด้านราคา (price)

หรือ 4Ps ของส่วนผสมทางการตลาด 4 ด้านที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เพื่อมุ่งสนใจตอบสนองลูกค้า ส่วนผสมทางการตลาดแต่ละด้านมีความหมายและรายละเอียด ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์ (product) ต้องมีการพิจารณาออกแบบหรือพัฒนาขึ้นมาได้ตรงกับความต้องการของตลาดและลูกค้า ส่วนสำคัญที่สุดของเรื่องผลิตภัณฑ์นี้ คือ การมุ่งพยายามพัฒนาให้มีสิ่งซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ ผลิตภัณฑ์นั้นควรมีความสำคัญเฉพาะตัว ผลิตภัณฑ์เป็นสิ่งที่ลูกค้าสนใจพิจารณาที่สุดมากกว่าส่วนผสมการตลาดอื่น ๆ

2. สถานที่ (place) หรือการไปให้ถึงเป้าหมาย กล่าวคือ ผลิตภัณฑ์ที่ดีหากไม่สามารถไปถึงทันเวลาและในสถานที่ที่ซึ่งมีความต้องการแล้ว ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ก็จะไม่มีความหมาย ระบบการจำหน่าย คือ จากผู้ผลิตไปถึงผู้บริโภค การขายมักต้องเกี่ยวกับคนกลาง และตามสภาพความเป็นจริง ผู้บริหารการตลาดมีจุดมุ่งในเป้าหมายตลาดหลาย ๆ แห่งพร้อมกัน ต้องอาศัยช่องทางการจัดจำหน่ายหลาย ๆ ทาง

3. การส่งเสริมการจำหน่าย (promotion) หรือการแจ้ง การบอกกล่าวและการขายความคิดความเข้าใจให้ลูกค้าได้รู้ การส่งเสริมการจำหน่ายจะเกี่ยวข้องกับวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้สำหรับสื่อความให้ถึงตลาดเป้าหมาย ให้ได้ทราบถึงผลิตภัณฑ์ที่ต้องการว่าได้มีจำหน่าย ณ ที่ใด ณ ระดับราคาใด การส่งเสริมการจำหน่ายประกอบด้วยการขายโดยพนักงานขาย การขายโดยทั่วไป และการส่งเสริมการขาย ซึ่งต้องเลือกใช้วิธีต่าง ๆ ประกอบเข้าด้วยกัน ให้เป็นการส่งเสริมการจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพที่สุด

4. ราคา (price) ต้องมีการกำหนดให้ถูกต้องเหมาะสม ราคาเป็นใจกลางของส่วนผสมการตลาดทั้งหมด และเป็นกลไกที่สามารถดึงดูดความสนใจให้เกิดขึ้นมาได้ การกำหนดราคานี้ต้องมีการพิจารณาทั้งลักษณะของการแข่งขันในตลาด เป้าหมาย และพฤติกรรมของลูกค้าต่อราคาที่แตกต่างกัน ราคาจะเป็นตัวกำหนดให้เหมาะสมที่สุดใช้ผลักดันผลิตภัณฑ์ที่ดีอยู่ให้ออกไปสู่ที่ที่มีความต้องการ โดยวิธีการส่งเสริมการจำหน่ายที่ดี เหมาะกับตลาดเป้าหมาย

ส่วนผสมทางการตลาดที่กล่าวมานี้เป็นสิ่งที่ต้องเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน โดยไม่แยกเป็นอิสระจากกัน และแต่ละส่วนต่างมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน ในการกำหนดหรือจัดส่วนผสมทางการตลาดนี้ เมื่อได้ส่วนผสมทางการตลาดที่ต้องมีการตัดสินใจเกี่ยวกับส่วนผสมแต่ละอย่างให้เสร็จสิ้นพร้อมกัน การลำดับส่วนผสมทางการตลาด โดยการเริ่มต้นด้วยผลิตภัณฑ์ เป็นวิธีที่คิดว่าดีที่สุดที่น่าจะเป็นความต้องการของลูกค้าเป้าหมายจากนั้นเป็นเรื่องของการหาช่องทางหรือวิถีทางที่จะไปถึงลูกค้าเป้าหมาย แล้วมีการบอกกล่าวส่งเสริม ให้ลูกค้าเป้าหมายได้ทราบถึงผลิตภัณฑ์ที่ได้ออกแบบมาเฉพาะ จากนั้นต้องมีราคาของทั้งหมด โดยราคาที่กำหนดให้อยู่ใน

ขอบเขตของลูกค้าที่สนใจและยอมรับที่เป็นราคาของการคิดค้นผลิตภัณฑ์ออกมาเสนอขาย รวมทั้งต้นทุนการขายและการนำสินค้าไปให้ถึงผู้บริโภคในที่สุด

แนวคิดเกี่ยวกับการผลิต

ระบบการผลิต

ระบบการผลิต และการจัดทำสายการผลิตให้สมดุล (Production system & assembly line balancing) ในการผลิต โดยทั่วไปจะประกอบไปด้วย 3 ส่วนด้วยกัน คือ ปัจจัยการผลิต (input) ได้แก่ คน (man) วัตถุดิบ (materials) เครื่องจักร (machines) พลังงาน (energy) เงิน (money) ข่าวสารข้อมูล (information) ส่วนกระบวนการผลิต (process) ได้แก่ การเตรียมวัตถุดิบ ต่าง ๆ การนำส่วนประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกันการสร้างรูปทรง การตกแต่ง รูปทรงตลอดทั้งการบรรจุผลิตภัณฑ์เพื่อการจำหน่าย และส่วนที่เป็นผลผลิต (output) ได้แก่ ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป (products) ซึ่งผลผลิตจะออกมาในรูปของสินค้าหรือบริการ ซึ่งรวมเรียกว่า ระบบการผลิต

เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นมาจากการใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ การดำเนินการผลิตจะเป็นไปตามลำดับขั้นตอนของการกระทำก่อนหลัง กล่าวคือ จากวัตถุดิบที่มีอยู่จะถูกแปลงสภาพให้เป็นผลผลิตที่อยู่ในรูปตามต้องการ เพื่อให้การผลิตบรรลุวัตถุประสงค์ ดังกล่าวนั้น จึงจำเป็นต้องมีการจัดการให้อยู่ในรูปของระบบการผลิต ซึ่งประกอบด้วยส่วนที่สำคัญ 3 ส่วน คือ ปัจจัยการผลิต (input) กระบวนการแปลงสภาพ (conversion process) และผลผลิต (output) ที่อาจเป็นสินค้าและบริการ

การผลิตที่มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านปริมาณ คุณภาพ เวลา และราคา ซึ่งทั้งหมดนี้จะต้องนำมารวมไว้ในระบบการผลิต โดยมีการวางแผนและควบคุมการผลิตเป็นแกนกลาง กิจกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่ในระบบการผลิตนั้นสามารถจำแนกได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ การวางแผน (planning) การดำเนินงาน (operation) และการควบคุม (control)

1. การวางแผน เป็นขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่ และวางแผนการใช้ทรัพยากรให้ตรงตามเป้าหมายที่ต้องการ และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในแผนการผลิตจะกำหนดเป้าหมายย่อยไว้ในแผนต่าง ๆ ในเทอมของเวลาที่กำหนดไว้ก่อนล่วงหน้า และจากเป้าหมายย่อย ๆ ที่ถูกกำหนดขึ้นเหล่านี้ ถ้าประสบผลสำเร็จก็จะส่งผลไปยังเป้าหมายที่ต้องการ

2. การดำเนินงาน เป็นขั้นตอนของการดำเนินการจะเริ่มต้นได้ก็ต่อเมื่อรายละเอียดต่าง ๆ ในขั้นตอนการวางแผนได้ถูกกำหนดไว้ในแผนการผลิตเรียบร้อยแล้ว

3. การควบคุม เป็นขั้นตอนของการตรวจตราให้คำแนะนำและติดตามผลเกี่ยวกับการดำเนินงาน โดยใช้การป้อนกลับของข้อมูล (feed back information) ในทุก ๆ ขณะทำงานก้าวไปผ่านกลไกการควบคุม (control mechanism) โดยที่กลไกนี้จะทำหน้าที่ปรับปรุงแผนงาน และเป้าหมายเพื่อให้เป็นที่เชื่อมั่นได้ว่าจะบรรลุเป้าหมายหลัก

ระบบการผลิตและการปฏิบัติการ

ระบบการผลิตและการปฏิบัติการ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ส่วน ซึ่งได้แก่ ป้อนนำเข้า (input) กระบวนการผลิตและแปลงสภาพ (production or conversion process) ผลได้ (output) ส่วนป้อนกลับ (feedback) และผลกระทบจากภายนอกที่เปลี่ยนแปลงโดยไม่ได้คาดหมาย (random fluctuations)

ป้อนนำเข้า คือ ส่วนของทรัพยากรหรือสิ่งที่จำเป็นต้องใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการ ซึ่งโดยทั่วไปประกอบด้วย เงินทุน แรงงาน เครื่องจักร ที่ดิน วัตถุดิบ และความรู้ความสามารถในด้านการจัดการกระบวนการผลิตและแปลงสภาพ คือส่วนที่ทำหน้าที่นำเอาป้อนนำเข้ามาผลิต และแปลงสภาพเพื่อให้ได้เป็นสินค้าหรือบริการตามที่ต้องการ กระบวนการผลิตหรือแปลงสภาพประกอบด้วย วิธีการในการผลิตสินค้า วิธีการจัดลำดับการผลิต การวางแผนการผลิต การจัดสรรกำลังคนเพื่อการผลิต และอื่น ๆ ส่วนป้อนกลับ คือส่วนที่ใช้ในการควบคุมการทำงานของกระบวนการ เพื่อให้การทำงานของระบบการผลิตบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ส่วนป้อนกลับนี้จะทำหน้าที่ประเมินผลได้ เช่น ปริมาณและคุณภาพของสินค้าที่ผลิตได้ นำมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่วางแผนไว้ จากผลการเปรียบเทียบจะนำไปสู่การปรับปรุงป้อนนำเข้าหรือกระบวนการผลิตหรือแปลงสภาพ เพื่อสร้างผลได้ตามที่ต้องการออกมา

การเปลี่ยนแปลงที่ไม่ได้คาดหมาย ระบบการผลิตและการปฏิบัติการใด ๆ เมื่อดำเนินการอยู่อาจมีการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ได้คาดหมายแต่มีผลกระทบต่อการดำเนินการ โดยทั่วไปการเปลี่ยนแปลงนี้จะมาจากภายนอกระบบหรือนอกองค์การ และอยู่นอกเหนืออำนาจการควบคุมของผู้บริหาร ตัวอย่างเช่น สภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ อุบัติเหตุและภัยธรรมชาติ การขัดข้องเสียหายของเครื่องจักร เหล่านี้เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับปุ๋ยอินทรีย์

ความหมายของปุ๋ยอินทรีย์

พิชิต พงษ์สุกุล (2542) ปุ๋ยอินทรีย์ คือ ปุ๋ยที่ได้หรือทำมาจากการบดกับหมัก ร่อนหรือทำมาจากวัสดุอินทรีย์และไม่ใช่ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์ที่สำคัญและใช้กันอย่างแพร่หลายได้แก่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอก การผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางชีวภาพที่เกิดจากกิจกรรมของจุลินทรีย์หลายประเภท เช่นกิจกรรมของจุลินทรีย์ในระหว่างการย่อยสลาย กิจกรรมตรึงไนโตรเจนจากอากาศโดยเชื้อไรโซเบียมในปมรากพืชตระกูลถั่วในปุ๋ยพืชสดรวมถึงกิจกรรมของจุลินทรีย์ในดิน เมื่อเกิดกระบวนการ mineralization และ immobilization ของธาตุอาหารพืชที่มีการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ในดิน

มุกดา สุขสวัสดิ์ (2545) ปุ๋ยอินทรีย์หมายถึง สารประกอบอินทรีย์ที่มีธาตุอาหารพืช เป็นองค์ประกอบ และเป็นสารปรับปรุงดิน ทำให้ดินมีคุณสมบัติทางกายภาพดีขึ้น มีแหล่งกำเนิดมาจากสารอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยพืชสด

อินทรีย์วัตถุ หมายถึง สิ่งที่ได้จากการย่อยสลายของสารอินทรีย์ และเปลี่ยนจากรูปเดิมโดยสมบูรณ์แล้วสารอินทรีย์ คือ เศษของซากพืช ซากสัตว์ สิ่งขับถ่ายของมนุษย์และสัตว์ รวมทั้งเศษขยะต่าง ๆ ที่เป็นผลิตภัณฑ์จากสิ่งมีชีวิต

ผลที่ได้จากการย่อยสลายของปุ๋ยอินทรีย์

ปุ๋ยอินทรีย์เมื่อย่อยสลายตัวจะกลายเป็นอินทรีย์วัตถุ ซึ่งในสภาพของดินที่มีการถ่ายเทอากาศดีและเพียงพอ การสลายตัวของอินทรีย์วัตถุเป็นไปอย่างค่อนข้างสมบูรณ์ องค์ประกอบส่วนใหญ่ที่สลายตัวง่าย ๆ จะถูกเปลี่ยนเป็นคาร์บอนไดออกไซด์ คงเหลือแต่สารประกอบอินทรีย์ที่สลายตัวยาก ส่วนนี้เรียกว่า ฮิวมัส (humus) กรดอินทรีย์ และสารเมือก

ฮิวมัส เป็นอินทรีย์วัตถุในดินที่ทนต่อการสลายตัวมาก ปกติจะมีสีน้ำตาลหรือสีดำ มีธาตุเป็นองค์ประกอบทางเคมี ได้แก่ คาร์บอน ไฮโดรเจน ออกซิเจน ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส กำมะถัน และธาตุอื่น ๆ

กรดอินทรีย์ จากการสลายตัวสารอินทรีย์จะปลดปล่อยกรดอินทรีย์ที่มีผลต่อความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารพืชในดิน โดยช่วยในการทำละลายธาตุต่าง ๆ ให้อยู่ในรูปที่พืชสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที

สารเมือก เป็นสารที่มีผลต่อสมบัติทางกายภาพของดิน โดยสารเมือกจะช่วยในการจัดเรียงตัวของอนุภาคดิน เป็นสารเชื่อมที่ช่วยให้ดินมีโครงสร้างคล้ายทรงกรม ซึ่งเป็นดินที่มีช่องว่างที่พอเหมาะ ร่วนซุยเหมาะต่อการซอนไชของรากพืช

ความสำคัญของปุ๋ยอินทรีย์

ปุ๋ยอินทรีย์หรือสารอินทรีย์ต่าง ๆ เป็นแหล่งที่ให้อินทรีย์วัตถุในดินซึ่งมีบทบาททั้งตรงและทางอ้อม ทางตรงคือพืชสามารถดูดใช้สารอินทรีย์ต่าง ๆ ที่มีน้ำหนักโมเลกุลต่ำโดยจะมีผลต่อการเจริญเติบโตและการเพิ่มผลผลิต ส่วนทางอ้อมคือ ผลจากการย่อยสลายของสารอินทรีย์จะคงเหลือ สารฮิวมัสที่มีคุณสมบัติปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางกายภาพของดิน ทำให้ดินมีความสามารถในการอุ้มน้ำ การแลกเปลี่ยนก๊าซทำให้เกิดความสมดุลขององค์ประกอบของดิน ได้แก่ ธาตุอาหาร อากาศ น้ำ อินทรีย์วัตถุจึงมีบทบาทสำคัญต่อการปรับปรุงบำรุงดินทำให้พืชเจริญเติบโตและเพิ่มผลผลิต

ประโยชน์ของปุ๋ยอินทรีย์เมื่อเปรียบเทียบกับปุ๋ยเคมี

1. ช่วยปรับปรุงดิน โดยเพิ่มคุณสมบัติทางกายภาพของดินให้ดีขึ้น เช่น ความโปร่ง ความร่วนซุย ความสามารถในการอุ้มน้ำ และการปรับสภาพความเป็นกรดเป็นด่างของดิน
2. การปลดปล่อยธาตุอาหารพืชจะเป็นลักษณะค่อยเป็นค่อยไป จึงมีโอกาสดูดซับน้อยกว่าปุ๋ยเคมีและธาตุอาหารจะอยู่ในดินได้นานกว่าปุ๋ยเคมี
3. เมื่อใส่ร่วมกับปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์จะส่งเสริมปุ๋ยเคมีให้เป็นประโยชน์แก่พืชอย่างมีประสิทธิภาพมีธาตุอาหารรอง และธาตุอาหารเสริม ตรงตามความต้องการของพืช
4. ส่งเสริมให้จุลินทรีย์ในดินโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่ก่อประโยชน์กับการบำรุงดินเกิดทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น (มุกดา สุขสวัสดิ์, 2545)

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

นิรันดร์ วงวุฒิเวศน์ (2527: 182 อ้างใน เรวดี ศรีจำเริญ, 2544: 16) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการเกี่ยวข้องทางจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งสถานการณ์กลุ่มซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้มีการกระทำให้การบรรลุจุดหมายของกลุ่มนั้นกันทั้งให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าว

กรรณิกา ชมดี (2524: 11 อ้างใน อัสวิน ศรีเทพ, 2551: 20) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง ความร่วมมือของประชาชนไม่ว่าของปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกัน และเข้าร่วมรับผิดชอบเพื่อดำเนินการพัฒนา และเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ โดยกระทำผ่านกลุ่มองค์กรเพื่อให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

นำชัย ทนุผล (2529) ได้มีแนวคิดว่า การมีส่วนร่วมเป็นขบวนการที่ประชาชนมีอิสรภาพและความเต็มใจในการเข้าร่วม โดยมีการร่วมมือร่วมใจในการระบุนโยบายของความต้องการ การวางแผนและการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่ตนประสบอยู่ และร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่ตนประสบอยู่ และร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมเหล่านั้นให้ลุล่วงไปเพื่อประโยชน์ของชุมชน นอกจากนั้น การมีส่วนร่วมยังช่วยสร้างความรู้สึกผูกพันและเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้นกับประชาชน ทำให้การดำเนินโครงการต่างๆ ที่วางไว้ดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางได้ และมีผลให้ประชาชนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในระยะยาวโดยไม่ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากภาครัฐบาลหรือเอกชนต่อไป

เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมเป็นวิธีการสำคัญอย่างหนึ่งที่มีบทบาทอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ ซึ่งสามารถจำแนกประโยชน์ของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมได้ดังนี้

1. ทำให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาที่แท้จริงของชุมชน และการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตน
2. ทำให้ประชาชนจะได้มีโอกาสใช้ความสามารถของตนเองในรูปแบบของความคิด การตัดสินใจ และการกระทำอย่างเต็มที่และทำให้ประชาชนจะมีความรู้สึกในความเป็นเจ้าของในการแก้ไขปัญหาของชุมชน

3. ทำให้การใช้งบประมาณจากภาครัฐมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพราะภาคประชาชนเป็นผู้ที่รู้ปัญหาในการพัฒนาและจะเป็นผู้ดำเนินการ รวมไปถึงตอบสนองความต้องการของภาคประชาชนได้อย่างแท้จริง

กระบวนการมีส่วนร่วม

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง และอภินันท์ รพีพัฒน์ (2535 อ้างใน เปรมวดี สิทธิโกสัย, 2539: 10) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนออกเป็น 5 ขั้นตอนคือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและความต้องการที่แท้จริง ตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

2. ร่วมวิเคราะห์สาเหตุปัญหา ตลอดจนวิธีการแก้ปัญหา

3. ร่วมเลือกแนวทางและวางแผนการพัฒนาแก้ไขปัญหา

4. ร่วมกิจกรรมพัฒนาแผน

5. ร่วมในการติดตามประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

อภินันท์ รพีพัฒน์ (2527: 49) กล่าวถึง กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนามี 5 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาพิจารณาและจัดลำดับตามความสำคัญของปัญหา

ขั้นตอนที่ 2 ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุแห่งปัญหา

ขั้นตอนที่ 3 ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการค้นหาและพิจารณาแนวทางวิธีการในการแก้ปัญหา

ขั้นตอนที่ 4 ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา

ขั้นตอนที่ 5 ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรมในการพัฒนา

บัณฑิต อ่อนคำ (2533) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของการพัฒนา 5 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชน ตลอดจนกำหนดความต้องการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ

ขั้นที่ 2 มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา โดยประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้

ขั้นที่ 3 มีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงานหรือเข้าร่วมบริหารงานประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

ขั้นที่ 4 มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้จากการพัฒนาหรือการยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

ขั้นที่ 5 มีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้าร่วมประเมินการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ถนอมศรี ตะริโย (2537) ได้ศึกษาองค์กรเพื่อการเกษตร : กรณีสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ชกส. สาขาเชียงใหม่ จำกัด และสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง จำกัด พบว่า แต่ละองค์กรมีเป้าหมายในการดำเนินงานเหมือนกัน คือ เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้นส่งเสริมให้มีพลังอำนาจในการต่อรองในหมู่เกษตรกร การดำเนินงานของทั้งสององค์กรให้ความพึงพอใจระดับกลางแก่สมาชิก

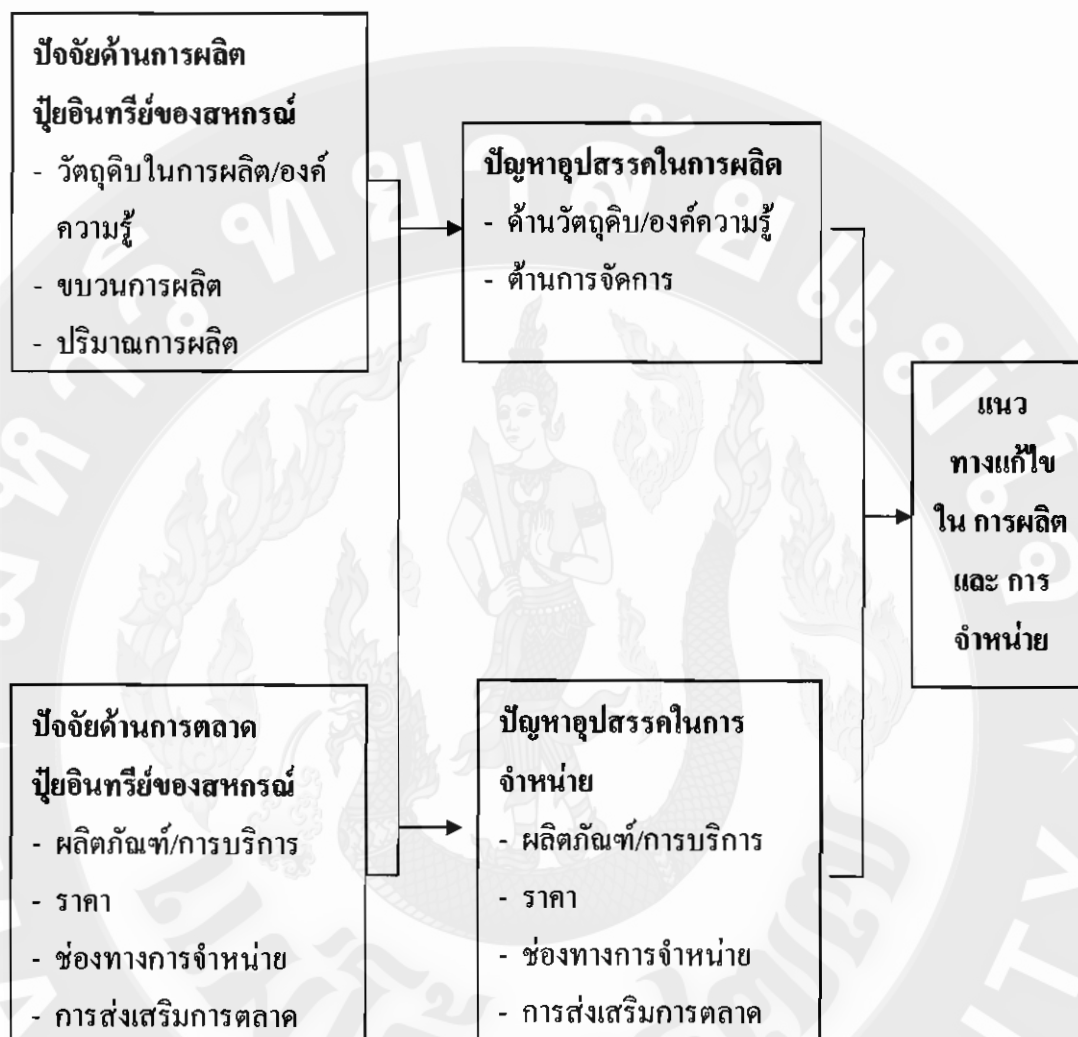
ภมรมาศ จิตอำพร (2552: (3)-(4)) ได้ศึกษาถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการจัดการธุรกิจผลิตภัณฑ์นมของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) พบว่าปัญหาเกิดจากกระบวนการจัดการของสหกรณ์ที่ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรเนื่องจากประสบปัญหาในการจัดการน้ำนมดิบตั้งแต่ การรวบรวม การเก็บรักษา การขนส่งน้ำนมดิบไปถึงการจัดสรรน้ำนมดิบเพื่อการแปรรูป ปัญหาน้ำนมดิบไม่เพียงพอต่อกำลังการผลิต ปัญหาน้ำนมดิบล้นตลาด ความไม่เข้าใจระบบสหกรณ์ของสมาชิก การขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิกกับสหกรณ์และบุคลากรขาดทักษะในการบริหารจัดการที่ไม่สอดคล้องกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงของตลาดการแข่งขันกับธุรกิจขนาดใหญ่ที่มาจากต่างประเทศ (Modern trade) ส่วนแนวทางในการแก้ไขปัญหของสหกรณ์กรณีนมล้นตลาดใช้กลยุทธ์ทางการตลาดในการลดราคาขายส่งหรือแถมเพื่อเป็นส่วนลดสำหรับตัวแทนจำหน่ายที่เป็นลูกค้าประจำ ส่วนภาวະนมขาดตลาดสหกรณ์สร้างแรงจูงใจให้กับสมาชิกด้วยการกำหนดเป็นผลตอบแทนเป็นทุนเรือนหุ้นให้กับสมาชิก จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้สหกรณ์ต้องสร้างกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจของสมาชิกมากที่สุด ตลอดจน การอบรมบุคลากรสหกรณ์ สม่่าเสมอในทุกรูปแบบ อีกทั้งการจำหน่ายอาหารสัตว์ในราคาถูก การประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบรรจุ

ภัณฑ์และมีคุณภาพดี ต้นทุนต่ำการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การสร้างหลักประกันกับผู้แทนจำหน่าย การปรับปรุงและสรรหาผู้บริหารที่มีทักษะที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานสหกรณ์

โกมล นาคสิงห์ (2550: ง-จ) ได้ศึกษาปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง พบว่า เกษตรกรทุกคนรู้จักปุ๋ยอินทรีย์ และเคยซื้อปุ๋ยอินทรีย์ตราค้างคาวเหี้ยบโลก ชื่อที่สหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด เกษตรกรจะซื้อในวันจันทร์-ศุกร์ครั้งละ 1 -3 กระสอบ การตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ 1 ครั้งต่อ 1 ปี เพราะทำให้ช่วยปรับปรุงสภาพดิน ในด้านปัจจัยส่วนผสมการตลาดมีผลต่อการซื้อผลิตภัณฑ์ปุ๋ยอินทรีย์เฉลี่ยโดยรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก คือด้านการจัดจำหน่าย ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคา ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านส่งเสริมการตลาดมีระดับความสำคัญปานกลาง ส่วนปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนผสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์เฉลี่ยโดยรวมมีความสำคัญระดับปานกลาง ระดับปัญหาของปัจจัยย่อยทุกปัจจัยมีผลต่อปัญหาต่อการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์มีค่าเฉลี่ยในระดับความสำคัญปานกลาง

อดุลย์ สิทธิวงศ์ (2546: ง-จ) ได้ศึกษาถึงผลของปุ๋ยอินทรีย์และหินฟอสเฟตต่อการเจริญเติบโตผลผลิตและคุณภาพของข้าวพันธุ์ กข 10 ทำการทดลองใส่ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับหินฟอสเฟตใส่ในนาข้าว พบว่าการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ อัตรา 3,000 กิโลกรัมต่อไร่ ทำให้ได้ผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้นมากกว่าการไม่ใส่ปุ๋ยอินทรีย์อีกทั้งทำให้คุณภาพของเมล็ดข้าว ดีขึ้นและไม่มีผลกระทบกับคุณภาพการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด และ การใส่ปุ๋ยอินทรีย์ทำให้ดัชนีของใบเพิ่มขึ้น อีกทั้งในดินจะมีปริมาณอินทรีย์วัตถุสูงซึ่งช่วยปรับปรุงคุณสมบัติทางเคมี กายภาพ ชีวภาพ ของดินดีขึ้นโดยทำให้อนุภาคของดินเกาะตัวกัน การระบายอากาศของดินเพิ่มขึ้น ระบบรากพืชแพร่กระจายออกกว้างมากกว่าปกติ เนื่องจากการใส่ปุ๋ยอินทรีย์เป็นการเพิ่มธาตุอาหารแก่ดินโดยตรง และยังมีธาตุอาหารรอง อาหารเสริมสำหรับข้าวในการเจริญเติบโต การใส่ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์จะเป็นตัวเพิ่มประสิทธิภาพของปุ๋ยเคมีให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตลอดจนเป็นการเพิ่มแหล่งที่อยู่อาศัยและอาหารของจุลินทรีย์ทำให้จุลินทรีย์มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น อันก่อให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ของจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ต่อดิน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการผลิต และจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด อำเภอสบปราบ จังหวัด ลำปาง

สถานที่ดำเนินการวิจัย

พื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ตำบลสบปราบ ตำบลนาขาง ตำบลสมัย และ ตำบลแม่กัวะ อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ได้ดำเนินการศึกษาเฉพาะสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง จำนวนกลุ่มสมาชิก 42 กลุ่ม (มีสมาชิกรวม 4,178 คน) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ประธานกลุ่มผู้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง กลุ่มละ 1 คน จำนวน 22 คน
2. ประธานกลุ่มที่ไม่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ กลุ่ม ละ 1 คน จำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น 42คน

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตำบล	หมู่บ้าน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง : ประธานกลุ่ม	
			ผู้ใช้ปุ๋ย	ผู้ที่ไม่ใช้ปุ๋ย
สบปราบ	กลุ่ม 6 บ้านหลายฮ่องปู่	118	-	1
	กลุ่ม 7 บ้านหลาย	168	1	-
	กลุ่ม 8 บ้านสบปราบ	119	1	-
	กลุ่ม 9 บ้านวังพร้าว	144	-	1

ตาราง 1 (ต่อ)

ตำบล	หมู่บ้าน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง : ประชาชนกลุ่ม	
			ผู้ใช้ปุ๋ย	ผู้ที่ไม่ใช้ปุ๋ย
นางา	กลุ่ม 10 บ้านวัฒนา	78	-	1
	กลุ่ม 11 บ้านทุ่ง	119	-	1
	กลุ่ม 19 บ้านแพะ	118	1	-
	กลุ่ม 23 บ้านห้วย	112	-	1
	กลุ่ม 24 บ้านสบปราบ	94	-	1
	กลุ่ม 25 บ้านทุ่ง	139	-	1
	กลุ่ม 26 บ้านวัฒนา	49	1	-
	กลุ่ม 30 บ้านทุ่ง	126	-	1
	กลุ่ม 31 บ้านทุ่ง	127	-	1
	กลุ่ม 32 บ้านห้วยฮ่องไคร้	74	1	-
	กลุ่ม 40 บ้านสบเรียง	122	1	-
	กลุ่ม 1 บ้านนางา	117	1	-
	กลุ่ม 2 บ้านหนองวัวแตง	98	-	1
	กลุ่ม 15 บ้านนาปราบ	68	1	-
	กลุ่ม 18 บ้านกาด, ดง, ไไร่	134	-	1
	กลุ่ม 27 บ้านนาไม้แดง	70	1	-
	กลุ่ม 35 บ้านแก่น	96	1	-
แม่กัวะ	กลุ่ม 3 บ้านแม่กัวะ	60	1	-
	กลุ่ม 4 บ้านปงกา	57	-	1
	กลุ่ม 5 บ้านวังขาว	79	1	-
	กลุ่ม 17 บ้านอ้อ	71	1	-
	กลุ่ม 22 บ้านแม่กัวะ	91	1	-
	กลุ่ม 29 บ้านแม่กัวะ	61	-	1
	กลุ่ม 33 บ้านสันบุญเรียง	92	1	-

ตาราง 1 (ต่อ)

ตำบล	หมู่บ้าน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง : ประธานกลุ่ม	
			ผู้ใช้ปุ๋ย	ผู้ที่ไม่ใช้ปุ๋ย
สมชัย	กลุ่ม 36 บ้านแม่กัวะ	65	1	-
	กลุ่ม 37 บ้านแม่กัวะ	46	-	1
	กลุ่ม 38 บ้านวังยาว	44	1	-
	กลุ่ม 42 บ้านอ้อ	62	1	-
	กลุ่ม 12 บ้านสมชัย	106	1	-
	กลุ่ม 13 บ้านน้ำหลง	136	1	-
	กลุ่ม 14 บ้านจัว	126	-	1
	กลุ่ม 16 บ้านอุมทอง	142	1	-
	กลุ่ม 20 บ้านจัว	97	-	1
	กลุ่ม 21 บ้านสมชัยชัย	94	-	1
	กลุ่ม 28 บ้านจัว	141	-	1
	กลุ่ม 34 บ้านสมชัย	80	-	1
	กลุ่ม 39 บ้านจัว	128	1	-
	กลุ่ม 41 บ้านสมชัยเด่น	110	-	1
รวม		4,178	22	20

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผู้ศึกษาได้กำหนดเครื่องมือให้ครอบคลุมกับขอบเขตการศึกษาที่ระบุไว้ โดยเครื่องมือจะนำมารวบรวมข้อมูลได้แก่

1. การจัดเวทีประชุมระดมความคิดเห็น จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 ประเภท ประกอบด้วยผู้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯ จำนวน 20 คน ผู้ไม่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯ จำนวน 22 คน รวมเป็น 42 คน และใช้ SWOT Analysis ในการวิเคราะห์หาจุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค และโอกาสในการผลิตและจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด

2. การประชุมกลุ่มย่อย (focus group) โดยแบ่งกลุ่มย่อย เป็นผู้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯ จำนวน 10 คน และไม่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯ จำนวน 10 คน รวมเป็น 20 คน เพื่อให้

ได้ปัญหา และแนวทางแก้ไข การผลิตและการจำหน่ายการใช้และไม่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ของสหกรณ์ การเกษตรสบปราบ จำกัด

การรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลขั้นปฐมภูมิ (primary data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดเวที โดยใช้วิธี SWOT Analysis มีประเด็นในการศึกษา

1.1 ปัญหาด้านการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เช่น วัตถุดิบในการผลิต ขบวนการผลิต/องค์ความรู้ ปริมาณการผลิต

1.2 ปัญหาด้านการตลาด เช่น ผลผลิต/การบริการ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด

จากการรวบรวมประเด็นปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขที่เกิดขึ้นและนำข้อมูลที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อย (focus group) มาสรุปให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน รวบรวมจัดเป็นหมวดหมู่เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาให้เหมาะสมต่อไป

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมบทความวิทยุ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สิ่งพิมพ์ เอกสารที่เกี่ยวข้องจากภาครัฐ ภาคเอกชน ข้อมูลเผยแพร่ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ตำราที่เผยแพร่ข้อมูล และงานวิจัยต่าง ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการผลิตและจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแหล่งต่าง ๆ จะนำมาดำเนินการวิเคราะห์ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ทำการสังเคราะห์ข้อมูลจากการทำเวทีระดมความคิดเห็นโดยวิธีการ SWOT Analysis และข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย (focus group) เพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค โอกาส และแนวทางแก้ไขในการผลิตและจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด

2. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive method) เป็นข้อมูลที่รวบรวมได้มาซึ่งปัญหาด้านการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปัญหาด้านการตลาดปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อให้เห็นกระบวนการผลิตและการตลาด ซึ่งแต่ละขั้นตอนจะเกิดปัญหาต่าง ๆ ที่จะต้องหาแนวทางแก้ไขให้สอดคล้องกับวิธีการในขั้นตอนต่อไปตามที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อย

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาปัญหาและ แนวทางแก้ไขปัญหาในการผลิตและจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการผลิตและ จัดจำหน่ายรวมทั้ง ศึกษา แนวทางแก้ไขปัญหาในการผลิตและจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด จากการจัดเวทีระดมสมองและวิเคราะห์ โดยการทำให้ SWOT Analysis และการประชุมกลุ่มย่อย (focus group) ระหว่างประธานกลุ่ม ผู้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง และผู้ที่ไม่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์

ในการประชุมดังกล่าวผู้จัดการสหกรณ์ได้นำเสนอ สภาพปัญหาต่าง ๆ ในการผลิตและจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ในรอบปีบัญชีสหกรณ์ 2552/2553 ซึ่งมียอดจำหน่ายค่าต้นทุนการผลิตสูงและปัญหาความไม่มั่นใจ จากการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ตลอดจนปัญหาการจำหน่าย การส่งมอบผลิตภัณฑ์ที่ล่าช้า การขาดการส่งเสริมการตลาด อย่างไรก็ตามสหกรณ์ฯ ได้นำหลักการ และวิธีการสหกรณ์ฯ เข้ามาใช้เพื่อแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดแนวทางและรูปแบบในการผลิตและจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯ

ดังนั้น ผลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปเป็น 3 ส่วน

ดังนี้

ส่วนที่ 1 การผลิต และ การจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสปรอบ

จำกัด

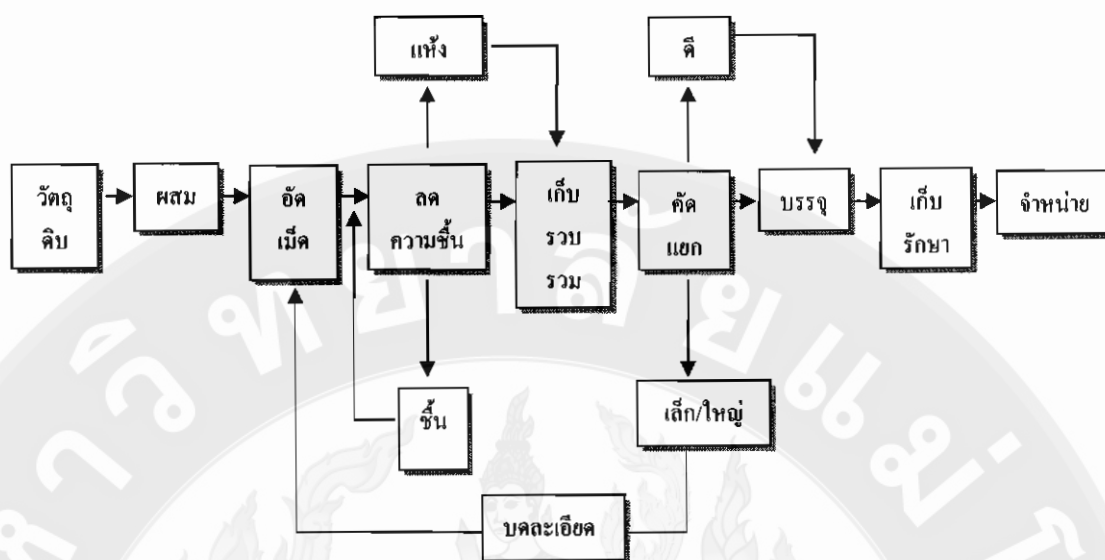
ส่วนที่ 2 จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหา อุปสรรค โอกาสของการผลิตและการจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์

ส่วนที่ 3 ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการผลิตและการจำหน่าย

ส่วนที่ 1 การผลิต และ การจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของ สหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด

ด้านการผลิต

1. ขบวนการผลิตของสหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เป็นการผลิตปุ๋ยอินทรีย์แบบอัดเม็ด ทำให้สมาชิกผู้ใช้ปุ๋ยเกิดความสะดวกในขณะหว่านปุ๋ย ซึ่งมีขั้นตอนการผลิตตามรายละเอียดดังภาพ 2

ภาพ 2 ขบวนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์

หมายเหตุ จากจัดเวทีระดมสมองเพื่อวิเคราะห์ SWOT Analysis

จากภาพ 2 มีรายละเอียดของขั้นตอนในกระบวนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของ สหกรณ์การเกษตรสปปราบ จำกัด ดังนี้

1.1 ผสมวัตถุดิบในการผลิตซึ่งประกอบด้วย ขี้ค่างควาบดละเอียด ขี้วัวหมัก บดละเอียด ปูนโดโลไมท์ ปุ๋ยเคมีสูตร 21-0-0 และขี้เถ้าแกลบ น้ำหนักรวม 1,100 กิโลกรัม ผสมให้เข้ากันโดยใช้แรงงานคน 3 คนในการดำเนินงาน ซึ่งวัตถุดิบที่ใช้ผลิต ทำการผสมครั้งละ 500 กิโลกรัม โดยนำขี้ค่างควาบดละเอียดอัตรา 200 กิโลกรัม ขี้วัวหมักบดละเอียดอัตรา 200 กิโลกรัม ปุ๋ยเคมีสูตร 21-0-0 อัตรา 50 กิโลกรัม ปูนโดโลไมท์ อัตรา 50 กิโลกรัม และขี้เถ้าแกลบ อัตรา 500 กิโลกรัม ผสมเข้าด้วยกัน ลักษณะคล้ายกับการผสมปูน เมื่อวัตถุดิบผสมเข้ากันดีแล้ว แรงงาน 1 คน จะเป็นคนตักวัตถุดิบเข้าสู่สายพานลำเลียงไปสู่เครื่องปั้นเม็ดปุ๋ย

1.2 ลำเลียงวัตถุดิบที่ผสมแล้วเข้าสู่เครื่องอัดเม็ดปุ๋ยอินทรีย์ ความเร็วรอบเริ่มต้นอยู่ 38 รอบ หมุน ขึ้นรูปเม็ดปุ๋ยที่มาจากสายพานลำเลียงส่งต่อจานหมุน ใช้เวลาปั่นหมุนรอบตัวเอง ปั่นเป็นเม็ดปุ๋ย นาน ประมาณ 30 นาที และระหว่างการปั่นเม็ดปุ๋ยจะต้องฉีดน้ำเป็นฝอยละเอียดใส่ปุ๋ยที่อยู่ในจานเพื่อให้เกิดการจับตัวกันเป็นเม็ด หลังจากที่เม็ดปุ๋ยเริ่มจับตัวกันเป็นเม็ด และมีขนาดตามที่ต้องการคือมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 4.00 มิลลิเมตร แรงงานที่ประจำหน้าเครื่องปั้นเม็ดปุ๋ยทำการคัดปุ๋ยออก แล้วแรงงานคนที่ 3 จะเป็นคนลำเลียงเม็ดปุ๋ยที่ได้ไปตากแดดลดความชื้น

1.3 ขั้นตอนระหว่างการลดความชื้นแรงงานคนที่ 4 ทำหน้าที่เกลี่ยปุ๋ยที่รดเจ็มนำมากองไว้เพื่อรอตากแดดโดยจะเกลี่ยบาง ๆ และคอยกลับปุ๋ยที่ตากแดดอย่างสม่ำเสมอ เพื่อลดความชื้นให้แสงแดดส่องได้ทั่วถึงทำให้เม็ดปุ๋ยที่ตากแดดมีความชื้นลดลงอย่างรวดเร็ว โดยใช้เวลาในการตากแดดประมาณ 5-6 ชั่วโมง เม็ดปุ๋ยจะแข็งเป็นเม็ด ๆ

1.4 การเก็บรวบรวมเพื่อรอการคัดแยก ปุ๋ยที่แห้งดีแล้วจะนำมาเก็บใส่กระสอบเพื่อรอการคัดแยก ส่วนปุ๋ยที่ยังคงความชื้นอยู่จะกองรวมกัน มีวัสดุคลุมเพื่อป้องกันน้ำฝน แล้วทำการตากในวันถัดไป

1.5 ปุ๋ยที่แห้งดีแล้วเมื่อมีปริมาณมากพอ ต้องทำการร่อนผ่านเครื่องร่อนแบบตระแกรง ลักษณะการทำงานของตระแกรงจะเป็นลักษณะเคลื่อนที่ไปข้างหน้า และถอยกลับ เม็ดปุ๋ยที่มีขนาดเล็กจะลอดผ่าน ตะแกรง ส่วนเม็ดที่ขนาดใหญ่จะอยู่ บนตระแกรง เม็ดปุ๋ยที่มีขนาดตามความต้องการจะไหลลงสู่กระสอบ และถูกบรรจุเป็นบรรจุภัณฑ์ทันทีโดยชั่งน้ำหนัก กระสอบละ 50 กิโลกรัมในขั้นตอนการคัดแยกใน 1 วัน จะสามารถคัดแยกปุ๋ยอินทรีย์ได้ 80 กระสอบ หรือคิดเป็นน้ำหนักที่ 4,000 กิโลกรัม ใช้แรงงานทั้งหมด 4 คน

1.6 การบรรจุกระสอบ ใช้พลาสติกรองภายในกระสอบปุ๋ยเพื่อป้องกันความชื้นและป้องกันความเสียหายจากจิ้งเกี้ยว โดยจะบรรจุกระสอบละ 50 กิโลกรัม

1.7 เมื่อบรรจุเป็นบรรจุภัณฑ์เรียบร้อยแล้วจะถูกเก็บเพื่อรอการจำหน่าย ในโกดังสินค้าของสหกรณ์ฯ ส่วนเม็ดปุ๋ยที่มีขนาดเล็ก และใหญ่เกินไปจะถูกนำกลับมาบดละเอียดเพื่อเข้าสู่กระบวนการป้อนเม็ดต่อไป

2. วัตถุดิบในการผลิตและองค์ความรู้ของสหกรณ์การเกษตรสปปราบ จำกัด
ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สหกรณ์ฯมีการผลิตปุ๋ยเป็นครั้งแรกในปีบัญชีสหกรณ์ปี 2553 โดยปีบัญชีของสหกรณ์เริ่มต้นวันที่ 1 กรกฎาคม 2552 และสิ้นสุด วันที่ 30 มิถุนายน 2553 สำหรับการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เริ่มผลิตครั้งแรกเดือน มกราคม 2553 และเริ่มจำหน่ายให้กับสมาชิกในเดือนพฤษภาคม 2553 ด้านองค์ความรู้การผลิตและวัตถุดิบในการผลิต สหกรณ์ฯได้ทำการศึกษาความรู้และฝึกอบรมจากสหกรณ์การเกษตรคลองสามัคคี จำกัด รวมทั้งจัดซื้อวัตถุดิบจากสหกรณ์การเกษตรคลองสามัคคี จำกัด จังหวัดนครราชสีมาเช่นเดียวกัน

ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯใช้วัตถุดิบที่เป็นส่วนผสมหลักในการผลิตคือ ขี้ค่างควาหมักบดละเอียด ขี้วัวหมักบดละเอียด ปุ๋ยเคมีสูตร 21-0-0 และขี้เถ้าแกลบ อัตราการผสมของส่วนผสมวัตถุดิบ รวมน้ำหนัก 1,100 กิโลกรัม สามารถผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์ได้ 1,000 กิโลกรัมดังนี้

1. ขี้ค้างคาวบดละเอียด จำนวน 400 กิโลกรัม
2. ขี้วัวหมักบดละเอียด จำนวน 400 กิโลกรัม
3. ปูนโคโลไมท์ จำนวน 100 กิโลกรัม
4. ปุ๋ยเคมีสูตร 21-0-0 จำนวน 100 กิโลกรัม
5. ขี้เถ้าแกลบ จำนวน 100 กิโลกรัม

3. ต้นทุนและปริมาณการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด การผลิตในปีบัญชีสหกรณ์ ปี 2553

การผลิตในปีบัญชีสหกรณ์ ปี 2553 ใช้วัตถุดิบในการผลิตทั้งหมดรวม 74,200.00 กิโลกรัม ต้นทุนด้านวัตถุดิบรวม 288,926.22 บาท ต้นทุนค่าแรงงานและอื่น ๆ รวม 147,625.01 บาท รวมเป็นต้นทุนทั้งสิ้น 436,551.23 บาท สามารถผลิตปุ๋ยได้ 65,450 กิโลกรัม จำนวน 1,309 กระสอบ ต้นทุนการผลิต เฉลี่ยกระสอบละ 333.46บาท รายละเอียดตามตาราง 2 -4

ตาราง 2 ปริมาณ ราคา มูลค่าวัตถุดิบ และต้นทุนการผลิตอื่น ๆ ในการผลิตปุ๋ยในปีสหกรณ์ ปี 2553

รายการ	ปริมาณ	ราคา/หน่วย	มูลค่า	
วัตถุดิบ	74,200.00	220.72	288,926.22	
ขี้ค้างคาวบดละเอียด	27,050.00	36.45	125,782.50	
ขี้วัวหมักบดละเอียด	26,750.00	36.05	68,212.50	
ปูนโคโลไมท์	3,200.00	4.30	6,560.00	
ปุ๋ยเคมีสูตร 21-0-0	6,650.00	8.96	58,750.00	
ขี้เถ้าแกลบ	6,650.00	8.96	6,395.00	
สารปรับปรุงดิน	3,750.00	5.05	21,000.00	
ปุ๋ยสูตร 0-0-60	150.00	0.20	101.72	
ฮอร์โมนน้ำ 6ขวด			1,215.00	
ค่าแรงงาน	คน	ค่าจ้าง บาท/วัน	วันทำงาน	มูลค่า
คนงาน	4.00	180.00	57.00	39,875.00
ผู้ควบคุม	1.00	200.00	57.00	11,400.00
ค่าขนส่ง	1,309.00	34.34		44,954.00
ค่ากระสอบ	1,309.00	14.00		18,326.00

ตาราง 2 (ต่อ)

รายการ	ปริมาณ	ราคา/หน่วย	มูลค่า
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	1,309.00	1.94	2,536.86
ค่าเสื่อมราคา	1,309.00	23.29	30,493.15
รวมต้นทุนการผลิต			436,511.23
ปริมาณการผลิต	1,309.00		
ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อกระสอบ (50 กก.)		333.46	
วัตถุดิบ		220.72	
ค่าขนส่ง		34.35	
ค่าแรงงาน		39.17	
ค่ากระสอบ		14.00	
ค่าเสื่อมราคา		23.29	
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ		1.94	

หมายเหตุ จากการคำนวณ

ตาราง 3 ปริมาณ ราคา และแหล่งที่จัดซื้อวัตถุดิบที่ใช้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปี 2553

(หน่วย : บาท)

ประเภทวัตถุดิบ	ปริมาณ (กิโลกรัม)	ราคา (บาท)	แหล่งที่จัดซื้อ
ขี้ค้างคาวบดละเอียด	27,050.00	125,782.50	สหกรณ์ฯคงสามัคคี จำกัด จ.นครราชสีมา
ขี้วัวหมักบดละเอียด	26,750.00	68,212.50	สหกรณ์ฯคงสามัคคี จำกัด จ.นครราชสีมา
ปุ๋ยเคมีสูตร 21-0-0	6,650.00	58,750.00	สหกรณ์ฯคงสามัคคี จำกัด จ.นครราชสีมา
โดโลไมท์	3,200.00	6,560.00	สหกรณ์ฯคงสามัคคี จำกัด จ.นครราชสีมา
ขี้เถ้าแกลบ	6,650.00	6,395.50	สหกรณ์ฯคงสามัคคี จำกัด จ.นครราชสีมา
สารปรับปรุงดิน	3,750.00	21,000.00	สหกรณ์ฯสบปราบ จำกัด
ปุ๋ยเคมีสูตร 0-0-6	150.00	1,010.72	สหกรณ์ฯสบปราบ จำกัด
ฮอร์โมนน้ำ 6 ขวด	-	1,215.00	สหกรณ์ฯสบปราบ จำกัด
รวม	74,200.00	288,926.22	

หมายเหตุ จากการคำนวณ

ตาราง 4 ค่าเสื่อมราคา ค่าแรงงาน ค่าขนส่ง และค่าใช้จ่ายอื่นๆ เฉลี่ยต่อกระสอบ ปี 2553

(หน่วย : บาท)

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)	ราคาเฉลี่ย/กระสอบ
ค่าขนส่ง	44,954.00	34.34
ค่าแรงงานผลิตปุ๋ย	51,275.00	39.17
ค่ากระสอบ 1,309 ใบ	18,326.00	14.00
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	2,536.86	1.94
ค่าเสื่อมราคา	30,493.15	23.29
รวม	147,585.01	112.74

หมายเหตุ จากการคำนวณ

การผลิตในปีบัญชีสหกรณ์ปี 2553 นั้นใช้วัตถุดิบทั้งหมด น้ำหนักรวม 74,200 กิโลกรัม ต้นทุนค่าวัตถุดิบ จำนวน 288,926.22 บาท สามารถแยกวัตถุดิบ ที่ใช้ผลิตดังนี้ ขี้ค้างคาวบดละเอียด น้ำหนัก 27,050 กิโลกรัม ราคา 125,782.50 บาท ขี้วัวหมักบดละเอียด น้ำหนัก 26,750 กิโลกรัม ราคา 68,212.50 บาท ปุ๋ยเคมีสูตร 21-0-0 น้ำหนัก 6,650 กิโลกรัมราคา 58,750 บาท ปูนโดโลไมท์ น้ำหนัก 3,200 กิโลกรัม ราคา 6,560 บาท ขี้เถ้าแกลบ 6,650 กิโลกรัมราคา 6,395.50บาท สารปรับสภาพดินดิน น้ำหนัก 3,750 กิโลกรัม ราคา 21,000 บาท ปุ๋ยเคมีสูตร 0-0-60 น้ำหนัก 150 กิโลกรัม ราคา 1,010.72 บาท ฮอร์โมนชนิดน้ำขนาด 250 มิลลิลิตร จำนวน 6 ขวด ราคา 1,215 บาท ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ได้ 65,450 กิโลกรัมจำนวน 1,309 กระสอบ มีต้นทุนค่าวัตถุดิบในการผลิต 288,926.22 บาท ส่วนต้นทุนการผลิตอื่นๆ เช่นค่าขนส่งจำนวน 44,954 บาท ค่าแรงงาน 51,275บาท ค่ากระสอบ จำนวน 1,309 ใบราคา 18,326 บาท และค่าใช้จ่ายอื่นๆ 2,536.86 บาทค่าเสื่อมราคา 30,493.15 บาท รวมค่าแรงงาน ค่าขนส่ง ค่าเสื่อมราคา และค่าใช้จ่ายอื่นๆในการผลิตปุ๋ย 147,585.01 บาท เฉลี่ยกระสอบละ 112.74

ดังนั้น ต้นทุนการ ผลิตปุ๋ย 1,309 กระสอบๆละ 50 กิโลกรัม น้ำหนักรวม 65,450 กิโลกรัม ต้นทุนการผลิตรวม ค่าวัตถุดิบ ค่าแรงงาน ค่าขนส่ง ค่าเสื่อมราคา และค่าใช้จ่ายอื่นๆ เฉลี่ยกระสอบละ 333.46 บาท

ปี 2553 เริ่มผลิตในเดือน มกราคม จำนวนที่ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ จากเดือน มกราคม – มีนาคม ผลิตได้จำนวน 69,450 กิโลกรัม มูลค่าการผลิต 436,511.23 บาท คิดเป็นจำนวน 1,309

กระสอบต้นทุนการผลิตรวมค่าวัตถุดิบ ค่าขนส่ง ค่าแรงงาน ค่ากระสอบ ค่าเสื่อมราคา และ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ยกระสอบละ 333.46 บาท แยกเป็นต้นทุนประเภทต่างๆต่อกระสอบได้ดังนี้

ค่าวัตถุดิบ	จำนวน	220.72 บาท	คิดเป็นร้อยละ	66.02
ค่าขนส่ง	จำนวน	34.34 บาท	คิดเป็นร้อยละ	10.30
ค่าแรงงาน	จำนวน	39.17 บาท	คิดเป็นร้อยละ	11.75
ค่ากระสอบ	จำนวน	14.00 บาท	คิดเป็นร้อยละ	4.20
ค่าเสื่อมราคา	จำนวน	23.29 บาท	คิดเป็นร้อยละ	6.98
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	จำนวน	1.94 บาท	คิดเป็นร้อยละ	0.58

ดังนั้นต้นทุนที่มีราคาแพงที่สุดต่อกระสอบคือ ค่าวัตถุดิบ คิดเป็นร้อยละ 66.02 รองลงมาเป็นค่าแรงงาน ค่าขนส่ง ค่าเสื่อมราคา ค่ากระสอบ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เพราะการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ดำเนินการผลิตเป็นครั้งแรก ต้องซื้อวัตถุดิบในการผลิตย่อมมีต้นทุนที่สูง เพราะยังไม่ทราบแหล่งวัตถุดิบที่มีต้นทุนต่ำ และต้องเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการค่าขนส่ง ส่วนค่าแรงงานสหกรณ์ยังขาดความชำนาญในการผลิตต้องจ้างแรงงานมาผลิตและฝึกให้เกิดความชำนาญ ค่ากระสอบเป็นกระสอบที่มีการทำสัญลักษณ์ ตราสหกรณ์สับปราบและต้องส่งพร้อมกับวัตถุดิบเครื่องจักรเพื่อให้ทันต่อการผลิต ส่วนค่าเสื่อมราคานั้นเป็นค่าใช้จ่ายคงที่ของสหกรณ์ต้องคิดค่าเสื่อม 5 ปี ในแรกคิดค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรครึ่งหนึ่งของค่าเสื่อมราคาของแต่ละปี และค่าใช้จ่ายอื่นๆเป็นค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดของการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่ต่ำมาก

การผลิตในปีบัญชีสหกรณ์ ปี 2554 สหกรณ์ฯ เริ่มเปลี่ยนวัตถุดิบในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากโดโลไมท์มาเป็นซีโอไลท์แทน เนื่องจากซีโอไลท์มีจำหน่ายในจังหวัดลำปางและมีราคาถูกโดยสหกรณ์ซื้อมาในราคา กิโลกรัมละ 1 บาท พร้อมส่งถึงสหกรณ์ส่วนข้าวหมักบดละเอียดก็ได้เปลี่ยนแหล่งจัดซื้อใหม่ที่มาจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเวียงตาล จังหวัดลำปาง ราคาวัตถุดิบพร้อมส่งถึงสหกรณ์ในราคา กิโลกรัมละ 3 บาท ซึ่งเป็นราคาที่แพงกว่ากับข้าวหมักบดละเอียดของสหกรณ์การเกษตรคงสามัคคี จำกัด จังหวัดนครราชสีมาแต่ไม่มีค่าขนส่งเมื่อเทียบราคาต่อหน่วยจะมีราคาที่ใกล้เคียง

การผลิตในปีบัญชีสหกรณ์ ปี 2554 ใช้วัตถุดิบในการผลิตทั้งหมดรวม 30,760.00 กิโลกรัม ต้นทุนด้านวัตถุดิบรวม 111,091.67 บาท ต้นทุนค่าแรงงานและอื่นๆรวม 113,546.00 บาท รวมเป็นต้นทุนทั้งสิ้น 224,637.67 บาท สามารถผลิตปุ๋ยได้ 30,100 กิโลกรัม จำนวน 602 กระสอบ ต้นทุนการผลิต เฉลี่ยกระสอบละ 373.16 บาท รายละเอียดตามตาราง 5-7

ตาราง 5 ปริมาณ ราคา และมูลค่าวัตถุดิบ และต้นทุนการผลิตอื่น ๆ ในการผลิตปุ๋ยในปีบัญชีปี 2554

รายการ	ปริมาณ	ราคา/อัตรา	มูลค่า	
วัตถุดิบ	30,760.00	184.53	111,091.67	
ขี้ค่างควาวบดละเอียด	10,500.00	34.13	52,500.00	
ขี้วัวหมักบดละเอียด	11,000.00	35.76	33,000.00	
ปูนโดโลไมท์				
ปุ๋ยเคมีสูตร 21-0-0	3,020.00	9.82	16,858.97	
ขี้เถ้าแกลบ	1,525.00	4.96	762.50	
สารปรับปรุงดิน	50.00	0.16	280.00	
ปุ๋ยสูตร 0-0-60	30.00	0.10	202.20	
ฮอร์โมนน้ำ 6 ขวด			345.00	
ซีโอไลท์	4,578.00	14.90	4,578.00	
ผงเมก้าแคล	57.00	0.17	2,565.00	
ค่าแรงงาน	คน	ค่าจ้าง บาท/วัน	วันทำงาน	มูลค่า
คนงาน	4.00	200.00	45.00	21,760.00
ผู้ควบคุม	1.00	200.00	45.00	9,000.00
ค่าขนส่ง	602.00	-	-	
ค่ากระสอบ	602.00	14.00		8,428.00
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	602.00	7.24		4,358.00
ค่าเสื่อมราคา	602.00	116.28		70,000.00
รวมต้นทุนการผลิต				224,637.67
ปริมาณการผลิต	602.00			
ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อ กระสอบ		373.16		
วัตถุดิบ		184.54		
ค่าขนส่ง		-		
ค่าแรงงาน		51.10		
ค่ากระสอบ		14.00		
ค่าเสื่อมราคา		116.28		
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ		7.24		

หมายเหตุ จากการคำนวณ

ตาราง 6 ปริมาณ ราคา และแหล่งที่จัดซื้อวัตถุดิบที่ใช้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปี 2554

(หน่วย : บาท)

ประเภทวัตถุดิบ	ปริมาณ (กิโลกรัม)	ราคา (บาท)	แหล่งที่จัดซื้อ
ขี้ค่างควาบคละเอียด	10,500.00	52,500.00	สหกรณ์ฯคงสามัคคี จำกัด จ.นครราชสีมา
ขี้วัวหมักบคละเอียด	11,000.00	33,000.00	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเวียงดาล จ.ลำปาง
ปุ๋ยเคมีสูตร 21-0-0	3,020.00	16,858.97	สหกรณ์ฯสบปราบ จำกัด
สารปรับปรุงดิน	50.00	280.00	สหกรณ์ฯสบปราบ จำกัด
ขี้เถ้าแกลบ	1,525.00	762.50	สหกรณ์ฯสบปราบ จำกัด
ปุ๋ยเคมีสูตร 0-0-60	30.00	202.20	สหกรณ์ฯสบปราบ จำกัด
ฮอร์โมนน้ำ 6 ขวด		345.00	สหกรณ์ฯสบปราบ จำกัด
ซีโอไลท์	4,578.00	4,578.00	หจก.สมบัติ กิตติภัณฑ์ จ.ลำปาง
ผงเมก้าแคลน	57.00	2,565.00	สหกรณ์ฯสบปราบ จำกัด
รวม	30,760.00	111,091.67	

หมายเหตุ จากการคำนวณ

ตาราง 7 ค่าเสื่อมราคา ค่าแรงงาน ค่าขนส่ง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ยต่อกระสอบ ปี 2554

(หน่วย : บาท)

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)	ราคาเฉลี่ย/กระสอบ
ค่าขนส่ง		
ค่าแรงงานผลิตปุ๋ย	30,760.00	51.10
ค่ากระสอบ 602 ใบ	8,428.00	14.00
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	4,358.00	7.24
ค่าเสื่อมราคา	70,000.00	116.28
รวม	113,546.00	188.62

หมายเหตุ จากการคำนวณ

การผลิตในปีบัญชีสหกรณ์ ปี 2554 สหกรณ์ใช้วัตถุดิบทั้งหมดในการผลิตรวม 30,760 กิโลกรัม มีต้นทุนค่าวัตถุดิบรวม 111,091.67 บาท และในปีนี้สหกรณ์เริ่มเปลี่ยนวัตถุดิบในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากโตโลไมท์มาเป็นซีโอไลท์แทน เนื่องจากซีโอไลท์มีจำหน่ายในจังหวัดลำปาง

และมีราคาถูกโดยสหกรณ์ซื้อมาในราคา กิโลกรัมละ 1 บาท พร้อมส่งถึงสหกรณ์ส่วนข้าวหมกบดละเอียดก็ได้เปลี่ยนแหล่งจัดซื้อใหม่ที่มาจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเวียงตาล จังหวัดลำปาง ราคาวัตถุดิบพร้อมส่งถึงสหกรณ์ในราคา กิโลกรัมละ 3 บาท ซึ่งเป็นราคาที่แพงกว่ากับข้าวหมกบดละเอียดของสหกรณ์การเกษตรคงสามัคคี จำกัด จังหวัดนครราชสีมาแต่ไม่มีค่าขนส่งเมื่อเทียบราคาต่อหน่วยจะมีราคาที่ใกล้เคียงในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ใช้ส่วนผสมดังนี้ คือ จี๋ค้ำควาบดละเอียด จำนวน 10,500 กิโลกรัม ราคา 52,500 บาท ข้าวหมกบดละเอียด 11,000 กิโลกรัม ราคา 33,000 บาท ปุ๋ยเคมีสูตร 21-0-0 จำนวน 3,020 กิโลกรัม ราคา 16,858.97 บาท สารปรับสภาพดิน 50 กิโลกรัม ราคา 280 บาท จี๋เถ้าแกลบ 1,525 กิโลกรัม ราคา 762.50 บาท ปุ๋ยเคมีสูตร 0-0-60 จำนวน 30 กิโลกรัม ราคา 202.20 บาท ซีโอไลท์ 4,578 กิโลกรัม ราคา 4,578 บาท ฮอร์โมนน้ำ 1 ลิตร ราคา 345 บาท ผงเมก้าแคลน 57 กิโลกรัม ราคา 2,565 บาท รวมราคาวัตถุดิบเท่ากับ 111,091.67 บาท สามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ได้ 30,100 กิโลกรัม จำนวน 602 กระสอบ ราคาเฉลี่ยวัตถุดิบกระสอบละ 184.54 บาท ส่วนต้นทุนค่าขนส่ง ไม่มี ต้นทุนด้านค่าแรงงานผลิตปุ๋ย 30,760 บาท ค่ากระสอบ 602 กระสอบ ราคา 8,428 บาท และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ 4,358 บาท ค่าเสื่อมราคา 70,000 บาท รวมต้นทุนค่าขนส่ง ค่าแรงงาน ค่ากระสอบ ค่าเสื่อมราคา และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เท่ากับ 113,546 บาท เฉลี่ยกระสอบละ 188.62 บาท

ดังนั้น ต้นทุนการผลิตปุ๋ย 602 กระสอบ น้ำหนักรวม 30,760 กิโลกรัม ต้นทุนการผลิตรวม ค่าวัตถุดิบ ค่าแรงงาน ค่าขนส่ง ค่าเสื่อมราคา และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ยกระสอบละ 373.16 บาท

ปี 2554 เริ่มผลิตในเดือน มีนาคม ถึงเดือน พฤษภาคม ผลิตได้จำนวน 30,760 กิโลกรัม มูลค่า 224,637.67 บาท คิดเป็นจำนวน 602 กระสอบ ต้นทุนการผลิตรวมค่าวัตถุดิบ ค่าขนส่ง ค่าแรงงาน ค่ากระสอบ ค่าเสื่อมราคา และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ยกระสอบละ 373.15 บาท แยกเป็นต้นทุนประเภทต่างๆ ต่อกระสอบได้ดังนี้

ค่าวัตถุดิบ	จำนวน	184.53 บาท	คิดเป็นร้อยละ	49.46
ค่าขนส่ง	จำนวน	0.00 บาท	คิดเป็นร้อยละ	0.00
ค่าแรงงาน	จำนวน	51.10 บาท	คิดเป็นร้อยละ	13.70
ค่ากระสอบ	จำนวน	14.00 บาท	คิดเป็นร้อยละ	3.75
ค่าเสื่อมราคา	จำนวน	116.28 บาท	คิดเป็นร้อยละ	31.16
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	จำนวน	7.24 บาท	คิดเป็นร้อยละ	1.94

ดังนั้นต้นทุนที่มีราคาแพงที่สุดต่อกระสอบคือ ค่าวัตถุดิบ คิดเป็นร้อยละ 49.46 รองลงมาเป็น ค่าเสื่อมราคา ค่าแรงงาน ค่ากระสอบ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ส่วนค่าขนส่งไม่มี เพราะการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ดำเนินการผลิตปีที่ 2 ต้องซื้อวัตถุดิบในการผลิตต้องมีต้นทุน แต่สหกรณ์ได้ปรับเปลี่ยนแหล่งวัตถุดิบโดยไม่ใช้ปูนโคโลไมท์ และลดสารปรับสภาพดิน เป็นซี

โอโลไลท์ แทนทำให้ต้นทุนค่าวัตถุดิบลดลงจากปี 2553 ร้อยละ 9.71 โดยปูนโคโลไมท์ ลดลง 5.71 สารปรับสภาพดินลดลง 4.00 อีกทั้งยังไม่มีค่าขนส่งเพราะการซื้อวัตถุดิบจะรวมค่าขนส่งด้วย ส่วนค่าแรงงานเพิ่มขึ้น 12.00 บาทต่อกระสอบ เป็นผลมาจากการขึ้นค่าแรงและในปีนี้ฝนตกก่อนฤดูทำให้เกิดการสูญเสียชั่วโมงทำงานของแรงงาน และค่าใช้จ่ายเพิ่มมากที่สุดจะเป็นค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 24.18 ขณะที่ปี 2554 การคิดราคาเสื่อมราคาเครื่องจักรคิดเต็มตามจำนวนที่ 70,000 บาทต่อปี ค่ากระสอบต่อหน่วยลดลงเพราะปริมาณการผลิตลดลงส่วนค่าใช้จ่ายอื่นๆยังเป็นสัดส่วนค่าใช้จ่ายที่ปกติ

การผลิตในปีบัญชีสหกรณ์ ปี 2555 ใช้วัตถุดิบทั้งหมดในการผลิตรวม 41,031.50 กิโลกรัม ต้นทุนด้านวัตถุดิบรวม 159,805.30 บาท ต้นทุนค่าแรงงานและอื่น ๆ รวม 119,471.79 บาท รวมเป็นต้นทุนทั้งสิ้น 279,277.09 บาท สามารถผลิตปุ๋ยได้ 39,350 กิโลกรัม จำนวน 787 กระสอบ ต้นทุนการผลิต เฉลี่ยกระสอบละ 354.86 บาท รายละเอียดตามตาราง 8-10

ตาราง 8 ปริมาณ ราคา และมูลค่าวัตถุดิบ และต้นทุนการผลิตอื่น ๆ ในการผลิตปุ๋ยในปีบัญชี 2555

รายการ	ปริมาณ	ราคา/อัตรา	มูลค่า	
วัตถุดิบ	41,031.50	203.07	159,805.30	
ขี้ค้างคาวบดละเอียด	15,300.00	37.29	76,194.00	
ขี้วัวหมักบดละเอียด	15,200.00	37.04	45,600.00	
ปูนโคโลไมท์	-	-	-	
ปุ๋ยเคมีสูตร 21-0-0	3,100.00	7.56	24,378.04	
ซีเมนต์	1,100.00	2.68	781.00	
สารปรับปรุงดิน	-	-	-	
ปุ๋ยสูตร 0-0-60	820.00	2.00	5,389.76	
ฮอร์โมนน้ำ	-	-	345.00	
ซีโอไลท์	5,475.00	13.34	5,475.00	
ผงเมก้าแคล	36.00	0.09	1,642.50	
ค่าแรงงาน	คน	ค่าจ้าง บาท/วัน	วันทำงาน	มูลค่า
คนงาน	4.00	200.00	32.00	27,300.00
ผู้ควบคุม	1.00	200.00	25.00	5,000.00
ค่าขนส่ง	-	-	-	-

ตาราง 8 (ต่อ)

รายการ	ปริมาณ	ราคา/อัตรา	มูลค่า
ค่ากระสอบ		14.00	11,018.00
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ		7.82	6,513.79
ค่าเสื่อมราคา		88.95	70,000.00
รวมต้นทุนการผลิต			279,277.09
ปริมาณการผลิต	787.00		
ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อกระสอบ		354.86	
วัตถุดิบ		203.05	
ค่าขนส่ง		-	
ค่าแรงงาน		41.04	
ค่ากระสอบ		14.00	
ค่าเสื่อมราคา		88.95	
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ		7.82	

หมายเหตุ จากการคำนวณ

ตาราง 9 ปริมาณ ราคา และแหล่งที่จัดซื้อวัตถุดิบที่ใช้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปี 2555

(หน่วย : บาท)

ประเภทวัตถุดิบ	ปริมาณ (กิโลกรัม)	ราคา (บาท)	แหล่งที่จัดซื้อ
ขี้ก้างควาบคละเอียด	15,300.00	76,194.00	สหกรณ์ฯคงสามัคคี จำกัด จ.นครราชสีมา
ขี้วัวหมักบดคละเอียด	15,200.00	45,600.00	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเวียงตาล จ.ลำปาง
ปุ๋ยเคมีสูตร 21-0-0	3,100.00	24,378.04	สหกรณ์ฯสบปราบ จำกัด
ขี้เถ้าแกลบ	1,100.00	781.00	สหกรณ์ฯสบปราบ จำกัด
ปุ๋ยเคมีสูตร 0-0-60	820.00	5,389.76	สหกรณ์ฯสบปราบ จำกัด
ซีโอไลท์	5,475.00	5,475.00	หจก. สมบัติ กิตติภัณฑ์ จ.ลำปาง
ผงเมก้าแคล	36.50	1,642.50	สหกรณ์ฯสบปราบ จำกัด
ฮอร์โมนน้ำ 6 ขวด		345.00	สหกรณ์ฯสบปราบ จำกัด
รวม	41,031.50	159,805.30	

หมายเหตุ จากการคำนวณ

ตาราง 10 ค่าเสื่อมราคา ค่าแรงงาน ค่าขนส่ง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ยต่อกระสอบ ปี 2555

(หน่วย : บาท)

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)	ราคาเฉลี่ย/กระสอบ
ค่าขนส่ง		
ค่าแรงงานผลิตปุ๋ย	32,300.00	41.04
ค่ากระสอบ 787 ใบ	11,018.00	14.00
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	6,153.79	7.82
ค่าเสื่อมราคา	70,000.00	88.95
รวม	119,471.79	151.81

หมายเหตุ จากการคำนวณ

การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด ในปีบัญชี 2555 ใช้วัตถุดิบทั้งหมดในการผลิตรวม 41,031.50 กิโลกรัม ต้นทุนด้านวัตถุดิบรวม 159,805.30 บาท สามารถแยกได้ดังนี้ ขี้ค้างคาวบดละเอียด 15,300 กิโลกรัม ราคา 76,194 บาท ขี้วัวหมักบดละเอียด 15,200 กิโลกรัม ราคา 45,600 บาท ปุ๋ยเคมีสูตร 21-0-0 จำนวน 3,100 กิโลกรัม ราคา 24,378.04 บาท ขี้เถ้าแกลบ 1,100 กิโลกรัม ราคา 781 บาท ปุ๋ยเคมีสูตร 0-0-60 จำนวน 820 บาท ราคา 5,389.76 บาท ซีโอไลท์ 5,475 กิโลกรัม ราคา 5,475 บาท ผงเมก้าแพลน 36.50 กิโลกรัม ราคา 1,642.50 บาท สอร์โมนน้ำ 1 ลิตร 1 ขวด ราคา 345 บาท ต้นทุนวัตถุดิบทั้งหมด 41,031.50 กิโลกรัม รวมราคาวัตถุดิบเท่ากับ 159,805.30 บาท สามารถผลิตปุ๋ยได้ 39,350 กิโลกรัม จำนวน 787 กระสอบ ราคาเฉลี่ยวัตถุดิบกระสอบละ 203.05 บาท ส่วนค่าขนส่งของ สหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด นั้นไม่มีเนื่องจากการสั่งซื้อวัตถุดิบภายในจังหวัดลำปาง คือ ซีโอไลท์ และขี้วัวหมักบดละเอียด ที่บริการส่งถึง สหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด ค่าแรงงานผลิตปุ๋ยอินทรีย์ 32,300 บาท ค่ากระสอบ 787 ราคา 11,018 บาท ค่าใช้จ่ายวัตถุดิบอื่น ๆ 6,153.79 บาท ค่าเสื่อมราคา 70,000 บาท รวมค่าใช้จ่ายของค่าแรงงาน ค่ากระสอบค่าเสื่อมราคา และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ 119,471.79 บาท ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ได้ 787 กระสอบ ราคาเฉลี่ยกระสอบละ 151.81 บาท

ดังนั้น ต้นทุนการผลิตปุ๋ย 787 กระสอบ น้ำหนักรวม 39,350.00 กิโลกรัม ต้นทุนการผลิตรวม ค่าวัตถุดิบ ค่าแรงงาน ค่าขนส่ง ค่าเสื่อมราคา และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ยกระสอบละ 354.86 บาท

ปี 2555 ผลิตในเดือนเมษายน ถึงเดือน มิถุนายน ผลิตได้จำนวน 39,350 กิโลกรัม มูลค่า 279,277.09 บาท คิดเป็นจำนวน 787 กระสอบ ต้นทุนการผลิตรวมค่าวัตถุดิบ ค่าขนส่ง ค่าแรงงาน ค่ากระสอบ ค่าเสื่อมราคา และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ยกระสอบละ 354.86 บาทแยกเป็น ต้นทุนประเภทต่าง ๆ ต่อกระสอบได้ดังนี้

ค่าวัตถุดิบ	จำนวน	203.05 บาท	คิดเป็นร้อยละ	57.22
ค่าขนส่ง	จำนวน	0.00 บาท	คิดเป็นร้อยละ	0.00
ค่าแรงงาน	จำนวน	41.04 บาท	คิดเป็นร้อยละ	11.57
ค่ากระสอบ	จำนวน	14.00 บาท	คิดเป็นร้อยละ	3.94
ค่าเสื่อมราคา	จำนวน	88.95 บาท	คิดเป็นร้อยละ	25.07
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	จำนวน	7.82 บาท	คิดเป็นร้อยละ	2.20

ดังนั้นต้นทุนที่มีราคาแพงที่สุดต่อกระสอบคือ ค่าวัตถุดิบ คิดเป็นร้อยละ 57.22 รองลงมาเป็น ค่าเสื่อมราคา ค่าแรงงาน ค่ากระสอบ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ส่วนค่าขนส่งไม่มี เพราะการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ดำเนินการผลิตปีที่3 ต้องซื้อวัตถุดิบในการผลิต

ต้นทุนค่าวัตถุดิบเพิ่มขึ้น 18.49 บาทต่อกระสอบจำนวน 14,550 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.76 เพราะในการผสมวัตถุดิบใช้ปริมาณ

ขี้คาวคาวบดละเอียด เพิ่มร้อยละ 3.16 น้ำหนัก 484 กิโลกรัม ราคา 2,417 บาท

ขี้วัวหมักบดละเอียด เพิ่มร้อยละ 1.28 น้ำหนัก 195 กิโลกรัม ราคา 585 บาท

ปุ๋ยเคมีสูตร 21-0-00 ลดลงร้อยละ 2.26 น้ำหนัก 70 กิโลกรัม ราคา 455 บาท แต่ราคาปุ๋ยต่อกิโลกรัมเพิ่มขึ้นเป็นเงิน 6,964 บาท และเพิ่มปุ๋ยเคมีสูตร 0-0-60 น้ำหนัก 790 กิโลกรัม คิดเป็นเงิน 5,135 บาท ดังนั้นค่าปุ๋ยเคมี มีราคาเพิ่มขึ้นเท่ากับ 11,644 บาท

ขี้เถาเกลบ ลดลงร้อยละ 1.58 น้ำหนัก 18 กิโลกรัม ราคา 13 บาท

ซีโอไลท์ ลดลงร้อยละ 1.56 น้ำหนัก 81 กิโลกรัม ราคา 81 บาท

ฉะนั้นต้นทุนค่าวัตถุดิบ เพิ่มทั้งหมดรวมกันเท่ากับ 14,552 บาท ต้นทุนค่าแรงงาน ปรับลดลง ร้อยละ 10.13 เพราะในปีนี้ฝนตกชุกกว่าปี 2553 ทำให้แรงงานทำงานได้เต็มประสิทธิภาพ ค่าเสื่อมราคาปรับลดลงร้อยละ 27.33 เป็นผลมาจากการเพิ่มการผลิตเพิ่มขึ้นถึง 185 กระสอบ ทำให้ค่าเสื่อมราคาต่อหน่วยลดลงส่วนค่ากระสอบและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ยังเป็นสัดส่วนค่าใช้จ่ายที่ปกติ

เมื่อเปรียบเทียบปริมาณการผลิตและ ต้นทุนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ปี 2553 – 2555 ตามรายละเอียดในตาราง 11-13 พบว่า

ปริมาณ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสปปราบ จำกัด เริ่มปี 2553 เริ่มผลิตในเดือน มกราคม จำนวนที่ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ จากเดือน มกราคม – มีนาคม ผลิตได้จำนวน

69,450 กิโลกรัม มูลค่าการผลิต 436,511.23 บาท คิดเป็นจำนวน 1,309 กระสอบต้นทุนการผลิตรวมค่าวัตถุดิบ ค่าขนส่ง ค่าแรงงาน ค่ากระสอบ ค่าเสื่อมราคา และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ยกระสอบละ 333.45 บาท

ปี 2554 เริ่มผลิตในเดือน มีนาคม ถึงเดือน พฤษภาคม ผลิตได้จำนวน 30,760 กิโลกรัม มูลค่า 224,637.67 บาท คิดเป็นจำนวน 602 กระสอบต้นทุนการผลิตรวมค่าวัตถุดิบ ค่าขนส่ง ค่าแรงงาน ค่ากระสอบ ค่าเสื่อมราคา และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ยกระสอบละ 373.14 บาท

ปี 2555 ผลิตในเดือนเมษายน ถึงเดือน มิถุนายน ผลิตได้จำนวน 39,350 กิโลกรัม มูลค่า 279,277.09 บาท คิดเป็นจำนวน 787 กระสอบ ต้นทุนการผลิตรวมค่าวัตถุดิบ ค่าขนส่ง ค่าแรงงาน ค่ากระสอบ ค่าเสื่อมราคา และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ยกระสอบละ 354.86 บาท

จากการผลิตในปี 2553 มีต้นทุนการผลิตกระสอบ 333.45 บาท และในปี 2554 มีต้นทุนการผลิต 373.14 บาท เพิ่มขึ้น 39.70 บาท เนื่องจากค่าแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 23.94 และค่าเสื่อมราคาเพิ่ม ร้อยละ 399.27 เกิดจากการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด ไม่เต็มกำลังการผลิต ปริมาณที่ผลิตได้น้อยกว่าปี 2553 จำนวน 707 กระสอบ ค่าเสื่อมราคา ปี 2554 เพิ่มขึ้น จากเดิม ร้อยละ 92.99 ต่อกระสอบ ค่าแรงงานที่เพิ่มขึ้น มีผลจากการปรับค่าแรง จากเดิม 180 บาท เป็น 200 บาท ต่อคน และสภาพอากาศที่ฝนตกก่อนฤดูการ ผลิตไม่สามารถผลิตได้เต็มกำลังการผลิตส่งผลต่อต้นทุนค่าแรงที่เพิ่มสูงขึ้น

ปี 2555 การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด ได้ปรับลดต้นทุนการผลิตจากปี 2554 จำนวน 373.16 บาท เหลือ 354.86 บาท ลดลงจำนวนร้อยละ 18.30 และสามารถผลิตปุ๋ยเพิ่มปริมาณมากขึ้นจาก 602 กระสอบ ในปี 2554 มาเป็น 787 กระสอบ ในปี 2555 เพิ่มขึ้น 185 กระสอบ ส่วนค่าเสื่อมราคาลดลง ร้อยละ 23.50 เนื่องจากการผลิตได้เพิ่มปริมาณมากขึ้น 185 กระสอบ ทำให้ค่าเสื่อมราคาเฉลี่ยลดลง ส่วนต้นทุนแรงงานมีค่าเฉลี่ยลดลงร้อยละ 18.98 เนื่องจากการผลิตไม่มีสภาวะฝนตกก่อนฤดูการ ทำให้แรงงานสามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพิ่มขึ้นจากปี 2554 ถึง 185 กระสอบ

ตาราง 11 เปรียบเทียบมูลค่าการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และต้นทุนการผลิต ปี 2553-2555

(หน่วย: พันบาท)

รายการ	2553	2554	2555
จำนวนปุ๋ยที่ผลิตได้ (กระสอบ)	1,309.00	602.00	787.00
วัตถุดิบ	288.92	111.09	159.80
ค่าขนส่ง	44.95		
ค่าแรงงาน	51.27	30.76	32.30
ค่ากระสอบ	18.32	8.42	11.01
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	2.54	4.36	6.15
ค่าเสื่อมราคา	30.49	70.00	70.00
รวม	436.49	224.63	279.26
ต้นทุนเฉลี่ยต่อกระสอบ(บาท)	333.46	373.16	354.86

หมายเหตุ จากการคำนวณ

ตาราง 12 เปรียบเทียบต้นทุนเฉลี่ยต่อหน่วยของการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปี 2553-2555

(หน่วย: กระสอบ)

รายการ	2553	2554	2555
จำนวนปุ๋ยที่ผลิตได้ (กระสอบ)	1,309.00	602.00	787.00
วัตถุดิบ	220.72	184.54	203.05
ค่าขนส่ง	34.34		
ค่าแรงงาน	39.17	51.10	41.04
ค่ากระสอบ	14.00	14.00	14.00
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	1.94	7.24	7.82
รวม	310.17	256.88	265.91

หมายเหตุ จากการคำนวณ

ตาราง 13 เปรียบเทียบต้นทุนของวัตถุดิบ และต้นทุนอื่น ๆ ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปี 2553-2555

(หน่วย: กระสอบ)

รายการ	2553	2554	2555
จำนวนปุ๋ยที่ผลิตได้ (กระสอบ)	1,309.00	602.00	787.00
จี๋ค่างความละเอียด	96.09	87.21	96.82
จี๋วหมักบดละเอียด	52.11	54.82	57.94
โดโลไมต์	5.01	-	-
ซีโอไลท์	-	7.60	6.96
จี๋เก่าเกลบ	4.89	1.27	0.99
ปุ๋ยเคมีสูตร 21-0-0	44.88	28.00	30.98
สารปรับสภาพดิน	16.04	0.47	-
ปุ๋ยเคมีสูตร 0-0-60	0.77	0.33	6.86
ฮอร์โมนน้ำ 6 ขวด	0.93	0.58	0.44
ผงเมก้าแคล	-	4.26	2.06
ค่าขนส่ง	34.34	-	-
ค่าแรงงาน	39.17	51.10	41.04
ค่ากระสอบ	14.00	14.00	14.00
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	1.94	7.24	7.82
ค่าเสื่อมราคา	23.29	116.28	88.95
รวม	333.46	373.16	354.86

หมายเหตุ จากการคำนวณ

ด้านการจัดจำหน่าย

1. ช่วงเวลาการจัดจำหน่ายรายเดือน

ปริมาณการจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด ให้แก่สมาชิกและผู้ที่ไม่ใช่สมาชิกเป็นรายเดือน ปรากฏตามตาราง 14

ตาราง 14 ปริมาณการจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ เป็นรายเดือน ในปี 2553-2555

เดือน	ปีบัญชีสหกรณ์			หมายเหตุ
	2553	2554	2555	
มกราคม		15		
กุมภาพันธ์		299		
มีนาคม		3		
เมษายน		23	31	
พฤษภาคม	142	51	47	
มิถุนายน	9(1)	51		
กรกฎาคม		359	524	
สิงหาคม		123(1)	142(2)	
กันยายน		13(1)	5	
ตุลาคม		13(87)	1	
พฤศจิกายน		27(24)	3	
ธันวาคม		8		
รวม	152	1098	755	

หมายเหตุ จากการคำนวณ (ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่สมาชิกแต่ซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯ)

ปี 2553 เริ่มจำหน่ายในเดือน พฤษภาคม จำนวน 142 กระสอบ ให้กับสมาชิกสหกรณ์ มูลค่า 49,700 บาท และเดือนมิถุนายน จำหน่ายให้กับสมาชิก 9 กระสอบ ไม่ใช่สมาชิก 1 กระสอบ มูลค่า 3,500 บาท ดังนั้นในปี 2553 สามารถจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ กับสมาชิก 151 กระสอบ ไม่ใช่สมาชิก 1 กระสอบรวมมูลค่า 53,200 บาท จากการจำหน่ายดังกล่าวสหกรณ์ฯ จำหน่ายปุ๋ยได้เพียง 2 เดือนเพราะสิ้นสุดปีบัญชีสหกรณ์

ปี 2554 การจำหน่ายปุ๋ยของสหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด เป็นการจำหน่าย โดยเริ่มต้นปีบัญชีในเดือน กรกฎาคม 2553 ถึง มิถุนายน 2554 สามารถจำหน่ายได้ 1,098 กระสอบ มูลค่า 384,300 บาท โดยเป็นสมาชิก ซื้อปุ๋ยจำนวน 985 กระสอบ มูลค่า 344,750 บาท และไม่ใช่สมาชิก 113 กระสอบ มูลค่า 39,500 บาท

ปี 2555 การจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด เป็นการจำหน่ายโดยเริ่มต้นปีบัญชีในเดือน กรกฎาคม 2554 ถึง มิถุนายน 2555 ได้ จำนวน 755 กระสอบ มูลค่า 264,250 บาท โดยจำหน่ายให้กับสมาชิกสหกรณ์ฯ ที่ซื้อปุ๋ยจำนวน 753 กระสอบ มูลค่า 263,550 บาท และไม่เป็นสมาชิก ของสหกรณ์ฯ จำนวน 2 กระสอบ มูลค่า 700 บาท

การจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของ สหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด ในปี 2553 - ปี 2555 พบว่าการจำหน่ายมีมากในช่วงเดือน พฤษภาคม ถึงสิงหาคม ของทุก ๆ ปีในเดือน พฤษภาคม ปี 2553 มียอดจำหน่ายกับสมาชิก คิดเป็นร้อยละ 94.04 ของยอดจำหน่ายทั้งหมดในปีนั้น ส่วนปี 2554 และ ปี 2555 สมาชิกซื้อปุ๋ยในช่วงเดือนกรกฎาคม ปี 2554 คิดเป็นร้อยละ 36.45 ปี 2555 คิดเป็นร้อยละ 69.60 ส่วนผู้ไม่เป็นสมาชิกจะซื้อปุ๋ย ในปี 2554 ช่วงเดือน ตุลาคม คิดเป็นร้อยละ 76.99 และเดือนพฤศจิกายน คิดเป็นร้อยละ 21.23 เกิดจากสหกรณ์ฯ ได้นำปุ๋ยอินทรีย์ที่ผลิตได้ มาประชาสัมพันธ์โดยการแจกให้กับกลุ่มสมาชิก ในการประชุมใหญ่ประจำปี ให้กับกลุ่มสมาชิกดอกเบี้ยเงินกู้ไม่ค้างชำระ จำนวน 10 กลุ่ม กลุ่มละ 10 กระสอบ

การจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด ในปี 2553 - ปี 2555 พบว่า จะจำหน่ายได้มากหลังจากสิ้นสุดการปิดบัญชีของสหกรณ์ฯ เพราะการให้บริการสินเชื่อปลอดดอกเบี้ยกับสมาชิก ดำเนินการเบิกเงินกู้ซื้อวัสดุได้ปีละ 1 ครั้ง จึงทำให้มีการซื้อในปริมาณที่มากในเดือนกรกฎาคม ปี 2554 คิดเป็นร้อยละ 36.45 ปี 2555 คิดเป็นร้อยละ 69.06 ส่วนปี 2553 ที่เป็นปีแรกของการผลิตปุ๋ย การจำหน่ายปุ๋ยในเดือนพฤษภาคม ให้กับสมาชิก คิดเป็นร้อยละ 94.04 ของยอดจำหน่ายรวมที่จำหน่ายให้กับสมาชิกเนื่องจากความต้องการใช้ปุ๋ย เริ่มใช้ในเดือน พฤษภาคม สมาชิกต้องซื้อเป็นเงินสด ส่งผลให้ยอดจำหน่ายในเดือนพฤษภาคม ปี 2554 และ 2555 มียอดจำหน่ายลดลง เหลือ ร้อยละ 5.18 และ 4.12

การจำหน่ายในปี 2554 ที่มีการจำหน่ายมากถึง 1,098 กระสอบ แต่ปี 2555 การจำหน่ายได้ลดลงเหลือ 755 กระสอบ เพราะในการจำหน่ายปี 2554 เป็นการจำหน่ายครั้งแรกเป็นช่วงต่อสิ้นปีบัญชี 2553 ของสหกรณ์ สมาชิกได้ซื้อปุ๋ยจากการทำสินเชื่อปัจจัยการผลิตปลอดดอกเบี้ย ส่วนในปี 2555 กลับลดลงเพราะการให้บริการลักษณะดังกล่าวต้องรอการปิดบัญชีในเดือนมิถุนายน ก่อน ดังนั้นการให้บริการที่กล่าวมาไม่ทันกับความต้องการส่งผลให้สมาชิกซื้อปุ๋ยอินทรีย์จากบริษัทเอกชนแทน

2. ราคาจำหน่าย

ราคา การจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ตรา สหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด จำหน่ายให้สมาชิก ในราคา 350 บาท ต่อกระสอบ เป็นราคาที่สหกรณ์จำหน่ายให้กับสมาชิกที่สำนักงาน และเป็นราคาเดียวกันที่จำหน่ายในกลุ่มพร้อมจัดส่งไปยังกลุ่มเป้าหมาย ในการจัดส่งไม่คิดค่าขนส่งกับ

สมาชิกเป็นการออกให้บริการของสหกรณ์ฯ เนื่องจากสมาชิกที่ซื้อปุ๋ยจากกลุ่มจะอยู่ไกลจากสหกรณ์ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาซื้อปุ๋ยกับสหกรณ์ฯ โดยให้บริการกับสมาชิกที่อยู่ตำบลสมัย ตำบลแม่แก้ว ตำบลนาขาง ส่วนตำบลสบปราบ อยู่ใกล้กับสำนักงานให้สมาชิกมาซื้อที่สำนักงาน

3. ช่องทางการจัดจำหน่าย

ในการจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด เป็นการจำหน่ายจากการผลิตของสหกรณ์ฯ ไปยังผู้ซื้อที่เป็นสมาชิกโดยตรงและไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง ลักษณะการจำหน่ายแบ่งได้ 2 รูปแบบ คือ

3.1 การจำหน่ายที่สำนักงานสหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด จำหน่ายเป็นเงินสด และจำหน่ายในรูปแบบสินเชื่อปัจจัยการผลิตให้บริการกับสมาชิกที่อยู่ใกล้และไกลจากสำนักงาน สำหรับการรับปุ๋ยที่ซื้อจะได้รับทันทีหลักจากเจ้าหน้าที่ออกใบเสร็จรับเงิน

3.2 การจำหน่ายที่กลุ่มสมาชิกประจำหมู่บ้านของสหกรณ์ เป็นการออกให้บริการของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ฯ กับสมาชิกในหมู่บ้านในลักษณะการให้สินเชื่อปัจจัยการผลิตสมาชิกสหกรณ์ จะรับสินค้าตามแผนการจัดส่งปุ๋ยของสหกรณ์ฯ ถึงหมู่บ้าน

4. ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของ สหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด เป็นปุ๋ยอินทรีย์แบบอัดเม็ด เม็ดปุ๋ยมีขนาดประมาณ 4 มิลลิเมตร บรรจุกระสอบๆ ละ 50 กิโลกรัม บรรจุในกระสอบ ตราสหกรณ์สบปราบ เหมาะสำหรับพืชทุกชนิดทั้งพืชไร่และพืชสวน เช่น ข้าว ข้าวโพด อ้อย ลำไย พืชผักธัญพืชที่ใช้ 25 ถึง 50 กิโลกรัมต่อไร่ เป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายเฉพาะกลุ่มสมาชิก และลูกค้าสหกรณ์โดยที่สมาชิกที่ซื้อในสำนักงาน จะรับปุ๋ยได้ทันที ส่วนสมาชิกที่ซื้อปุ๋ยจากในกลุ่มจะต้องรอรับปุ๋ยตามแผนการจัดส่งปุ๋ยของสหกรณ์ฯ

5. การส่งเสริมการตลาด สหกรณ์ฯ มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อวิทยุชุมชนของสหกรณ์ฯ ระบบ FM คลื่นความถี่ 90.50 MHz ออกอากาศทุกวันในช่วงเวลา 09.00 – 10.00 น. วันหยุดราชการ สหกรณ์ฯ มีการให้บริการสินเชื่อปัจจัยการผลิตปลอดดอกเบี้ย อีกทั้งประสานกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ฯ ประจำหมู่บ้านมีการนัดหมายให้เจ้าหน้าที่สหกรณ์ฯ ออกให้บริการสินเชื่อปลอดดอกเบี้ยยังกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ฯ ประจำหมู่บ้านพร้อมทั้งให้ สหกรณ์ฯ จัดส่งปุ๋ยถึงกลุ่มสมาชิกในหมู่บ้าน

ส่วนที่ 2 จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหา อุปสรรค โอกาสของการผลิต และการจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์

การวิเคราะห์หา จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหา อุปสรรค ได้จัดทำเวทีเพื่อระดมสมองและวิเคราะห์โดยวิธีการ SWOT analysis วันที่ 10 ตุลาคม 2554 เวลา 9.30 – 12.00 น. ที่ห้องประชุมรวมใจสหกรณ์การเกษตรสปราบ จำกัด มีผู้ร่วมระดมสมองเป็นประธานกลุ่มที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 42 คน และมีผู้เข้าร่วมประชุมคือ นายประวิติ อินจันทร์ ประธานคณะกรรมการสหกรณ์การเกษตรสปราบ จำกัด นางสาวสมคิด อุ้นแก้ว ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรสปราบ จำกัด รองศาสตราจารย์สมชาย องค์กรประเสริฐ กรรมการที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ นายนิรันดร์ มานันชัย ผู้ดำเนินการจัดเวทีระดมสมอง และนายสุพรรณ มูลเสน ผู้ช่วยดำเนินการ (ดังภาพ 3) ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

ภาพ 3 จัดเวทีระดมสมองเพื่อวิเคราะห์ SWOT Analysis

ภาพ 3 (ต่อ)

หมายเหตุ เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2554 ณ สหกรณ์การเกษตรสปราบ จำกัด

ซึ่งสามารถสรุป จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข ได้ดังนี้

- จุดอ่อน**
- การบริหารจัดการผลิต
 - องค์ความรู้การผลิต (สูตรปุ๋ย) /การจัดเก็บวัตถุดิบ
 - การให้บริการไม่ตรงความต้องการใช้ปุ๋ยของสมาชิก
 - สมาชิกไม่เชื่อมั่นในคุณภาพสินค้า

- จุดแข็ง**
- มีสื่อประชาสัมพันธ์ เช่นวิทยุชุมชน/ประธานกลุ่ม
 - มีเงินทุนเพียงพอต่อการผลิตและการประชาสัมพันธ์
 - สมาชิกู้หน้าที่ดี/มีความศรัทธากับองค์กร
 - การให้บริการสินเชื่อปลอดดอกเบี้ย

- อุปสรรค**
- สภาพอากาศขึ้น
 - สมาชิกเชื่อมั่นในคุณภาพและตราสินค้าปุ๋ยเคมี

- โอกาส**
- สมาชิกู้จักปุ๋ยอินทรีย์จากการโฆษณาของบริษัท เอกชน
 - สหกรณ์มีสมาชิกเป็นลูกค้า
 - การให้ความรู้และความใจในการใช้ปุ๋ย

- แนวทางแก้ไข**
- การณรงค์การใช้ปุ๋ยอินทรีย์อย่างจริงจัง กรรมการ ผู้นำกลุ่ม สมาชิก
 - การส่งเสริมการขาย/การมีส่วนร่วมของผู้นำประธานกลุ่ม
 - การจัดการกระบวนการผลิตให้คุ้มกับต้นทุน
 - การส่งเสริมการกินผักอินทรีย์และการตลาดผักอินทรีย์
 - การให้บริการสินเชื่อปลอดดอกเบี้ยที่เร็วขึ้น/เลื่อนปีบัญชี
 - การดำเนินการขอใบอนุญาตผลิตปุ๋ยอินทรีย์หรือปรับเปลี่ยนชื่อจากปุ๋ยอินทรีย์เป็นสารปรับสภาพดิน

ภาพ 4 สรุป จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข

จุดอ่อน

1. การจัดการผลิตมีปัญหา คือ การผลิตปุ๋ยของสหกรณ์ฯ ในการผสมวัตถุดิบในการผลิตใช้แรงงานคนจำนวน 4 คน คิดค่าแรงวันละ 180 บาท และผู้ควบคุมการผลิต คิดค่าแรงวันละ 200 บาท ทำการผลิตปุ๋ยได้วันละ 20 กระสอบ ถึง 30 กระสอบ หรือ น้ำหนัก 1,000 กิโลกรัม ถึง 1,500 กิโลกรัม มีต้นทุนค่าแรงงานสูง เมื่อเทียบกับปุ๋ยที่ผลิตออกมาและการผสมวัตถุดิบในผลิตปุ๋ยต้องใช้วัตถุดิบ น้ำหนัก 1,100 กิโลกรัม ผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์ เนื่องจากกระหว่างการผลิตจะเกิดการสูญเสียวัตถุดิบ การผลิตจึงต้องเติม ขี้เถ้าแกลบ อีก 100 กิโลกรัม ได้น้ำหนักปุ๋ยที่ออกมา 1,000 กิโลกรัม เติบโตตามจำนวนที่ผลิตปุ๋ยออกมาเป็นการลดปัญหาวัตถุดิบขาดหายระหว่างการผลิต บรรจุในกระสอบๆ ละ 50 กิโลกรัม การผลิตปุ๋ยเกิดความล่าช้าเนื่องจากเกิดฝนตกจึงต้องหยุดการผลิต และใช้เวลาการผลิตหลายวัน

การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯ มีแผนการผลิตแต่เนื่องจากขาดการสำรวจความต้องการใช้ปุ๋ยในการเพาะปลูกของสมาชิก ทำให้แผนการผลิตไม่เหมาะสมกับระยะเวลาในการผลิต ส่งผลต่อการผลิตที่ไม่เป็นไปตามแผน ปุ๋ยที่ผลิตได้จึงไม่ทันกับความต้องการของสมาชิก ทำให้สมาชิกสหกรณ์ซื้อปุ๋ยอินทรีย์จากบริษัทเอกชน ที่เข้ามาจำหน่ายในหมู่บ้านช่วงเดือนเมษายนหลังเทศกาลสงกรานต์ถึงเดือนมิถุนายน การซื้อปุ๋ยจะซื้อเพื่อรอการปลูกข้าวลักษณะการใช้ปุ๋ยจะใช้ปุ๋ยอินทรีย์เป็นปุ๋ยรองพื้นก่อนการดำนาและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ผสมกับปุ๋ยเคมีอัตราส่วน 1 ต่อ 1 หรือ 2 ต่อ 1 ใช้หว่านหลังปักดำ เพื่อเร่งการแตกกอของข้าวอีกทั้งเป็นการลดต้นทุนการผลิต

2. องค์ความรู้การผลิตหรือ สูตรปุ๋ย ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯ เจ้าหน้าที่สหกรณ์หรือผู้ควบคุมการผลิตยังไม่ผ่านการฝึกอบรมหรือได้รับวุฒิบัตรจากสถาบันทางวิชาการ ว่ามีองค์ความรู้เกี่ยวกับปุ๋ยอินทรีย์ ส่วนการผลิต อาศัยความรู้จากการศึกษาดูงาน แต่ยังไม่ได้ทดลองใช้กับพืชชนิดต่าง ๆ ที่สมาชิกปลูก เช่น ข้าว ถั่วเหลือง อ้อย ข้าวโพด พืชผัก สมาชิกสหกรณ์ฯ เกิดความลังเลใจในการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ และองค์ความรู้ในการผลิตนั้นผู้ควบคุมการผลิตยังขาดความเข้าใจในคุณสมบัติของวัตถุดิบชนิดต่าง ๆ ให้การผสมวัตถุดิบบางครั้งเกิดความคลาดเคลื่อน การผลิตแต่ละครั้ง ไม่ได้ชั่งน้ำหนักการผลิต โดยอาศัยการคำนวณจากกระสอบวัตถุดิบแต่ละชนิดซึ่งน้ำหนักของวัตถุดิบแต่ละชนิดมีน้ำหนักที่ต่างกัน ในการผสมวัตถุดิบใช้วัตถุดิบหลากหลายชนิด และไม่ผสมวัตถุดิบตามสูตรที่กำหนด ทำให้ปุ๋ยที่ ผลิตออกมาในแต่ละชุดมีความหลากหลายของสูตรการผลิตที่ไม่สม่ำเสมอก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อน เมื่อนำมาใช้กับพืชชนิดต่าง ๆ ยากต่อการติดตามและประเมินผลการใช้ปุ๋ย ส่วนการจัดเก็บวัตถุดิบเก็บในที่โล่งแจ้งและมีวัสดุคลุม เช่น ฝ้ายาง ฝ้ายางคลุมกระสอบวัตถุดิบ แต่ไม่สามารถป้องกันน้ำฝนได้ตลอด น้ำฝน

สามารถชิมผ่านรอยร้าว รอยฉีกขาดและสามารถชิมผ่านกระสอบวัดคุณภาพที่อยู่ด้านล่างส่งผลให้คุณภาพของวัตถุดิบลดลง

3. การออกพื้นที่ของเจ้าหน้าที่สหกรณ์เพื่อให้การบริการไม่ตรงความต้องการของสมาชิก เนื่องจาก ความต้องปัจจัยการผลิตมีสูงในช่วงต้นฤดูฝนในเดือน มิถุนายน ของทุกปี สมาชิกสหกรณ์จะซื้อปัจจัยการผลิตเพื่อรอการปลูกข้าว เช่น ปุ๋ย เคมีภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ สหกรณ์ไม่สามารถออกให้บริการสินเชื่อปลอดดอกเบี้ยได้ เนื่องจากการ ให้สินเชื่อดังกล่าวทำได้ปีละครั้งในรอบปีบัญชีสหกรณ์และเจ้าหน้าที่สินเชื่อต้องออกติดตาม เร่งรัดหนี้สินในรอบสิ้นปีบัญชีของสหกรณ์ภายใน วันที่ 30 มิถุนายนของทุกปี จะให้บริการสินเชื่อได้ในเดือนถัดไป จึงเป็นโอกาสที่บริษัทเอกชน เข้ามาเสนอขายปุ๋ยอินทรีย์กับสมาชิกสหกรณ์ฯและบุคคลทั่วไป ลักษณะการจำหน่ายของบริษัทเอกชนในรูปแบบ ผ่านผู้นำชุมชนในหมู่บ้าน อาทิเช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำกลุ่มอาชีพ ซึ่งสมาชิกจะซื้อปุ๋ยใช้เพื่อเป็นการทดลอง และบางรายจะซื้อรอบที่สอง เพราะจากทดลองใช้กับข้าวที่ปลูก พบว่าต้นข้าวตอบสนองกับปุ๋ยได้ดี เกิดการแตกกอ คืนโปร่ง มีความร่วนซุย มีความสามารถในการอุ้มน้ำได้ดี การจ่ายเงินนั้นผู้ซื้อจะต้องจ่ายเงินมัดจำก่อน และ จ่ายเป็นเงินสดภายหลัง หรือจ่ายเงินสดทันที ผู้นำชุมชนจะได้รับค่าตอบแทนจากบริษัทเอกชน ทำให้สมาชิกซื้อปุ๋ยอินทรีย์จากบริษัทเอกชนจำนวนมากและซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ปริมาณน้อย แต่กลับรอซื้อปุ๋ยเคมีเพื่อใช้เป็นส่วนผสมร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในวันทำสัญญาสินเชื่อ ปุ๋ยปลอดดอกเบี้ยจากบริการของสหกรณ์

4. ความไม่เชื่อมั่นในคุณภาพของสินค้า เนื่องจาก การประชาสัมพันธ์และ การส่งเสริมตลาดของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ฯให้ข้อมูลที่ไม่ชัดเจนในคุณสมบัติของปุ๋ยอินทรีย์ซึ่งเป็นปุ๋ยที่มีคุณสมบัติในการ ปรับปรุงดินเมื่อใช้ร่วมกับพืชชนิดต่างๆจะเห็นผลช้า ทำให้สมาชิกเกิดความเข้าใจว่าปุ๋ยอินทรีย์ ให้ผลตอบสนองกับพืชช้า ใช้แล้วไม่ได้ผลและให้ข้อมูลที่สับสนเนื่องสหกรณ์มีการจำหน่ายปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์ของบริษัทเอกชน จากการทำการตลาดปุ๋ยของบริษัทเอกชนทำให้ได้ดีกว่าปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์อีกทั้งสมาชิกสหกรณ์ยังไม่ได้ทดลองใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ที่สหกรณ์ฯผลิตและจำหน่าย จึงไม่ทราบถึงคุณภาพและคุณสมบัติเป็นอย่างไร เหมาะสมกับชนิดพืช ที่ปลูก เช่น ข้าว ข้าวโพด ถั่วเหลือง อ้อย และปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯ ยังมีราคาจำหน่ายที่ถูกกว่าปุ๋ยอินทรีย์ของบริษัทเอกชนเมื่อเทียบน้ำหนัก กระสอบต่อกระสอบ โดยที่ปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯ มีน้ำหนัก 50 กิโลกรัม ราคา 350 บาท ส่วนปุ๋ยอินทรีย์ของบริษัทเอกชน น้ำหนัก 30 กิโลกรัม ขายในราคา 450 บาท ถึง 480 บาท ซึ่งมีราคาที่แพงกว่า สมาชิกผู้ซื้อเข้าใจว่าปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯมีราคาถูก คุณภาพต่ำกว่าจึงเกิดความไม่มั่นใจในคุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯ ในกระบวนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯเป็นการผลิตที่ไม่ได้ผ่านการอนุญาตผลิตปุ๋ยอินทรีย์จึงไม่มีทะเบียนรับรองจาก กรมวิชาการเกษตร และขาดการบันทึกข้อมูลที่เป็นระบบ เช่น วัตถุดิบเข้า

การผสมอัตราส่วนของวัตถุดิบ การตากแดดลดความชื้น ตลอดจนการบำรุงรักษาเครื่องจักร จึงเกิดความไม่น่าเชื่อถือในคุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์

จุดแข็ง

1. สหกรณ์ฯ มีประธานกลุ่มและผู้นำกลุ่มช่วยในการประชาสัมพันธ์ครอบคลุมในพื้นที่อำเภอสบปราบ ทั้ง 4 ตำบล จำนวน 42 กลุ่ม 42 คน ช่วยประชาสัมพันธ์ และสร้างความมั่นใจในการจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์
2. สหกรณ์ฯ มีเงินทุนที่เพียงพอต่อการผลิตและการประชาสัมพันธ์ตลอดจนการส่งเสริมการตลาดซึ่งมีเงินทุนศึกษาอบรมที่สะสมมาจากปีก่อนจำนวน 1,723,436.25 บาท และการจัดสรร จากกำไรสุทธิประจำปี ณ 30 มิถุนายน 2553 คิดเป็นร้อยละ 6.89 จำนวน 1,000,000 บาท รวมทั้งสิ้น 2,723,436.25 บาท
3. สมาชิกภู่น้ำที่ดี และ มีความศรัทธาในองค์กร ซึ่งจากการประชุมออกกลุ่มประจำปีของสหกรณ์สมาชิกเข้าร่วมประชุมเป็นจำนวนมาก คิดเป็นร้อยละ 90 ของสมาชิก ที่เข้าร่วมประชุมของแต่ละกลุ่ม สมาชิก และผู้ที่สมัครเป็นสมาชิกใหม่ ทราบว่าสหกรณ์ฯ เป็นสถานที่จำหน่ายปัจจัยการผลิตชนิดต่าง ๆ เช่นปุ๋ย เคมีภัณฑ์ และ มีความต้องการซื้อปัจจัยการผลิตตลอดจนต้องการสินเชื่อปลอดดอกเบี้ยของสหกรณ์ฯ
4. การให้บริการสินเชื่อปลอดดอกเบี้ย โดยเริ่มให้บริการจำหน่ายที่กลุ่มสมาชิกในเดือนกรกฎาคม หลังสิ้นสุดปีบัญชีของสหกรณ์ฯ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์จะออกไปให้บริการที่กลุ่มเป้าหมาย พร้อมจัดส่งสินค้าให้กลุ่มเป้าหมาย ส่วนการให้บริการสินเชื่อปลอดดอกเบี้ยที่สำนักงานจะให้บริการเช่นเดียวกัน
5. สหกรณ์ฯ มีงบประมาณในการศึกษา และฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์

อุปสรรค

1. สภาพอากาศที่ฝนตก เนื่องจากการผลิตปุ๋ยของสหกรณ์ฯ ผลิตช้ากว่าแผนงานที่กำหนดในบางครั้งเมื่อเข้าสู่เดือนเมษายนและพฤษภาคม ฝนตกทำให้ต้องหยุดการผลิตฝนที่ตกลงมาทำให้ปุ๋ยที่ตากแดดเพื่อลดความชื้น เปียกมีความชื้นสูง จำเป็นต้องนำกลับมาตากแดดซ้ำอีกครั้ง

หรือวัตถุดิบบางชนิดตากฝน เมื่อต้องนำมาผลิตปุ๋ยเกิดการจับตัวกันเป็นก้อน จึงต้องนำมาบดละเอียดใหม่อีกครั้ง เพื่อใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตปุ๋ยทำให้ต้นทุนค่าแรงงานเพิ่มสูงขึ้น

2. สมาชิกมั่นใจในตราสินค้าและคุณภาพปุ๋ยเคมี เนื่องจากสมาชิกเคยใช้ปุ๋ยเคมีมาเป็นเวลานาน ทำให้เกิดความคุ้นเคย มีความสะดวกในการหว่าน ปุ๋ยเคมีไม่มีกลิ่นเหม็น และปุ๋ยเคมีตอบสนองต่อพืชเห็นผลชัดเจนรวดเร็ว ส่วนปุ๋ยอินทรีย์ให้ผลตอบสนองต่อพืชช้ากว่าปุ๋ยเคมี การใช้ต้องใช้ร่วมกับปุ๋ยเคมีในการหว่าน อีกทั้งปุ๋ยอินทรีย์ยังมีกลิ่นแอมโมเนีย ที่เกิดจากจี้ค่างควา ทำให้สมาชิกไม่กล้าใช้ ปุ๋ยอินทรีย์ และ คิดว่าปุ๋ยอินทรีย์เป็นปุ๋ยที่มีคุณภาพต่ำ ส่งผลให้ผลผลิตที่ได้ต่ำกว่าการใช้ปุ๋ยเคมี

โอกาส

1. สมาชิกสหกรณ์รู้จักปุ๋ยอินทรีย์จากบริษัทเอกชน ในการทำการตลาดของบริษัทเอกชน จะให้ตัวอย่างปุ๋ยเพื่อทดลองและมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ เรื่องคุณสมบัติของปุ๋ยอินทรีย์ ที่มีผลต่อการปรับปรุงโครงสร้างของดินทำให้ดินเกิดความร่วนซุย อากาศสามารถเข้าสู่เม็ดดินได้ดี ส่งผลให้รากพืชเจริญเติบโต ทำให้ต้นพืชแข็งแรง ด้านทานโรคและแมลงได้ในระดับหนึ่ง ดินเกิดการปรับตัวของค่า pH ที่เป็นกลาง การปลดปล่อยธาตุอาหารแบบค่อยเป็นค่อยไป มีโอกาสสูญเสียน้อยกว่าปุ๋ยเคมี เมื่อใช้ร่วมกับปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์จะส่งเสริมปุ๋ยเคมีเป็นประโยชน์ด้านธาตุอาหารรอง ธาตุอาหารเสริม ตรงตามความต้องการของพืชประโยชน์ ดังนั้นสมาชิกที่ซื้อปุ๋ยจึงเข้าใจว่าการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เป็นการปรับปรุงคุณภาพของดิน และปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์มีราคาถูกกว่าเพราะเป็นการผลิตและจำหน่าย ให้กับสมาชิกโดยไม่ได้ผ่านพ่อค้าคนกลางและสหกรณ์ยังมีวัตถุประสงค์ในการผลิตเพื่อให้สมาชิกสหกรณ์ได้ใช้ปุ๋ยคุณภาพดี ราคาถูกเป็นการลดต้นทุนให้กับสมาชิก

2. สหกรณ์มีสมาชิกเป็นลูกค้า จำนวนสมาชิกสหกรณ์ทั้งหมด 42 กลุ่ม มีสมาชิกรวม 4,178 คน ประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น ปลูกข้าว ข้าวโพด อ้อย และพืชผักคิดเป็นร้อยละ 80 ของสมาชิกทั้งหมด จึงเป็นโอกาสที่จะจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ให้กับสมาชิก

3. สหกรณ์สามารถทำให้สมาชิกเข้าใจเรื่องการผลิตและการจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ โดยคัดเลือกประธานกลุ่ม ผู้นำกลุ่มสมาชิกที่มีความสนใจเข้ารับการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องปุ๋ยอินทรีย์และประธานกลุ่ม ผู้นำกลุ่มสามารถที่จะทำการตลาดช่วยสหกรณ์ได้ ซึ่งประธานกลุ่มหรือผู้นำเป็นส่วนหนึ่งของระบบสหกรณ์ที่ช่วยพัฒนางานสหกรณ์

4. สหกรณ์มีสื่อประชาสัมพันธ์ หลากหลายประเภท เช่น สื่อวิทยุชุมชนของสหกรณ์ระบบ FM คลื่นความถี่ 90.5 MHz และเว็บไซต์ของสหกรณ์ <http://www.coopthai.com/sobprab> ซึ่งสื่อวิทยุชุมชน และเว็บไซต์ของสหกรณ์ฯ สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง

แนวทางแก้ไข

1. การรณรงค์การใช้ปุ๋ยอินทรีย์อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม โดยเริ่มจากกรรมการ ประธานกลุ่ม ผู้นำกลุ่ม บุคคลเหล่านี้เป็นเครื่องมือหรือกลไกของระบบสหกรณ์ให้ดำเนินการตามอุดมการณ์วิธีการหลักการของสหกรณ์ที่เชื่อว่าสหกรณ์เป็นการรวมคนมากกว่าสินทรัพย์และช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันเพื่อแก้ไขปัญหามาไปสู่การ กินดี อยู่ดี มีความสุข เพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิก ดังนั้น บุคคลเหล่านี้ต้องเป็นผู้นำในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และเป็นตัวอย่างให้กับสมาชิก หรือ การคัดเลือกสมาชิกที่มีความสนใจมีแนวคิดสมัยใหม่ ที่ต้องการลดต้นทุนการผลิตปรับปรุง โครงสร้างดินด้วยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เป็นแปลงตัวอย่างให้กับสมาชิกในกลุ่มแต่ละกลุ่มได้ศึกษาเรียนรู้

2. การส่งเสริมการตลาดแบบมีส่วนร่วมของประธานกลุ่มผู้นำกลุ่ม เนื่องจากสหกรณ์ เป็นองค์กรที่ให้ความสำคัญกับสมาชิก ในการผลิตและจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ได้คำนึงถึงประโยชน์ ที่สมาชิกจะได้รับเพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต ปุ๋ยที่ผลิตได้ยังมีราคาถูกกว่าปุ๋ยอินทรีย์ของบริษัทเอกชนอีกทั้งมีคุณภาพที่ดีกว่า มีความหลากหลายของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต สหกรณ์มีสมาชิกจำนวนมาก จึงเป็นโอกาสที่เข้าไปทำการตลาดได้ง่ายกว่าบริษัทเอกชน ดังนั้น ประธานกลุ่ม ผู้นำกลุ่ม ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาในการจัดจำหน่ายตลอดจนร่วม วางแผนการผลิต การจำหน่าย ให้สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก ส่วนสหกรณ์ฯ ต้องให้ผลตอบแทนจากการจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การทำสนธิสัญญาจ้างงานนอกสถานที่ การให้ค่าตอบแทน เป็นเงินสด หรือ ค่าตอบแทนที่เป็นเงินสดส่วนกลาง เพื่อใช้ในการบริหารจัดการกลุ่มหรือใช้เพื่อการสาธารณะในกลุ่มสมาชิก

การจัดเทศกาลกินผักที่ปลูกและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์เป็นประจำทุกปี หรือการจัดตลาดผักอินทรีย์ที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯ เป็นการส่งเสริมการขาย และประชาสัมพันธ์ ปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯ ทำให้สมาชิกและบุคคลทั่วไปทราบ

3. การจัดการกระบวนการผลิตให้คุ้มกับต้นทุนและสร้างความเชื่อมั่นกับปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯ โดยที่สหกรณ์ฯต้องมีการวางแผนการผลิตและจัดกำลังคนในการผลิตให้เหมาะสมกับช่วงระยะเวลาของฤดูกาล ให้สอดคล้องกับความสามารถในการผลิตไม่ให้แรงงานที่

จ้างมาเกิดการว่างงานระหว่างวัน หรือเพิ่มปริมาณการผลิตปุ๋ยให้มากขึ้น จัดหาแหล่งวัตถุดิบที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน และมีราคาถูกลงในพื้นที่จังหวัดลำปาง ทดแทนวัตถุดิบที่มาจากจังหวัดนครราชสีมา

ในขั้นตอนการผลิตต้องจัดบันทึกการผลิตอย่างเป็นระบบ และบันทึกข้อมูลวัตถุดิบในการผลิตให้ชัดเจนใช้วัตถุดิบในการผลิตสม่ำเสมอไม่ปรับสูตรการผลิต หากไม่เกิดปัญหาเมื่อสมาชิกรับไปใช้ เพราะสะดวกในการติดตามประเมินผลปุ๋ยอินทรีย์อย่างไรก็ตามสูตรการผลิตที่สมาชิกรับไปใช้ไม่เหมาะสมก็ควรปรับปรุงในประสิทธิภาพของปุ๋ย และการผลิตต้องจัดทำบันทึกข้อมูล การบันทึกข้อมูลที่เป็นระบบ เช่น วัตถุดิบเข้า การผสมอัตราส่วนของวัตถุดิบ ปริมาณที่ผลิตได้แต่ละชุด การตากแดดลดความชื้น ตลอดจนการบำรุงรักษาเครื่องจักร เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในคุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์

4. การให้บริการสินเชื่อปลอดดอกเบี้ยที่เร็วขึ้น สหกรณ์ต้องวางแผนการออกให้บริการสินเชื่อให้ตรงกับความต้องการของสมาชิก จัดทำเป็นโครงการที่ใช้ระยะเวลาสั้นๆ แบ่งเจ้าหน้าที่หลายๆฝ่ายเข้ามาช่วยในการทำสัญญา และให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ทำความเข้าใจให้ความรู้เกี่ยวกับปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์กับสมาชิกก่อน หรืออาจเลื่อนปีบัญชีสหกรณ์ออกไปเป็นเดือน มีนาคม ของทุกปี ในเดือนดังกล่าว สมาชิกสหกรณ์จะว่างจากการประกอบอาชีพทางการเกษตรจึงเหมาะสมที่จะปิดปีบัญชีสหกรณ์ เพราะในเดือนมิถุนายน จะเป็นช่วงที่เตรียมการปลูกข้าวซึ่งสมาชิกที่ประกอบอาชีพการเกษตรส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพ ปลูกข้าวเป็นหลัก

5. การดำเนินการขอใบอนุญาตผลิตปุ๋ยอินทรีย์ หรือปรับเปลี่ยนชื่อจากปุ๋ยอินทรีย์เป็นสารปรับสภาพดิน เนื่องจากสหกรณ์ฯได้รับการอนุญาตผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เป็นการสร้างความน่าเชื่อถือในคุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์ ตราสหกรณ์สปราบ และในอนาคตสามารถที่จะจำหน่ายได้ทุกพื้นที่ หากเกรงว่าในส่วนผสมของวัตถุดิบที่มีส่วนผสมของปุ๋ยเคมี จะทำให้การขอใบอนุญาตผลิตปุ๋ยอินทรีย์ไม่ผ่านการรับรองและขึ้นทะเบียนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ จากกรมวิชาการเกษตร ให้สหกรณ์ฯดำเนินการปรับเปลี่ยนชื่อเป็นสารปรับสภาพดินซึ่งสารปรับสภาพดินมีคุณสมบัติที่กว้างกว่าปุ๋ยอินทรีย์ ไม่ผูกติดกับร้อยละของธาตุอาหารชนิดต่างๆ ของมาตรฐานปุ๋ยอินทรีย์ ทำให้สะดวกต่อการขออนุญาตขึ้นทะเบียนจากกรมวิชาการเกษตร

ส่วนที่ 3 ปัญหาและ แนวทางแก้ไขปัญหา ในการผลิตและการจำหน่าย

การศึกษาปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาในการผลิต และการจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของ สหกรณ์ฯ ทำการศึกษาจากข้อมูลดิบฝ่ายการตลาด และรายงานกิจกรรมประจำปี ระหว่างปี 2553-2554 เพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนี้มีการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ระหว่างประธานกลุ่มที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง จำนวน 10 คน กับประธานกลุ่มที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ จำนวน 10 คน เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2555 เวลา 10.00 น.- 12.30 น. ณ ห้องประชุมสำนักงานสหกรณ์การเกษตรสปปราบ จำกัด ในครั้งนี้มีผู้ร่วมประชุมทั้งหมด 29 คน ประกอบด้วย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนา โพธิ์สุวรรณ	ประธานกรรมการที่ปรึกษา
ปัญหาพิเศษ
2. รองศาสตราจารย์สมชาย องค์กรประเสริฐ	กรรมการที่ปรึกษา
3. นายประวัติ อินจันทร์	ประธานสหกรณ์ฯสปปราบ จำกัด
4. นางสาวสมคิด อุ่นแก้ว	ผู้จัดการสหกรณ์ฯสปปราบ จำกัด
5. นางแสงดาว สารทิ	ประธานกลุ่ม 1
6. นางบัวซอน ทองฟู	ประธานกลุ่ม 2
7. นางโสภา คำวัน	ประธานกลุ่ม 4
8. นางวิเชียร ชะระ	ประธานกลุ่ม 5
9. นางวิมลศรี วงศ์รินทร์	ประธานกลุ่ม 7
10. นายสนั่น สุกันทา	ประธานกลุ่ม 9
11. นางสาวลักขณ์ มะโนเรือน	ประธานกลุ่ม 10
12. นายหยัด ทินวัง	ประธานกลุ่ม 11
13. นายจันทร์ คำวงษา	ประธานกลุ่ม 14
14. นางเพ็ญศรี ภู่ง่า	ประธานกลุ่ม 15
15. นายอนันต์ ปวงดี	ประธานกลุ่ม 18
16. นายรอน ดำอินตา	ประธานกลุ่ม 20
17. นางสาวพิน ดวงหมื่น	ประธานกลุ่ม 23
18. นายสมฤทธิ์ ปารินทร์	ประธานกลุ่ม 25
19. นายแก้ว คำด้อย	ประธานกลุ่ม 27

20. นายกิตติวัฒน์ แก่นจันทร์	ประธานกลุ่ม 30
21. นายหรั่ง เต๊ะจ๊ะ	ประธานกลุ่ม 31
22. นายสมเฮง ร่วมสุข	ประธานกลุ่ม 33
23. นายบุญธรรม จันดา	ประธานกลุ่ม 35
24. นายปี เตชะ	ประธานกลุ่ม 39
25. นายนิรันดร์ มานันชัย	ผู้ดำเนินการประจำกลุ่ม
26. นางพนัชกร เพชรชูช่วย	ผู้ช่วยดำเนินการประชุม
27. นางสาวนภาพรณี ตาตาน	ผู้ช่วยดำเนินการประชุม
28. นางสุภาวดี หลวงใน	ผู้ช่วยดำเนินการประชุม
29. นายเกราน ดวงหมื่น	ผู้ช่วยดำเนินการประชุม

ในการประชุมดังกล่าวได้แบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มจะเป็นประธานกลุ่มที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง จำนวน 10 คน และกลุ่มไม่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ จำนวน 10 คน ดังภาพ 5

ภาพ 5 การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขในการผลิตและการจำหน่าย
หมายเหตุ เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2555 ณ สหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด

ภาพ 5 (ต่อ)

ผลการประชุมกลุ่มย่อยสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ได้อธิบายว่าปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์เป็นปุ๋ยที่ใช้แล้วได้ผลผลิตดีและเหมือนกับการใช้ปุ๋ยเคมี จากการใช้พบว่าหลังการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ต่อเนื่องติดต่อกันเป็นเวลา 2 ปี ดินมีความร่วนซุย ในการทำนาปลูกข้าว ในดินพบไส้เดือน และมีสัตว์ที่อยู่ในนาข้าว เช่น กบ เขียด กลับคืนมา ตลอดจนรู้สึกว่าเป็นผลดีต่อสุขภาพ รู้สึกปลอดภัยเพราะไม่ใช้สารเคมี และปุ๋ยเคมี ทั้งนี้เพราะต้องเข้าไปในนาเพื่อปฏิบัติงานเป็นประจำ แปลงข้าวที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์จะเก็บไว้บริโภคในครอบครัว จึงมั่นใจและเชื่อในคุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์ที่ไม่มีสารพิษใด ๆ ลักษณะการใช้ปุ๋ยจะใช้ในระยะเดียวกันคือในช่วงหลังปักดำเพื่อให้ข้าวแตกกอหรือใช้เป็นปุ๋ยรองพื้นก่อนปลูกข้าว และช่วงข้าวตั้งท้องโดยวิธีใช้ในปัจจุบันจะผสมปุ๋ยอินทรีย์กับปุ๋ยเคมีอัตรา 3 : 1 ผลผลิตที่ได้ไม่ต่างจากการใช้ปุ๋ยเคมี ส่วนราคานั้นเป็นราคาที่เหมาะสมแล้วที่สหกรณ์ขายกระสอบละ 350 บาท น้ำหนัก 50 กิโลกรัม เพราะขายถูกกว่าบริษัทเอกชนที่น้ำหนักน้อยกว่าหรือเท่ากัน ทั้งนี้ เพราะสหกรณ์ต้องการให้สมาชิกได้ลดต้นทุนการผลิต เกิดความกินดี อยู่ดีตามปรัชญาสหกรณ์ ส่วนความต้องการใช้ปุ๋ยอินทรีย์จะเริ่มในเดือนพฤษภาคม และมีกุนายน

2. กลุ่มที่ยังไม่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์อธิบายว่า ที่ไม่ใช้เพราะเกิดความไม่มั่นใจในคุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์เนื่องจากเคยใช้ปุ๋ยเคมีมาเป็นเวลานานจึงมั่นใจในคุณภาพของปุ๋ยเคมี และบางคนมีความสับสนในข้อมูลการจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์เพราะ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์จะเข้าพื้นที่พร้อมพนักงานขายจากบริษัทเอกชน และ อธิบายคุณภาพของปุ๋ยแต่ละชนิด

ในคราวเดียวกัน ทั้งปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์และให้สมาชิกตัดสินใจเลือกเอง ทำให้ผู้พึงรับทราบข้อมูล ไม่ชัดเจนเกิดความสับสนของข้อมูล ดังนั้นที่ประชุมได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันคือ

1. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต้องฝึกอบรมและเรียนรู้การเพาะปลูกจากสมาชิกจนเกิดองค์ความรู้ จะทำให้สมาชิกที่ซื้อปุ๋ยอินทรีย์เกิดความมั่นใจในผลิตภัณฑ์และเชื่อถือศรัทธาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์
2. ในการส่งเสริมการขาย สหกรณ์ต้องส่งเสริมการขายเหมือนกับบริษัทเอกชนในปัจจุบันที่แจกของแถม ของรางวัล การโฆษณาผ่านสื่อชนิดต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ และวิทยุชุมชน
3. กลุ่มที่ไม่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ ต้องการให้สมาชิกที่ประสบผลสำเร็จ ถ่ายทอดประสบการณ์และต้องการศึกษาเรียนรู้จากผู้ที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์จนประสบความสำเร็จ
4. สหกรณ์ต้องส่งเสริมสนับสนุน ให้สมาชิกมีความสนใจและต้องการใช้ปุ๋ยอินทรีย์มาทดลองใช้ โดยเริ่มจากประธานกลุ่มก่อน อาจจะแบ่งพื้นที่ทดลอง ร้อยละ 30 ของพื้นที่ทั้งหมดที่เพาะปลูกอยู่ เมื่อประสบผลสำเร็จ สหกรณ์ควรมอบของรางวัล และวุฒิบัตรให้เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจ
5. สหกรณ์ควรจัดทำเอกสารเผยแพร่และวีดิทัศน์ เกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และมีรูปภาพ ข้อมูลการผลิต ปริมาณผลผลิตที่เกิดขึ้นของสมาชิกสหกรณ์ที่ประสบผลสำเร็จในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์เพื่อเป็นตัวอย่างให้สมาชิกคนอื่น ๆ ได้ทำตามอย่างถูกต้อง

ผลที่ได้จากข้อมูลดิบฝ่ายการตลาด และรายงานกิจกรรมประจำปี ระหว่างปี 2553-2554 รวมทั้งการประชุมกลุ่มย่อยสามารถสรุปปัญหาและ แนวทางแก้ไขปัญหาในการผลิตและการจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯ ได้ดังนี้

ปัญหาด้านการผลิตและจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์

ปัญหาด้านการผลิต

1. ปัญหาในการผลิต สหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด ได้ตั้งวัดฤดูบิในการผลิต ที่อยู่ไกลจากพื้นที่มาจากจังหวัดนครราชสีมา ทำให้มีต้นทุนในการขนส่งในปี 2553 จำนวน 44,954 บาทส่วนในปี 2554 และ 2555 ไม่มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าขนส่ง

ในด้านแรงงานการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในปี 2554 ค่าแรงงานเพิ่มขึ้นจากปี 2553 ร้อยละ 23.94 ซึ่งเกิดจากแรงงานยังขาดความชำนาญในการผลิตเกิดความล่าช้า การจ้างแรงงานเป็นการจ้าง

แบบวันต่อวันทำให้การทำงานบางวันขาดแคลนแรงงาน ประสิทธิภาพการผลิตจึงไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ การผลิตปุ๋ยจะทำให้ต้องอาศัยแสงแดดเป็นปัจจัยในการลดความชื้น ดังนั้น การผลิตจึงทำได้ช่วงระยะเวลาหนึ่งขาดความต่อเนื่องในการผลิต อีกทั้งสภาพอากาศที่ฝนตกเป็นอุปสรรคในการลดความชื้น

การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯมีแผนการผลิตแต่เนื่องจากขาดการสำรวจความต้องการใช้ปุ๋ยในการเพาะปลูกของสมาชิก ทำให้การวางแผนการผลิตไม่เหมาะสมกับระยะเวลาในการผลิต

ด้านองค์ความรู้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สหกรณ์ฯไม่ได้ขอผลการวิเคราะห์ธาตุอาหาร ของวัตถุดิบจากแหล่งที่สั่งซื้อ จึงทำให้ไม่ทราบถึงร้อยละของธาตุอาหารที่มีอยู่ในวัตถุดิบแต่ละชนิดว่าเหมาะสมกับพืชชนิดต่างๆมากน้อยเพียงใดและไม่ทราบถึงร้อยละของธาตุอาหารในสูตรการผลิต ตลอดจน องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงาน ผู้ควบคุมการผลิตยังไม่ผ่านการฝึกอบรมจาก กรมวิชาการเกษตรหรือสถาบันทางวิชาการเพื่อเป็นการประกันถึงคุณภาพของปุ๋ยที่ผลิตได้ นอกจากนี้ยังขาดความเข้าใจในคุณสมบัติของวัตถุดิบชนิดต่าง ๆ ทำให้การผสมวัตถุดิบบางครั้งเกิดความคลาดเคลื่อนของวัตถุดิบ ที่มีส่วนผสมที่ไม่สม่ำเสมอ ขณะที่ขั้นตอนในการผลิตมีการใส่ปุ๋ยเคมี สูตร 21-0-0 เป็นส่วนผสม และไม่มีการส่งตัวอย่างปุ๋ยที่ผลิตขึ้นให้กรมวิชาการเกษตรตรวจและรับรองคุณภาพตาม มาตรฐานปุ๋ยอินทรีย์

2. ปัญหาด้านกระบวนการผลิต เนื่องจากการผลิตปุ๋ยของสหกรณ์เป็นการผลิตแบบ ปั่นอัดเป็นเม็ด ทำให้ขึ้นก่อนการขึ้นรูปให้เป็นเม็ดต้องอาศัยระยะเวลานานอย่างน้อย 30 นาที จึงจับตัวกันเป็นเม็ดปุ๋ย ในกระบวนการผลิตต้องใช้วัตถุดิบ 1,000 กิโลกรัมกับขี้เถ้าเกลบอีก 100 กิโลกรัม รวมเป็น 1,100 กิโลกรัม ผลิตปุ๋ยได้น้ำหนัก 1,000 กิโลกรัมเพื่อป้องกันน้ำหนักวัตถุดิบขาดหายจากกระบวนการผลิตในการผสมวัตถุดิบแต่ละครั้ง ๆ ละ 500 กิโลกรัม การผสมวัตถุดิบใช้วิธีการ จากประมาณการวัตถุดิบของกระสอบไม่ได้ชั่งน้ำหนักก่อนการผสม ทำให้วัตถุดิบบางชนิดขาด และเกิน ขบวนการปั่นเม็ดปุ๋ยต้องใช้เวลา 30 นาที จึงจะได้เม็ดปุ๋ย ในการปั่นเม็ดปุ๋ยนั้น แรงงานเริ่มทำงานเป็นเวลา เริ่ม 08.30 – 16.30น. และพักเที่ยงในเวลา 12.00 – 13.00 น. ในขณะที่พักเที่ยงมีการหยุดการผลิตของเครื่องปั่นเม็ดปุ๋ยพร้อมกับแรงงาน ทำให้ต้องขึ้นรูปปั่นเม็ดปุ๋ยใหม่อีกครั้ง เกิดการสูญเสียเวลาการผลิต ในขั้นตอนการลดความชื้นด้วยการตากแดด ปุ๋ยที่ผลิตได้ก่อนตากแดดก่อน ผลิตได้หลังตากภายหลัง ซึ่งการตากลดความชื้นต้องอาศัยแสงแดด 5-6 ชั่วโมง ฉะนั้นปุ๋ยที่ผลิตได้ตอนเช้า มีความชื้นต่ำและแห้งดีจึงนำไปเก็บรวบรวมเพื่อรอการคัดแยก ส่วนปุ๋ยที่ผลิตตอนบ่ายยังคงความชื้นสูงเมื่อสิ้นสุดการปั่นเม็ดปุ๋ยในแต่ละวันต้องกลับมาเก็บปุ๋ยที่ปั่นในตอนบ่ายเพื่อป้องกันการสูญเสียจากฝนตกแล้วนำมาตากแดดในวันถัดไป ในขั้นตอนการรวบรวม

ปุ๋ยที่แห้งเพื่อรอการคัดแยก ปุ๋ยที่ดีจะถูกนำมาบรรจุกระสอบเพื่อรอการจำหน่าย ปุ๋ยที่มีขนาดเล็กจะ ลอดกระแทกร และปุ๋ยที่มีเม็ดใหญ่เกินหรือจับตัวเป็นก้อน นำกลับมาบดผสมกับปุ๋ยเม็ดเล็กหรือที่เป็นผง กลับเข้าสู่กระบวนการปั่นเม็ดใหม่ ในขั้นตอนการคัดแยกสามารถคัดแยกได้ปุ๋ยที่มี คุณสมบัติตามที่ต้องการวันละ 80 กระสอบ น้ำหนัก 4 ตัน

3. ปัญหาด้านปริมาณการผลิต พบว่าการวางแผนการผลิตที่ไม่สอดคล้องกับ กำลังการผลิตการผลิตโดยที่ความต้องการผลิตมากถึง 2,000 กระสอบ หรือน้ำหนัก 100 ตันในการ ผลิตสหกรณ์เริ่มผลิต วันที่ 18 มกราคม 2553 ถึงกลางเดือน พฤษภาคม ผลิตปุ๋ยได้ 1309 กระสอบ หรือน้ำหนัก 65,450 กิโลกรัม ในปี 2554 ปริมาณการผลิตได้ลดลงเหลือ 30,760 กิโลกรัม จำนวน 602 กระสอบ ส่วนปี 2555 ปริมาณการผลิตได้เพิ่มขึ้นจากปี 2554 จำนวน 185 กระสอบ น้ำหนัก 9,250 กิโลกรัม ปัญหาแรงงานขาดความชำนาญในการผลิตทำให้การผลิตมีความล่าช้าและเกิดการ สูญเสียเวลาในการผลิต โดยใช้แรงงานคน 5 คน ผลิตปุ๋ยได้วันละ 1,000 กิโลกรัม หากต้องการปุ๋ย น้ำหนัก 60 ตัน ต้องใช้เวลาผลิต 60 วัน จากการผลิตพบว่า มีปัญหาการหยุดการผลิตในวันเสาร์- อาทิตย์ หยุดพักกลางวันพร้อมกัน วันหยุดตามเทศกาล และวันที่ฝนตกหรือสภาพอากาศปิด ปัญหา แรงงานมาทำงานไม่สม่ำเสมอ บางวันมาครบ บางวันขาด 1 หรือ 2 สองคน ส่งผลให้การผลิตมี ปริมาณที่ไม่เป็นไปตามแผนและระยะเวลาที่กำหนดไว้

ปัญหาด้านการจัดจำหน่าย

1. ราคา การจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์สหกรณ์การสบปราบ จำหน่ายให้สมาชิก ใน ราคา 350 บาท ต่อกระสอบเป็นราคาที่สมาชิกพอใจซึ่ง เป็นราคาที่สหกรณ์จำหน่ายให้กับสมาชิกที่ สำนักงาน และเป็นราคาเดียวกันที่จำหน่ายในกลุ่มพร้อมจัดส่งไปยังกลุ่มเป้าหมาย ในการจัดส่งไม่ คิดค่าขนส่งกับสมาชิกเป็นการออกให้บริการของสหกรณ์ เนื่องจากสมาชิกที่ซื้อปุ๋ยจากกลุ่มจะอยู่ ไกลจากสหกรณ์ต้อง เสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาซื้อปุ๋ยกับสหกรณ์ โดยให้บริการกับสมาชิก คำบล สมัย คำบล แม่กัวะ คำบล นายาง ส่วน คำบลสบปราบ อยู่ใกล้กับสำนักงานให้สมาชิกมาซื้อที่ สำนักงาน ดังนั้นสหกรณ์ จึงให้บริการกับสมาชิกที่ซื้อปุ๋ยจากกลุ่มประจำหมู่บ้านสหกรณ์ต้องรอ รับปุ๋ยทุกชนิดทั้งปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยเคมี ตามแผนการจัดส่งของสหกรณ์ ราคาปุ๋ยอินทรีย์ที่สหกรณ์ จำหน่าย กระสอบละ 350 บาท เป็นการจำหน่ายที่ถูกกว่าบริษัทเอกชนน้ำหนักมากกว่าปุ๋ยอินทรีย์ สหกรณ์ฯ บรรจุกระสอบละ 50 กิโลกรัม ส่วนปุ๋ยอินทรีย์ของบริษัทเอกชน จำหน่าย ราคากระสอบ ละ 450 -480 บาท น้ำหนัก 30 – 50 กิโลกรัม

ปัญหาที่พบปี 2554 – 2555 ปี 2554 ราคาจำหน่ายกระสอบละ 350 บาทเป็นราคาจำหน่ายต่ำกว่าต้นทุน มีต้นทุนการผลิต 373.15 บาท ต่ำกว่า 23.15 บาท ปี 2555 ราคาจำหน่ายกระสอบละ 350 บาทเป็นราคาจำหน่ายต่ำกว่าต้นทุนการผลิตมีต้นทุนการผลิต 354.86 บาท ต่ำกว่า 4.86 บาท เนื่องจากสหกรณ์ฯ ต้องการให้สมาชิกใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดต้นทุนการผลิต และเป็นการประชาสัมพันธ์ ปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯ

2. ช่องทางการจำหน่าย สมาชิกสหกรณ์ฯมีความต้องการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในช่วงเดือน พฤษภาคม ถึงเดือนสิงหาคม ของทุกปีแต่จะมีการซื้อมากที่สุดในเดือนกรกฎาคม ซึ่งในปี 2554เดือนดังกล่าวสหกรณ์ฯสามารถจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 36.45 ของยอดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ทั้งหมด ในขณะที่เดียวกันปี 2555 สมาชิกสหกรณ์ฯจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 69.06 ของยอดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ทั้งหมด ซึ่งจากยอดการจำหน่ายดังกล่าวสหกรณ์ฯได้จำหน่ายปุ๋ยให้กับสมาชิกทั้งการให้สินเชื่อและเงินสด การจำหน่ายรูปแบบสินเชื่อจะได้มากกว่ารูปแบบเงินสด เนื่องจากสหกรณ์ฯปิดบัญชีประจำปีทุกวันที่ 30 มิถุนายน จึงทำให้ในการจำหน่ายปุ๋ยของสหกรณ์ฯที่สำนักงาน และ ออกพื้นที่ให้บริการบริการสินเชื่อปัจจัยการผลิตประจำหมู่บ้านสมาชิกไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากเจ้าหน้าที่สินเชื่อต้องติดตามหนี้และทำสินเชื่อปลอดดอกเบี้ยได้ปีละครั้ง แต่ความต้องการซื้อปัจจัยการผลิตมีมาก ทำให้การให้บริการสินเชื่อเดือนออกในเดือนถัดไปจึงเป็นโอกาสของบริษัทเอกชนเข้ามาทำการตลาดแย่งลูกค้าที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ฯ

3. ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของ สหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด เป็นปุ๋ยอินทรีย์แบบอัดเม็ด เม็ดปุ๋ยมีขนาดประมาณ 4 มิลลิเมตร บรรจุกระสอบละ 50 กิโลกรัม บรรจุในกระสอบ ตราสหกรณ์สบปราบ เหมาะสำหรับพืชทุกชนิดทั้งพืชไร่และพืชสวน เช่น ข้าว ข้าวโพด อ้อย ลำไย พืชผัก อัตราที่ใช้ 25 ถึง 50 กิโลกรัมต่อไร่

รูปแบบผลิตภัณฑ์ในปี 2553กระสอบปุ๋ยมีตราสหกรณ์สบปราบ แต่เนื่องจาก ทางสารวัตรเกษตรให้คำแนะนำการใช้กระสอบที่มีตราสัญลักษณ์ที่ยังไม่ผ่านการขึ้นทะเบียน ของกรมวิชาการเกษตร จะมีความผิดตามกฎหมาย ดังนั้นการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ในปี 2554 -2555 ให้กลับกระสอบเป็นรูปแบบกระสอบสีขาว ไม่มีตราสัญลักษณ์เพราะปุ๋ยอินทรีย์ยังไม่ผ่านการขึ้นทะเบียนของ กรมวิชาการเกษตร แต่สามารถใช้เฉพาะกลุ่มสมาชิกได้ซึ่งรูปแบบกระสอบไม่มีผลต่อการซื้อของสมาชิก

4. การส่งเสริมการขาย สหกรณ์ฯใช้วิธีประชาสัมพันธ์ทางวิทยุชุมชนของสหกรณ์ฯระบบ FM คลื่นความถี่ 90.50 MHz ออกอากาศทุกวันในช่วงเวลา 09.00 – 10.00 น. เว้นวันหยุดราชการ ปัญหาที่พบ คือการออกอากาศของผู้ดำเนินรายการ ไม่สม่ำเสมอบางวันไม่มีการ

ออกอากาศและเป็นช่วงเวลาสั้น ๆ สมาชิกไม่เปิดวิทยุ หรือ ไม่ตรงกับระยะเวลาในการรับฟังของสมาชิก อีกทั้งในพื้นที่ห่างไกลจากสหกรณ์ไม่สามารถรับฟังได้ชัดเจน

สหกรณ์ไม่มีการส่งเสริมการขายลักษณะสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ซื้อ และไม่มีการให้ป้อนตัวอย่างกับสมาชิกผู้ซื้อเพื่อทดลอง หรือทำเป็นแปลงตัวอย่างที่ใช้ป้อนอินทรีย์เพื่อให้ผู้ซื้อเกิดความมั่นใจ และประธานกลุ่มผู้นำกลุ่มยังไม่มีส่วนร่วมในการจำหน่ายป้อนให้กับสหกรณ์ฯ

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่สามารถให้ข้อมูลหรือความรู้เกี่ยวกับป้อนอินทรีย์ของสหกรณ์กับสมาชิกได้ชัดเจนเพราะในการจำหน่ายป้อนประจำปีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจะแนะนำป้อนทั้งหมดที่สหกรณ์ฯจำหน่ายทั้งป้อนเคมีและป้อนอินทรีย์ของบริษัทเอกชนที่สหกรณ์ฯส่งเข้ามาจำหน่าย ทำให้สมาชิกเกิดความสับสนของข้อมูลป้อนอินทรีย์ของสหกรณ์ฯ

แนวทางแก้ไขปัญหาการผลิตและการจัดจำหน่ายป้อนอินทรีย์

แนวทางแก้ไขปัญหาการผลิตป้อนอินทรีย์

1. การผลิตและองค์ความรู้ มีแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้ ด้านวัตถุดิบในการจัดซื้อ เข้ามาผลิตของสหกรณ์ จัดซื้อภายในจังหวัดลำปางแทนการจัดซื้อจาก สหกรณ์การเกษตรคงสามัคคี จำกัด จังหวัดนครราชสีมาหรือปรับเปลี่ยนส่วนผสมของวัตถุดิบที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน โดยเปลี่ยนปูนโดโลไมท์มาเป็นซีโอไลท์ ซึ่งจังหวัดลำปางเป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายซีโอไลท์ ส่วน ขี้วัวหมักจัดซื้อจากจากโรงปุ๋ยหมักของสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดลำปาง และขี้เถ้าแกลบจัดซื้อในจังหวัดใกล้เคียงกันที่มีการแปรรูปข้าวเปลือกด้วยโรงสีข้าวไฟฟ้าเช่น จังหวัดพะเยา จังหวัดกำแพงเพชรซึ่งจากผลการศึกษาในปี 2553-2555 ไม่มีความแตกต่างของต้นทุนวัตถุดิบ แต่พบว่าต้นทุนค่าขนส่งใน ปี 2554-2555 ไม่มีค่าขนส่ง

การผลิตป้อนอินทรีย์ของสหกรณ์ฯต้องสำรวจความต้องการใช้ป้อนในการเพาะปลูกของสมาชิกหลังสิ้นสุดการเก็บเกี่ยวจากการทำนาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการผลิตให้เหมาะสมกับปริมาณระยะเวลาในการผลิต และฤดูกาล

ด้านองค์ความรู้ สหกรณ์ฯ ต้องขอผลการวิเคราะห์วัตถุดิบที่ใช้ผลิตป้อนเพื่อสร้างความมั่นใจเป็นหลักประกันของคุณภาพวัตถุดิบที่ใช้ผลิตป้อน และส่งเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตป้อนเข้ารับการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน จากโรงงานผลิตป้อนอินทรีย์ของสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดลำปางเพื่อให้เกิดความรู้ในด้านการจัดการผลิต ทักษะและความชำนาญ อีกทั้งทำให้ทราบคุณสมบัติของวัตถุดิบ ตลอดจนคุณภาพของป้อนที่ผลิตได้ หรือสหกรณ์สามารถส่งเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวกับการผลิต และการจำหน่าย เข้าอบรมจากสถาบันการศึกษาต่างๆในจังหวัดลำปางเพื่อเพิ่ม

ความรู้และทักษะในการผลิต การตลาดเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับตราสินค้าก่อให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพปุ๋ย

4. กระบวนการผลิต มีแนวทางแก้ไขดังนี้ ด้านการจัดการกระบวนการผลิตปุ๋ย ต้องปรับเปลี่ยนเวลาจากเดิม 8.30 น. – 16.30 น. เป็นเวลา 08.00 – 17.00 น. และในเวลาพักกลางวัน ให้คนงานแบ่งสลับกันพักโดยที่ไม่ต้องหยุดเครื่องปั้นปุ๋ยเป็นการลดการสูญเสียเวลา เพิ่มชั่วโมงในการทำงาน เมื่อแรงงานเกิดความชำนาญการจ้างงานต้องปรับเปลี่ยนเป็นจ้างเหมาให้ได้ปุ๋ยตามลักษณะตามที่กำหนด ตั้งแต่เริ่มจนจบกระบวนการผลิต เพื่อสร้างแรงจูงใจ

การผสมวัตถุดิบต้องตรวจสอบน้ำหนักทุกครั้งก่อนการผลิตด้วยการชั่งตัวอย่าง น้ำหนักวัตถุดิบจากกระสอบที่บรรจุแต่ละชนิดว่าน้ำหนักตรงกับน้ำหนักวัตถุดิบที่รับเข้ามาและคำนวณให้ถูกต้องตามสัดส่วนการผสมปุ๋ยเพื่อลดปัญหาวัตถุดิบที่ขาดหรือเกิน

การผลิตปุ๋ยเมื่อแรงงานเกิดความชำนาญต้องปรับรอบหมุนเครื่องจักรที่ 38 ให้เร็วขึ้น จากรอบเดิมจะทำให้การผลิตปุ๋ยมีปริมาณที่เพิ่มขึ้น

5. ปริมาณการผลิต สหกรณ์ต้องวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความสามารถของแรงงานที่ผลิตได้โดยทำแผนการผลิตเพื่อให้คุ้มกับค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรและต้นทุนการผลิต โดยคิดจากสมาชิกจำนวน 4,000 คนซื้อเฉลี่ยคนละ 1 กระสอบผลิตให้ได้ 4,000 กระสอบ น้ำหนัก 200 กิโลกรัมระยะเวลาผลิตเริ่ม เดือนมกราคม ถึงเดือน เมษายน หยุดวันอาทิตย์และวันหยุดตามเทศกาล ใช้เวลาผลิตประมาณเวลา 100 วัน ๆ ละ 2 ตัน หรือ 40 กระสอบ เครื่องปั้นปุ๋ยเมื่อมีกำลังในการผลิตสูงสุดของสหกรณ์การเกษตรคงสามัคคี จำกัด สามารถผลิตได้สูงสุด 100 กระสอบ ต่อวัน น้ำหนัก 2 ตัน

แนวทางแก้ไขปัญหาการจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์

1. ด้านราคา สหกรณ์ได้จำหน่ายปุ๋ยที่มีราคาต่ำกว่าราคาต้นทุนการผลิตจึงไม่มีปัญหาด้านราคา แต่เนื่องจากการผลิตของสหกรณ์ไม่สามารถผลิตได้ตามแผนการผลิตและมีต้นทุนค่าเสื่อมเครื่องจักร แนวทางแก้ไขปัญหาสหกรณ์ต้องผลิตให้ได้ปริมาณที่มากขึ้นตามแผนการผลิต และจำหน่ายให้หมดภายในรอบปีบัญชีของสหกรณ์ ในปี 2555 สหกรณ์ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ได้ 787 กระสอบ ต้นทุนการผลิตรวมค่าวัตถุดิบ ค่าแรงงาน ค่ากระสอบ และค่าเสื่อมราคา ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ยละ 354.68 บาท เป็นราคาที่ใกล้เคียงกับสหกรณ์จำหน่าย 350 บาท ดังนั้น การเพิ่มปริมาณการผลิตและควบคุมค่าใช้จ่ายทำให้ค่าเสื่อมราคาเฉลี่ยต่อกระสอบลดลงส่งผลต่อต้นทุนการผลิตลดลงต่ำกว่า 350 บาท

ค้นฉบับไม่มีหน้านี้

ทดลอง ร้อยละ 30 ของพื้นที่ทั้งหมดที่ทำการเพาะปลูก เมื่อประสบความสำเร็จ สหกรณ์ควรมอบของรางวัล และวุฒิบัตรให้เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจ

สหกรณ์ฯ ควรมีการจัดเทศกาลกินผักที่ปลูกและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ หรือ จัดตลาดผักอินทรีย์ที่ปลูกและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ โดยจัดในฤดูหนาวในระยะเวลาการจัดงาน ฤดูหนาวประจำปีเป็นการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกและบุคคลทั่วไปทราบ

สหกรณ์ฯ ควรจัดให้มี การฝึกอบรม มีการศึกษาดูงาน โดยไปดูจากสมาชิกที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์จนประสบความสำเร็จอีกทั้งควรสร้างแรงจูงใจในการซื้อปุ๋ยอินทรีย์โดย การชิงโชค หรือมีของแถม

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์ฯ ควรจะเป็นผู้รู้จริง โดยมีการเรียนรู้การเพาะปลูกจากสมาชิก จะทำให้สมาชิกที่ซื้อปุ๋ยอินทรีย์เกิดความมั่นใจในผลิตภัณฑ์ของสหกรณ์และเชื่อถือ ศรัทธาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์อีกด้วย

สหกรณ์ควรจัดทำเอกสารเผยแพร่และวิดิทัศน์ เกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และมีรูปภาพ ข้อมูลการผลิต ปริมาณผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง ของสมาชิกสหกรณ์ที่ประสบความสำเร็จในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์เพื่อเป็นตัวอย่างให้สมาชิกคนอื่น ๆ ได้ศึกษาและทำตามอย่างถูกต้อง

บทที่ 5

สรุปผลอภิปรายและข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการผลิตและจัดจำหน่ายปุยอินทรีของสหกรณ์การเกษตรสปราบ จำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการผลิตและจัดจำหน่ายรวมทั้งศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาในการผลิตและจัดจำหน่ายปุยอินทรีของสหกรณ์การเกษตรสปราบ จำกัด

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการผลิตและจัดจำหน่ายปุยอินทรีของสหกรณ์การเกษตรสปราบ จำกัด โดยการวิจัยครั้งนี้แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 3 ส่วนคือ

- ส่วนที่ 1 การผลิตและการจัดจำหน่ายปุยอินทรีของสหกรณ์การเกษตรสปราบ จำกัด
- ส่วนที่ 2 จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหา อุปสรรค โอกาสของการผลิตและการจัดจำหน่ายปุยอินทรี
- ส่วนที่ 3 ปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาในการผลิตและการจำหน่าย

ส่วนที่ 1 การผลิต และการจัดจำหน่ายปุยอินทรีของสหกรณ์การเกษตรสปราบ จำกัด

ด้านการผลิต

1. ขบวนการผลิตของสหกรณ์การเกษตรสปราบ จำกัด เป็นการผลิตปุยอินทรีแบบอัดเม็ด เพื่อให้สมาชิกผู้ใช้น้ำเกิดความสะดวกในขณะหว่านปุย การผลิตปุยเริ่มจากการผสมวัตถุดิบตามอัตราส่วนเมื่อผสมเสร็จจะลำเลียงเข้าเครื่องปั่นเม็ดปุยใช้เวลาปั่นเม็ดนาน 30 นาที จะได้เม็ดปุย หลังจากนั้นทำการลดความชื้นด้วยแสงแดด และคัดแยกโดยเครื่องจักรแบบตระแกรงร่อนเพื่อให้ได้ขนาดที่ต้องการจึงทำการบรรจุกระสอบปริมาณบรรจุกระสอบละ 50 กิโลกรัม และเก็บรักษาไว้ในโกดังเพื่อรอการจำหน่าย

2. วัตถุดิบในการผลิตและองค์ความรู้ในการผลิตปุยอินทรี สหกรณ์มีการผลิตปุยเป็นครั้งแรกในปีบัญชีสหกรณ์ปี 2553 ด้านองค์ความรู้และวัตถุดิบในการผลิต สหกรณ์ได้จาก

การศึกษาดูงานและฝึกอบรมจากสหกรณ์การเกษตรคงสามัคคี จำกัด รวมทั้งจัดซื้อวัตถุดิบจากสหกรณ์การเกษตรคงสามัคคี จำกัด จังหวัดนครราชสีมา

3. ต้นทุนและปริมาณการผลิตปี 2553 – 2555 จากรายงานงบทดลองการผลิตในรายงานประจำปี 2554 พบว่า ปี 2553 ผลิตได้จำนวน 69,450 กิโลกรัม มูลค่าการผลิต 436,511.23 บาท คิดเป็นจำนวน 1,309 กระสอบต้นทุนการผลิตเฉลี่ยกระสอบละ 333.46 บาทปี 2554 ผลิตได้จำนวน 30,760 กิโลกรัม มูลค่า 224,637.67 บาท คิดเป็นจำนวน 602 กระสอบต้นทุนการผลิตเฉลี่ยกระสอบละ 373.16 บาท ส่วนปี 2555 เป็นข้อมูลที่อยู่ระหว่างดำเนินการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ซึ่งพบว่าสหกรณ์ฯ ผลิตปุ๋ยได้จำนวน 39,350 กิโลกรัม มูลค่า 279,277.09 บาท คิดเป็นจำนวน 787 กระสอบ เฉลี่ยต้นทุนกระสอบละ 354.86 บาท

สาเหตุที่ต้นทุนการผลิตในปี 2554 ต่ำกว่าปี 2553 เพราะค่าจ้างแรงงานลดลงแต่เมื่อเปรียบเทียบต้นทุนต่อกระสอบกลับพบว่า มีต้นทุนต่อหน่วยเพิ่มขึ้นโดย เพิ่มขึ้นร้อยละ 23.94 ส่วนปี 2555 ค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยลดลงร้อยละ 18.98 เนื่องจากการผลิตไม่มีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการผลิต (ภัยธรรมชาติ) ทำให้แรงงานสามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพิ่มขึ้นจากปี 2554 จำนวน 185 กระสอบแต่อย่างไรก็ตาม ค่าเสื่อมราคาเป็นค่าใช้จ่ายคงที่หากสหกรณ์ฯ เพิ่มการผลิตปุ๋ยมากขึ้นจะทำให้ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรต่อกระสอบลดลงตามสัดส่วน

4. การวางแผนการผลิต ในปี 2553 เป็นปีแรกของการผลิต สหกรณ์ฯ จึงไม่ได้กำหนดแผนการผลิต แต่ได้กำหนดแผนการผลิตของ ปี 2554 จำนวน 4,000 กระสอบแต่ผลิตได้จริง 602 กระสอบ และปี 2555 ปรับลดลงเหลือจำนวน 1,600 ผลิตได้จริง 787 กระสอบทั้งนี้เพราะสหกรณ์ฯขาดการวางแผนการผลิตที่เหมาะสมกับความสามารถของแรงงาน ระยะเวลาผลิต ปริมาณการผลิตที่เกินกำลัง และไม่มีแผนการป้องกันเหตุที่เกิดจาก ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้น ตลอดจนไม่ได้ทำการสำรวจความต้องการซื้อของสมาชิก ทำให้การวางแผนการผลิตไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง

การจำหน่าย

1. ช่วงเวลาการจำหน่าย การจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด ในปี 2553 - ปี 2555 พบว่าการจำหน่ายเริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ถึงสิงหาคม ของทุก ๆ ปีและจำหน่ายได้สูงสุดในเดือน กรกฎาคม โดยมีการจำหน่ายถึงร้อยละ 99 เป็นการจำหน่ายให้สมาชิก แต่ในปี 2554 มีการจำหน่ายให้กับบุคคลภายนอก จำนวน 113 กระสอบ เป็นการจำหน่ายให้กลุ่มสมาชิกสหกรณ์ในวันประชุมใหญ่ประจำปีเพื่อนำไปเป็นการประชาสัมพันธ์ปุ๋ยอินทรีย์

ปี 2553 ยอดจำหน่าย 151 กระสอบ ปี 2554 ยอดจำหน่าย 1,098 กระสอบในปีนี้มียอดจำหน่ายที่สูงกว่าการผลิต เพราะได้จำหน่ายปุ๋ยที่เป็นสินค้าคงเหลือยกมา ส่วน ปี 2555 ยอดจำหน่าย 755 กระสอบ

2. ราคาจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์สหกรณ์ปี 2553 - 2555 จำหน่ายกระสอบละ 350 บาท
3. ช่องการจัดจำหน่าย เป็นการจำหน่ายจากการผลิตของสหกรณ์ฯ ไปยังผู้ซื้อที่เป็นสมาชิกโดยตรงและไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง ลักษณะการจำหน่าย คือ การจำหน่ายที่สำนักงานสหกรณ์การเกษตรสปปราบ จำกัด จำหน่ายเป็นเงินสด และจำหน่ายในรูปแบบสินเชื่อปัจจัยการผลิต และการจำหน่ายเชิงรุก ตามกลุ่มสมาชิกประจำหมู่บ้านของสหกรณ์ ในลักษณะการให้สินเชื่อปัจจัยการผลิต เป็นการออกให้บริการของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ฯ ในหมู่บ้าน
3. ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯ เป็นปุ๋ยอินทรีย์แบบอัดเม็ด บรรจุกระสอบ ๆ ละ 50 กิโลกรัม อัตราที่ใช้ 25-50 กิโลกรัมต่อไร่ ปี 2554 และปี 2555 บรรจุในกระสอบสีขาวเป็นการจำหน่ายเฉพาะกลุ่มสมาชิก และลูกค้าสหกรณ์ โดยที่สมาชิกมาซื้อ ณ สำนักงานสหกรณ์ฯ จะรับปุ๋ยได้ทันที ส่วนสมาชิกที่ซื้อปุ๋ยเป็นเงินสด โดยการให้บริการนอกสถานที่ จะต้องรอรับปุ๋ยตามแผนการจัดส่งปุ๋ยของสหกรณ์ฯ
4. การส่งเสริมการตลาด สหกรณ์ฯ มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อวิทยุชุมชนของสหกรณ์ฯ ระบบ FM คลื่นความถี่ 90.50 MHz และประธานกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ฯ ประจำหมู่บ้าน

ส่วนที่ 2 จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหา อุปสรรค โอกาสของการผลิตและการจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์

ผลการจัดเวทีระดมสมองและวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการ SWOT analysis วันที่ 10 ตุลาคม 2554 ที่ห้องประชุมรวมใจสหกรณ์การเกษตรสปปราบ จำกัด มีผู้ร่วมระดมสมองเป็นประธานกลุ่มที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 42 คนสามารถสรุปหา จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไข ได้ดังนี้

จุดอ่อน

1. การจัดการผลิต แรงงานที่ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ยังขาดความชำนาญในการผลิต เพราะเริ่มผลิตในปี 2553 และในปี 2554 การผลิตปุ๋ยเกิดความล่าช้าเนื่องจากเกิดภัยธรรมชาติ จึงต้องหยุดการผลิตและใช้เวลาการผลิตเป็นระยะเวลานานกว่าปกติ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯมีแผนการผลิตแต่เนื่องจากขาดการสำรวจความต้องการใช้ปุ๋ยในการเพาะปลูกของสมาชิก ตลอดจนขาดการวางแผนการผลิตให้เหมาะสมกับระยะเวลาในการผลิต ส่งผลต่อการผลิตที่ไม่เป็นไปตามแผน

2. องค์ความรู้การผลิตหรือ สูตรปุ๋ย ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯ เจ้าหน้าที่สหกรณ์หรือผู้ควบคุมการผลิตยังไม่ผ่านการฝึกอบรมหรือได้รับวุฒิบัตรจากสถาบันทางวิชาการว่าเป็นผู้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับปุ๋ยอินทรีย์ การผสมวัตถุดิบอาศัยการคำนวณจากกระสอบวัตถุดิบแต่ละชนิด โดยไม่ได้ชั่งน้ำหนักของวัตถุดิบแต่ละชนิดซึ่งน้ำหนักวัตถุดิบจะต่างกันทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของวัตถุดิบ

3. การบริการไม่ตรงความต้องการของสมาชิก เนื่องจากความต้องการปัจจัยการผลิตมีสูงในช่วงต้นฤดูฝนตั้งแต่เดือน พฤษภาคม มิถุนายน ของทุกปี แต่สหกรณ์ไม่สามารถให้บริการได้ เนื่องจากต้องเร่งปิดบัญชีภายใน 30 มิถุนายน ทุกปี จะให้บริการสินเชื่อได้ในเดือนถัดไป จึงเป็นโอกาสที่บริษัทเอกชน เข้ามาเสนอขายปุ๋ยอินทรีย์กับสมาชิกสหกรณ์ฯ ก่อนที่สหกรณ์ฯ จะดำเนินการ

4. ความไม่เชื่อมั่นในคุณภาพของสินค้า เนื่องจาก การประชาสัมพันธ์และ การส่งเสริมตลาดของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ฯ ให้ข้อมูลที่ไม่ชัดเจนและสับสนเพราะสหกรณ์ฯ จำหน่ายปุ๋ยทุกชนิด ทั้งปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ของเอกชนอีกทั้งสมาชิกสหกรณ์ฯ ยังไม่ได้ทดลองใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และ ปุ๋ยยังมีราคาจำหน่ายที่ถูกกว่า น้ำหนักมากกว่า ปุ๋ยอินทรีย์ของบริษัทเอกชนสมาชิกเข้าใจว่าปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯ มีราคาถูก คุณภาพต่ำกว่าจึงเกิดความไม่มั่นใจในคุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯ ในกระบวนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯ เป็นการผลิตที่ไม่ได้ผ่านการอนุญาตผลิตปุ๋ยอินทรีย์ จึงไม่มีทะเบียนรับรองจาก กรมวิชาการเกษตร และขาดการบันทึกข้อมูลที่เป็นระบบ

จุดแข็ง

1. สหกรณ์ฯ มีประธานกลุ่มและผู้นำกลุ่มช่วยในการประชาสัมพันธ์ครอบคลุมในพื้นที่อำเภอสบปราบ ทั้ง 4 ตำบล จำนวน 42 กลุ่ม 42 คน

2. สหกรณ์ฯ มีเงินทุนที่เพียงพอต่อการผลิตและการประชาสัมพันธ์ตลอดจนการส่งเสริมการตลาด

3. สมาชิกเข้าใจใน บทบาท หน้าที่ การเป็นสมาชิกและ มีความศรัทธาในองค์กร ซึ่งจากการประชุมออกกลุ่มประจำปีของสหกรณ์ฯ สมาชิกเข้าร่วมประชุมเป็นจำนวนมาก คิดเป็นร้อยละ 90 ของสมาชิก

4. สหกรณ์ฯ มีการให้บริการสินเชื่อปลอดดอกเบี้ยซึ่งเป็นประโยชน์กับสมาชิก

5. สหกรณ์ฯ มีงบประมาณในการศึกษา และฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์

อุปสรรค

1. ปัจจัยทางธรรมชาติที่ไม่สามารถควบคุมได้ ทำให้การผลิตปุ๋ยของสหกรณ์ฯ ผลิตช้ากว่าแผนงาน แรงงานทำงานไม่เต็มประสิทธิภาพและทำให้ต้นทุนค่าแรงงานเพิ่มสูงขึ้น
2. สมาชิกไม่มั่นใจในตราสินค้า และมั่นใจในคุณภาพปุ๋ยเคมี เนื่องจากสมาชิก เคยใช้ปุ๋ยเคมีมาเป็นเวลานาน ทำให้เกิดความคุ้นเคย มีความสะดวกในการหว่านปุ๋ยเคมีมากกว่าปุ๋ยอินทรีย์

โอกาส

1. สมาชิกสหกรณ์ฯ รู้จักปุ๋ยอินทรีย์จากการทำการตลาดของบริษัทเอกชน ซึ่งจะให้ตัวอย่างปุ๋ยเพื่อทดลองและมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ เรื่องคุณสมบัติของปุ๋ยอินทรีย์
ปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์มีราคาขายที่ถูกกว่าเพราะเป็นการผลิตและจำหน่าย ให้กับสมาชิกโดยไม่ได้ผ่านพ่อค้าคนกลาง
สหกรณ์ฯ ยังมีวัตถุประสงค์ในการผลิตเพื่อให้สมาชิกสหกรณ์ฯ ได้ใช้ปุ๋ยคุณภาพดี ราคาถูกเป็นการลดต้นทุนให้กับสมาชิก
2. สหกรณ์มีสมาชิกเป็นลูกค้า จำนวนสมาชิกสหกรณ์ทั้งหมด 42 กลุ่ม มีสมาชิก รวม 4,178 คน จึงน่าจะเป็นฐานลูกค้าปุ๋ยอินทรีย์ที่ใหญ่
3. สหกรณ์สามารถคัดเลือกประธานกลุ่ม ผู้นำกลุ่มสมาชิกที่มีความสนใจเข้ารับการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องปุ๋ยอินทรีย์ บุคคลเหล่านี้สามารถที่จะทำการตลาดช่วยสหกรณ์ได้
4. สหกรณ์มีสื่อประชาสัมพันธ์ หลากหลายประเภท เช่น สื่อวิทยุชุมชนของ สหกรณ์ และเว็บไซต์ของสหกรณ์ ซึ่งสื่อวิทยุชุมชน และเว็บไซต์ของสหกรณ์ฯ สามารถเข้าถึง กลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง

แนวทางแก้ไข

1. สหกรณ์ฯ ควรมี การรณรงค์การใช้ปุ๋ยอินทรีย์อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม โดยเริ่มจาก กรรมการ ประธานกลุ่ม ผู้นำกลุ่ม
2. สหกรณ์ฯ ควรมี การส่งเสริมการตลาดแบบมีส่วนร่วมของประธานกลุ่มผู้นำกลุ่มซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีลูกค้าที่เป็นสมาชิกอยู่แล้ว โดยสหกรณ์ฯ จำหน่ายทดแทนในรูปแบบต่าง ๆ
3. สหกรณ์ฯ ควรมี การจัดการกระบวนการผลิตให้คุ้มกับต้นทุนและสร้างความเชื่อมั่นกับปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯ ต้องมีการวางแผนการผลิตและจัดกำลังคนในการผลิตให้เหมาะสมกับช่วงระยะเวลาของฤดูกาล และความสามารถในการผลิต

4. สหกรณ์ฯ ควรจัดหาแหล่งวัตถุดิบที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน และมีราคาถูกภายในพื้นที่จังหวัดลำปาง ทดแทนวัตถุดิบที่มาจากจังหวัดนครราชสีมา

5. สหกรณ์ฯ ควรมีการให้บริการสินเชื่อปลอดดอกเบี้ยตรงตามระยะเวลาที่สมาชิกต้องการ โดย สหกรณ์ฯ ต้องวางแผนการออกให้บริการสินเชื่อให้ตรงกับความต้องการของสมาชิก

6. สหกรณ์ฯ ควรมีการดำเนินการขอใบอนุญาตผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์ หรือปรับเปลี่ยนชื่อจากปุ๋ยอินทรีย์เป็นสารปรับสภาพดินทำให้สมาชิกผู้ใช้อย่างมีความเข้าใจง่ายในการใช้ปุ๋ย

ส่วนที่ 3 ปัญหาและ แนวทางแก้ไขปัญหาในการผลิตและการจำหน่าย

ผลที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อยวันที่ 18 สิงหาคม 2555 ประกอบกับข้อมูลจากรายงานกิจการประจำปีระหว่างปี 2553- 2555 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านการผลิตและจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ ปัญหาด้านการผลิต

1. แรงงานผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ยังขาดความชำนาญในการผลิตเกิดความล่าช้า การจ้างแรงงานเป็นการจ้างแบบวันต่อวัน การทำงานไม่สม่ำเสมอ บางวันขาด 1 หรือ 2 คน ตลอดจนหยุดการผลิตในวันเสาร์-อาทิตย์ หยุดพักกลางวันพร้อมกัน วันหยุดตามเทศกาล และวันที่สภาพอากาศปิด การกำหนดแผนงานที่ไม่สอดคล้องกับระยะเวลา ฤดูกาลการผลิต ดังนั้นการผลิตจึงไม่เป็นไปตามแผน และระยะเวลาที่กำหนดไว้ อีกทั้งสหกรณ์ฯ ไม่มีการสำรวจความต้องการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อกำหนดแผนการผลิต ส่วนด้านองค์ความรู้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์สหกรณ์ฯ ไม่ได้ขอผลการวิเคราะห์ธาตุอาหาร ของวัตถุดิบจากแหล่งที่จัดซื้อ และเจ้าหน้าที่ควบคุมการผลิตยังไม่ผ่านการอบรม รับรองจากสถาบันการศึกษาว่าเป็นผู้ที่มีความรู้จริง เป็นการประกันถึงคุณภาพของปุ๋ยที่ผลิตได้ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจึงส่งผลกระทบต่อปริมาณที่ผลิตได้

2. ปัญหาด้านกระบวนการผลิต การปั้นเม็ดปุ๋ยต้องใช้เวลาขึ้นรูปเม็ดปุ๋ยนาน 30 นาที การทำงานของแรงงานเริ่มตั้งแต่เวลา 8.30 น - 16.30 น มีการหยุดเดินเครื่องจักรในช่วงพักกลางวันทำให้เกิดการสูญเสียเวลาและชั่วโมงทำงาน การผสมวัตถุดิบมีส่วนผสมที่ไม่สม่ำเสมอเนื่องจาก ไม่ได้ชั่งวัตถุดิบก่อนการผสมทุกครั้ง ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของส่วนผสมวัตถุดิบ

ปัญหาด้านการจัดจำหน่าย

1. ราคา ปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯ จำหน่ายให้สมาชิก ในราคา 350 บาท ต่อกระสอบ เป็นราคาจำหน่ายต่ำกว่าต้นทุนการผลิต โดยสหกรณ์ฯยอมขาดทุนเนื่องจากสหกรณ์ฯต้องการให้สมาชิกใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดต้นทุนการผลิต และเป็นการประชาสัมพันธ์ปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯ จึงเป็นราคาที่สมาชิกพอใจ ดังนั้นจึงไม่มีปัญหาในด้านราคา

2. ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ สหกรณ์ฯให้บริการสินเชื่อปลอดดอกเบี้ยไม่ตรงกับความต้องการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ที่เริ่มในเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนสิงหาคม ของทุกปี

3. การส่งเสริมการตลาด การส่งเสริมการขายไม่มีแรงจูงใจกับผู้ซื้อไม่มีการให้ ของแถม ส่วนลด หรือให้ปุ๋ยตัวอย่างกับสมาชิกผู้ซื้อเพื่อทดลอง หรือทำเป็นแปลงตัวอย่างที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อให้ผู้ซื้อเกิดความมั่นใจ

การประชาสัมพันธ์ทางวิทยุชุมชนของสหกรณ์ฯ ระบบ FM คลื่นความถี่ 90.50 MHz ออกอากาศไม่สม่ำเสมอการรับฟังไม่ทั่วถึง

การรับรู้ข้อมูลของสมาชิกมีการรับรู้ต่ำ เนื่องจากเจ้าหน้าที่สหกรณ์ฯต้องแนะนำปุ๋ยทั้งหมดที่สหกรณ์ฯจำหน่าย ทั้งปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์ของบริษัทเอกชน ที่สหกรณ์ฯสั่งเข้ามาจำหน่าย ทำให้สมาชิกเกิดความสับสนของข้อมูล

แนวทางแก้ไขปัญหาการผลิตและการจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์

แนวทางแก้ไขปัญหาการผลิตปุ๋ยอินทรีย์

1. การผลิตและองค์ความรู้มีแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้ ด้านวัตถุดิบในผลิตให้จัดซื้อ ภายในจังหวัดลำปางแทนการจัดซื้อจากสหกรณ์การเกษตรคงสามัคคี จำกัด จังหวัดนครราชสีมา โดยเปลี่ยนส่วนผสมของวัตถุดิบจากปุ๋ยโคโลไมท์มาเป็นซีโอไลท์ ส่วน จีวีวหมักจัดซื้อจากจากโรงปุ๋ยหมักของสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดลำปาง วัตถุดิบดังกล่าวมีราคาถูกกว่าเพราะพื้นที่อยู่ใกล้เคียงกัน ซึ่งสหกรณ์ฯไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขนส่ง ด้านเจ้าหน้าที่ควบคุมการผลิตต้องได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะ และความรู้จากสถาบันทางวิชาการเป็นการประกันถึงคุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์ที่ผลิตได้ สหกรณ์ฯต้องการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความสามารถของแรงงาน ระยะเวลา ฤดูการผลิต เริ่มจากการสำรวจความต้องการใช้ปุ๋ยอินทรีย์จากสมาชิกในการประชุมกลุ่มประจำปี ในเดือน กันยายน หรือ หลังสิ้นสุดการเก็บเกี่ยวในเดือน ธันวาคม เพื่อใช้เป็นข้อมูลวางแผนการผลิต

2. กระบวนการผลิต มีแนวทางแก้ไขดังนี้ สหกรณ์ฯต้องปรับเวลาทำงานของแรงงานจากเดิม 8.30 น.-16.30 น. เป็นเวลา 08.00 – 17.00 น.และในเวลาพักกลางวันให้คนงานแบ่งสลับกันพัก โดยที่ไม่ต้องหยุดเครื่องปั่นปุ๋ยเป็นการลดการสูญเสียเวลา เพิ่มชั่วโมงในการทำงาน เมื่อแรงงานเกิดความชำนาญต้องปรับรอบเครื่องจักรเร็วขึ้น การจ้างงานต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมหรือเปลี่ยนเป็นจ้างเหมาผลิตปุ๋ยให้ได้ตามลักษณะที่กำหนด ตั้งแต่เริ่มจนจบกระบวนการผลิต เพื่อสร้างแรงจูงใจ ส่วนขั้นตอนผลิตของสหกรณ์ ต้องผลิตตามมาตรฐาน ISO 9000:2008 ที่ผ่านการรับรองเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2555

3. ปริมาณการผลิต สหกรณ์ฯต้องวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความสามารถของแรงงานที่ผลิตได้โดยทำแผนการผลิตเพื่อให้คุ้มกับค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรและต้นทุนการผลิต

ดังนั้นจากแนวทางแก้ปัญหาที่กล่าวมาสหกรณ์ฯ สามารถควบคุมกระบวนการผลิตที่มีคุณภาพเป็นการสร้างความมั่นใจกับสมาชิกที่ซื้อปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งจะส่งผลต่อยอดการจำหน่ายและสหกรณ์ฯสามารถควบคุมต้นทุนวัตถุดิบ ค่าแรงงาน แผนการดำเนินงานได้เหมาะสมทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงได้

แนวทางแก้ไขปัญหาการจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์

1. ด้านราคา สหกรณ์ฯได้จำหน่ายปุ๋ยที่มีราคาต่ำกว่าราคาค้นทุน ดังนั้นสหกรณ์ฯควรมีการเพิ่มปริมาณการผลิตและควบคุมค่าใช้จ่ายต่าง ๆ จะทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงต่ำกว่า 350 บาท

2. ช่องทางการจัดจำหน่าย สหกรณ์ฯต้องออกให้บริการสินเชื่อที่เร็วขึ้นให้ทันกับความต้องการของสมาชิก จัดทำเป็นโครงการสั้น ๆ โดยแบ่งเจ้าหน้าที่หลาย ๆ ฝ่ายเข้ามาช่วยในการทำสัญญา และให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทำความเข้าใจให้ความรู้เกี่ยวกับปุ๋ยอินทรีย์กับสมาชิกก่อนหรือเลื่อนการปิดบัญชีประจำปีออกไปเป็นเดือนมีนาคมของทุก ๆ ปี เพราะสมาชิกสหกรณ์ฯจะว่างจากการประกอบอาชีพทางการเกษตร

3. ด้านผลิตภัณฑ์ รูปแบบบรรจุภัณฑ์ ปัจจุบันสหกรณ์ฯใช้กระสอบสีขาวในการบรรจุปุ๋ย ในอนาคตสหกรณ์ฯ ต้องเปลี่ยนเป็นกระสอบที่มีตราสัญลักษณ์ การผลิตของสหกรณ์ฯต้องให้สอดคล้องกับระบบ ISO 9001: 2008 ดังนั้นการเปลี่ยนกระสอบที่มีตราสัญลักษณ์ และระบบการผลิต จะสร้างความมั่นใจกับผู้ซื้อ แต่อย่างไรก็ตาม สหกรณ์ฯต้องขออนุญาตผลิตและรับรองมาตรฐานปุ๋ยอินทรีย์จากกรมวิชาการเกษตรหรือขอปรับเปลี่ยน ชื่อจากปุ๋ยอินทรีย์ เป็นสารปรับสภาพดิน ทำให้สมาชิกมีความเข้าใจง่ายต่อการใช้ปุ๋ย

4. การส่งเสริมการตลาด การออกอากาศทางสถานีวิทยุชุมชนของ สหกรณ์ฯ ต้องจัดจ้างเจ้าหน้าที่ประจำสถานีเพื่อดำเนินรายการ การออกอากาศต้องสม่ำเสมอ กลุ่มผู้ฟังจะรับฟังเป็นประจำ

การจำหน่ายปุ๋ยของสหกรณ์ ต้องมีขายการร่วมกันระหว่างปุ๋ยเคมี กับปุ๋ยอินทรีย์ สมาชิกที่ซื้อปุ๋ยเคมี 3-5 กระสอบ ต้องซื้อปุ๋ยอินทรีย์ 1 กระสอบ

สหกรณ์ฯควรส่งเสริมการขายลักษณะสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ซื้อ เช่นมีการจับรางวัล ให้ส่วนลดหรือของแถม

สหกรณ์ฯควรให้ประธานกลุ่ม ผู้นำกลุ่มมีส่วนร่วมในการจำหน่ายหรือร่วมวางแผนการจัดจำหน่ายในกลุ่มสมาชิกโดยให้ผลตอบแทนรูปแบบต่าง ๆ

สหกรณ์ฯควรมีการรณรงค์การใช้ปุ๋ยอินทรีย์อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม โดยเริ่มจากประธานกลุ่ม ผู้นำกลุ่ม หรือสมาชิกที่มีความสนใจผู้ทดลองใช้แบ่งพื้นที่ทดลอง ร้อยละ 30 ของพื้นที่ทั้งหมดที่ทำการเพาะปลูก เมื่อประสบความสำเร็จ สหกรณ์ฯควรมอบของรางวัล และวัสดุบัตรให้เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจ

สหกรณ์ฯควรจัดให้สมาชิกที่สนใจจะใช้ปุ๋ยอินทรีย์ มีการฝึกอบรม มีการศึกษาดูงานจากสมาชิกที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์จนประสบความสำเร็จ เพื่อจะได้นำไปประยุกต์ใช้ในไร่นาของตนเอง

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์ฯ ควรจะเป็นผู้มีความชำนาญเฉพาะด้าน โดยมีการเรียนรู้การเพาะปลูกจากสมาชิก จะทำให้สมาชิกที่ซื้อปุ๋ยอินทรีย์เกิดความมั่นใจในผลิตภัณฑ์ของสหกรณ์และเชื่อถือ ศรัทธาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์

สหกรณ์ฯควรจัดทำเอกสารเผยแพร่และวีดิทัศน์ เกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และมีรูปภาพ ข้อมูลการผลิต ปริมาณผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง ของสมาชิกสหกรณ์ที่ประสบความสำเร็จในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์เพื่อเป็นตัวอย่างให้สมาชิกคนอื่น ๆ ได้ศึกษาและปฏิบัติอย่างถูกวิธี

อภิปรายผล

ข้อมูลจากการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการผลิตและจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์สหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด มีปัญหาการจัดการผลิต และการตลาดในการผลิตของสหกรณ์พบว่า ปัญหาเกิดจากขั้นตอนกระบวนการผลิต การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่มีขาดการวางแผนที่ชัดเจน การผลิตต้องคำนึงถึงคุณภาพวัตถุดิบ ปริมาณ เวลา และราคา ปี 2554 พบว่าการผลิตปุ๋ยไม่สามารถผลิตได้เต็มกำลังการผลิต เนื่องจากเกิดภัยธรรมชาติ ทำให้แรงงานขาดประสิทธิภาพใน

การผลิต ไม่สามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ได้ตามแผนงาน ปริมาณที่ผลิตได้น้อย ส่งผลต่อค่าเสื่อมราคา เมื่อเฉลี่ยต่อกระสอบแล้วมีค่าเสื่อมราคาสูง การบำรุงรักษาเครื่องจักรในการผลิตปุ๋ยขาด การบำรุงรักษา ทำให้เครื่องจักรหยุดการผลิต เพราะเกิดความเสียหายกับอุปกรณ์บางชนิด การผลิตต้องหยุดแรงงานที่จ้างมาต้องทำงานอื่นแทน ส่งผลกับปริมาณปุ๋ยที่ผลิตออกมาช้ากว่ากำหนด

ด้านการตลาดของปุ๋ยอินทรีย์ พบว่าความต้องการซื้อปุ๋ยของสมาชิกจะเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงสิงหาคม ของทุกปี แต่ปริมาณที่สหกรณ์ฯ จำหน่ายได้สูงสุดในเดือนกรกฎาคม สาเหตุเกิดจากสมาชิกไม่สามารถทำสินค้าซื้อปัจจัยการผลิตตลอดคอกเบี้ย ซึ่งสหกรณ์ฯ จะให้สมาชิกทำสินค้าซื้อดังกล่าวได้ปีละ 1 ครั้ง เนื่องจากอยู่ในช่วงปิดบัญชีประจำปีของสหกรณ์ฯ วันที่ 30 มิถุนายน ของทุกปี ซึ่งเป็นช่วงที่สมาชิกต้องการปัจจัยสูงสุด สมาชิกจึงต้องรอทำสินค้าซื้อปัจจัยการผลิตในเดือนกรกฎาคม จึงเป็นโอกาสของบริษัทเอกชนเข้ามาทำการตลาดแย่งลูกค้าที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ฯ ส่วนราคาจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์จะจำหน่ายต่ำกว่าต้นทุน เพราะสหกรณ์ฯ ต้องการให้สมาชิก ลดการใช้ปุ๋ยเคมีมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดต้นทุนการผลิตทำให้สมาชิกอยู่ดีกินดี การมีส่วนร่วมของสมาชิกที่ทำธุรกิจในการซื้อปุ๋ยอินทรีย์กับสหกรณ์ฯ พบว่าสมาชิกซื้อปุ๋ยอินทรีย์น้อยกว่าปุ๋ยเคมีเมื่อเปรียบอัตราส่วนสมาชิกซื้อปุ๋ยอินทรีย์ร้อยละ 4.38 ของปริมาณการจำหน่ายปุ๋ยทั้งหมดในสหกรณ์ฯ

สหกรณ์มีจุดแข็ง คือ มีลูกค้าที่เป็นสมาชิกจำนวนมากและมีความศรัทธาในองค์กร ฐานที่ของสมาชิกที่ดี สหกรณ์มีเงินทุนเพียงพอต่อการผลิตและประชาสัมพันธ์ มีสื่อวิทยุชุมชนเป็นของตนเอง ประธานกลุ่มและผู้นำกลุ่ม มีความเข้าใจระบบสหกรณ์ฯ สามารถช่วยสหกรณ์ทำการตลาดได้ตลอดจนมีงบประมาณสนับสนุนให้การฝึกอบรมให้กับสมาชิก

ผลการศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ ธนอมศรี ตะริโย (2537) ที่ศึกษาองค์การเพื่อการเกษตร : กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธกส. สาขาเชียงใหม่ จำกัด และสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง จำกัด พบว่า แต่ละองค์กรมีเป้าหมายในการดำเนินงานเหมือนกัน คือต้องการให้สมาชิกที่เป็นเกษตรกรมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดี ผลการศึกษาสอดคล้องกับภมรมาศ จิตอำพร (2552) ที่ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการจัดการธุรกิจผลิตภัณฑ์นม ของสหกรณ์โคนมราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) พบว่าการจัดการผลิตที่ขาดทักษะในการจัดการขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิก การจัดการปัญหามลพิษตลาดใช้กลยุทธ์สร้างแรงจูงใจด้วยการให้ส่วนลดและของแถม การกำหนดผลตอบแทนให้กับสมาชิกที่ทำธุรกิจกับสหกรณ์ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับ โกมล นาดสิงห์ (2550) กรณีศึกษาปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่ผลต่อการเลือกซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง พบว่าเกษตรกรรู้จักปุ๋ยอินทรีย์และเคยซื้อปุ๋ยอินทรีย์ที่สหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด การตัดสินใจซื้อปุ๋ย 1 ครั้ง ต่อ 1 ปี ครั้งละ 1-3 กระสอบ เพราะปุ๋ยอินทรีย์ช่วยปรับปรุงสภาพดิน เกษตรกรจะซื้อในวันจันทร์ถึง

สุกร และผลการศึกษาสอดคล้องกับ อุดุลย์ สิทธิวงศ์ (2546) ได้ศึกษาผลของปุ๋ยอินทรีย์และหินฟอสเฟตต่อการเจริญเติบโต ผลผลิตและคุณภาพของข้าวพันธุ์ กข.10 พบว่า การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับหินฟอสเฟต อัตรา 3,000 กิโลกรัม ต่อไร่ ทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นมากกว่าไม่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพของเมล็ดข้าวดีขึ้น การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีจะเป็นตัวเพิ่มประสิทธิภาพของปุ๋ยเคมีให้เกิดประโยชน์สูงสุดตลอดจนเป็นการเพิ่มที่อยู่อาศัยและอาหารของจุลินทรีย์ ก่อให้เกิดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อดิน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการผลิตและการจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสปรอบ จำกัด

การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ฯที่ผ่านมามีตั้งแต่เริ่มผลิตในปี 2553 - ปี 2555 สามารถผลิตปุ๋ยได้ 2,698 กระสอบ จำหน่ายได้ 2,004 กระสอบ มีสินค้าเหลือคงคลัง 694 กระสอบ ในการผลิตที่ผ่านมามีปี 2553 สหกรณ์ผลิตปุ๋ยในปริมาณที่มากกว่าปี 2554 แต่ในการผลิตในปีเดียวกันกลับมีปริมาณการผลิตลดลง และปี 2555 ปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้น แต่การจำหน่ายของสหกรณ์ปี 2554 มีการจำหน่ายมากกว่าปี 2555 ในปี 2555 มียอดจำหน่ายลดลง จากผลดำเนินงานจะพบว่า การผลิตและการจำหน่ายไม่สอดคล้องกัน มีทิศทางการผลิตกับการจำหน่ายสวนทางกัน จากสภาพปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจาก การจัดการผลิตที่ไม่เหมาะสมเช่น แรงงานขาดความชำนาญ การขาดแคลนแรงงาน ขาดแรงจูงใจในการผลิต และองค์ความรู้ของผู้ควบคุมการผลิต ตลอดจนขาดการวางแผนการผลิตที่เหมาะสม กับ ระยะเวลา ความสามารถในการผลิตของสหกรณ์ ส่วนด้านการจำหน่ายของสหกรณ์ เป็นการจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ให้กับสมาชิกมากกว่าบุคคลภายนอก ร้อยละ 99 แต่ปริมาณปุ๋ยอินทรีย์ที่จำหน่าย มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 4.38 ของปริมาณการจำหน่ายปุ๋ยเคมีทั้งหมดในสหกรณ์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเพราะเกิดจากการสื่อสารระหว่างสหกรณ์กับสมาชิก การรับรู้ข้อมูลของสมาชิกมีน้อย และมีความสับสนของข้อมูลจากเจ้าหน้าที่สหกรณ์ฯ ตลอดจนสหกรณ์ขาดการส่งเสริมการตลาด ทำให้สมาชิกผู้ใช้ปุ๋ยเกิดความไม่มั่นใจในคุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์ที่สหกรณ์ผลิต

ดังนั้นจำเป็นจะต้องทำความเข้าใจปัญหาที่แท้จริงและแนวทางแก้ไขจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ ต่อการบริหารจัดการธุรกิจแปรรูปปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์ ได้ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งระยะต่อไปสหกรณ์ต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาดังนี้ได้แก่

1. การวางแผนการผลิตของสหกรณ์ ต้องเริ่มจากการสำรวจความต้องการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของสมาชิกสหกรณ์ในช่วงการประชุมกลุ่มก่อนประชุมใหญ่ประจำปีในเดือน กันยายน หรือ หลังสิ้นสุดการเก็บเกี่ยวข้าว ในเดือน ธันวาคม และวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับ ปริมาณที่สมาชิกต้องใช้ ช่วงเวลาที่ต้องการใช้ปุ๋ย ระยะเวลาในการผลิต ฤดูกาล และเตรียมแผนการป้องกันความเสียหายที่เกิดจากภัยธรรมชาติ เช่น ฝนตกก่อนฤดู ส่วนการวางแผนการตลาดสหกรณ์ ต้องทำการส่งเสริมการตลาด จะทำให้ยอดขายเพิ่มขึ้น ปริมาณการผลิตจะเพิ่มตาม ค่าเสื่อมราคาต่อกระสอบจะลดลงตามสัดส่วน

ด้านองค์ความรู้สหกรณ์ต้องส่งบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ หรือ ผู้ควบคุมการผลิต เข้ารับการฝึกอบรมจากสถาบันทางวิชาการ เพื่อเป็นการประกันถึงคุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์ที่ผลิตได้ ตลอดจนเป็นการสร้างความมั่นใจกับสมาชิกผู้ซื้อ

สหกรณ์ต้องดำเนินการผลิตตามระบบ ISO 9001: 2008 ที่สหกรณ์ฯ ได้รับในด้านการจัดหาและจำหน่ายสินค้า เนื่องจากระบบ ISO เป็นการประกันระบบบริหารงานคุณภาพตามมาตรฐาน สหกรณ์ฯ ผลิตครอบคลุมถึงการจำหน่ายและการบริการของสหกรณ์แต่อย่างไรก็ตามในการแก้ปัญหาผลิตภัณฑ์ ที่ไม่ผ่านการรับรองจากกรมวิชาการเกษตรในอนาคตสหกรณ์ต้องดำเนินการขออนุญาตให้ถูกต้องเพื่อเป็นการประกันถึง มาตรฐาน คุณภาพการผลิตตามระบบ ISO 9001: 2008

2. การส่งเสริมการตลาดการจำหน่ายปุ๋ยของสหกรณ์เจ้าหน้าที่ต้องทำความเข้าใจกับสมาชิกที่ซื้อปุ๋ยต้องอธิบายให้สมาชิกเข้าใจถึงคุณสมบัติของปุ๋ยอินทรีย์ สหกรณ์ต้องขายปุ๋ยร่วมกันระหว่างปุ๋ยเคมี กับ ปุ๋ยอินทรีย์โดยสมาชิกที่ซื้อปุ๋ยเคมี 3-5 กระสอบ ต้องซื้อปุ๋ยอินทรีย์ 1 กระสอบ

สหกรณ์ให้ประธานกลุ่ม ผู้นำกลุ่มมีส่วนร่วมในการจำหน่ายหรือร่วมวางแผนการจัดจำหน่ายในกลุ่มสมาชิกโดยให้ผลตอบแทนรูปแบบต่างๆ บุคคลเหล่านี้เป็นบุคลากรที่จะช่วยพัฒนาระบบการตลาดของสหกรณ์

สหกรณ์คัดเลือกประธานกลุ่ม ผู้นำกลุ่ม หรือสมาชิกที่มีความสนใจเป็นผู้ทดลองใช้ปุ๋ยอินทรีย์โดยแบ่งพื้นที่ทดลอง ร้อยละ 30 ของพื้นที่ทั้งหมดที่ทำการเพาะปลูก จนประสบความสำเร็จ และใช้เป็นสถานที่ในการศึกษาดูงานของสมาชิกที่ยังไม่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ สหกรณ์ควรมอบของรางวัล และวุฒิบัตร เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ที่เป็นแบบอย่าง

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์ฯ ควรจะเป็นผู้ที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน โดยมีการเรียนรู้การเพาะปลูกจากสมาชิก จะทำให้สมาชิกที่ซื้อปุ๋ยอินทรีย์เกิดความมั่นใจในผลิตภัณฑ์ของสหกรณ์และเชื่อถือ ศรัทธาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์อีกด้วย

สหกรณ์ควรจัดทำเอกสารเผยแพร่และวีดิทัศน์ เกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และมีรูปภาพ ข้อมูลการผลิต ปริมาณผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง ของสมาชิกสหกรณ์ที่ประสบความสำเร็จในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์เพื่อเป็นตัวอย่างให้สมาชิกคนอื่น ๆ ได้ศึกษาและทำตามอย่างถูกต้อง

สหกรณ์ต้องทำแปลงสาธิตการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ในกลุ่มสมาชิก ติดป้ายประชาสัมพันธ์ อัตราการใช้ปุ๋ย เปรียบเทียบการใช้ปุ๋ยอินทรีย์กับปุ๋ยเคมี หรือเปรียบเทียบการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมปุ๋ยเคมี กับการใช้ปุ๋ยเคมี และจดบันทึกข้อมูลที่ได้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้สมาชิกใช้ปุ๋ยอินทรีย์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการจัดทำปัญหาพิเศษประกอบหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน ซึ่งมีข้อจำกัดในการทำวิจัยในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ขอบเขตการศึกษา เงื่อนไขด้านเวลา ตลอดจนความรู้ความชำนาญของผู้วิจัยเอง ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยเห็นว่าควรจะมีการศึกษาเพิ่มเติมดังนี้

1. ควรศึกษาการจัดทำแผนกลยุทธ์ ในการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและพัฒนาธุรกิจแปรรูปปุ๋ยอินทรีย์สหกรณ์การเกษตรสปราบ จำกัด
2. ควรศึกษาการจัดทำแผนกลยุทธ์ทางการตลาด เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสหกรณ์เพื่อรองรับการขยายตัวของธุรกิจแปรรูปปุ๋ยอินทรีย์ของสหกรณ์การเกษตรสปราบ จำกัด ต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2545. คู่มือนักสหกรณ์. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมสหกรณ์.
- กรณีกา ชมดี. 2524. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่หันามีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจศึกษาเฉพาะกรณี โครงการสารภี ต.ท่าชัย อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โกมล นาคสิงห์. 2550. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อปุ๋ยอินทรีย์ในอำเภอสนปราบ จังหวัดลำปาง. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ถนอมศรี ตะริโย. 2537. องค์การเพื่อการเกษตรกรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธกส. สาขาเชียงใหม่ จำกัด และสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง จำกัด. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ธงชัย สันติวงษ์. 2534. การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- นำชัย ทุนพล. 2529. การพัฒนาชุมชน: หลักวิธีและยุทธวิธี. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- บัณฑร อ่อนคำ. 2533. “กระบวนการกระตุ้นให้เกิดกลุ่มเกษตรกรรายย่อย”. วารสารสังคมพัฒนา. (มีนาคม): 84-90.
- เปรมวดี สิทธิโกสัย. 2539. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- พิชิต พงษ์สกุล. 2542. “บทบรรณาธิการ”. วารสารดินและปุ๋ย 21: 103.
- พรรณพิมล ก้านกนก. 2539. กลยุทธ์การตลาด. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ภมรมาศ จิตรอำพร. 2552. ปัญหาและแนวทางแก้ไขในการจัดการธุรกิจผลิตภัณฑ์นมของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์). เชียงใหม่: ปัญหาพิเศษปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- มุกดา สุขสวัสดิ์. 2545. ชุดคู่มือการเกษตรปุ๋ยอินทรีย์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินติ้ง.
- รัตนา โพธิ์สุวรรณ. 2551. วิเคราะห์หลักและปรัชญาสหกรณ์ (ศส.517) ตำราสำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้. เชียงใหม่: โทนัลเลตต์ เชียงใหม่.

เรวดี ศรีจำเริญ. 2544. การดำเนินโครงการพัฒนาชาวเขาเชิงอนุรักษ์ด้านการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน กรณีศึกษาบ้านห้วยโป่ง ต.บ้านปอง อ.ทุ่งหัวช้าง จ.ลำพูน. เชียงใหม่: ปัญหาพิเศษปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย. 2542. เอกสารประกอบการเผยแพร่ความรู้สหกรณ์. กรุงเทพฯ: สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย.

สุชิน ปิติหะจินดา. 2537. คำบรรยายสัมมนาปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานสหกรณ์. โครงการสัมมนาเพื่อพัฒนาสหกรณ์การเกษตรที่จังหวัดแพร่ ระหว่างวันที่ 11-15 มกราคม 2537. กรุงเทพฯ: สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย.

สำนักบริการข้อมูลและสารสนเทศ. 2553. “ระบบการผลิต”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.nsrui.ac.th/e-learning/sonthaya/lesson%203/lesson%203.html> (11 พฤศจิกายน 2553).

อัศวิน ศรีเทพ. 2551. การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. จำกัด จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: ปัญหาพิเศษปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

อดิน รพีพัฒน์. 2527. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยในการมีส่วนร่วมในการพัฒนา. นครปฐม: ศูนย์นโยบายสาธารณะสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.

อดุลย์ สิทธิวงศ์. 2546. ผลของปุ๋ยอินทรีย์และหินฟอสเฟตต่อการเจริญเติบโตของข้าว และคุณภาพของข้าวพันธุ์ กข 10. เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระปริญญา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภาคผนวก ก

การประมูมระดมความคิด SWOT Analysis

วันที่ 10 ตุลาคม 2554

ณ ห้องประชุม สหกรณ์การเกษตรสปราบ จำกัด

ประเด็นคำถาม

การผลิต		วัตถุดิบ
		คุณภาพ / ความมั่นใจผู้ซื้อ
		กระบวนการผลิต
		ต้นทุนการผลิต / ปริมาณการผลิต

การจัดจำหน่าย		คำนึงความชอบ / การบริการ
		การจัดจำหน่าย
		ราคาสินค้า
		การส่งเสริม / ประชาสัมพันธ์

ผลการ SWOT Analysis

จุดอ่อน

- การจัดการผลิต
- การให้บริการสินเชื่อล่าช้า
- องค์ความรู้การผลิต (สูตรปุ๋ย)
- การจัดเก็บวัตถุดิบ
- การสื่อสารระหว่างสหกรณ์กับสมาชิกไม่ตรงกัน
- ความไม่มั่นใจของผู้ซื้อ

จุดแข็ง

- มีสื่อวิทยุชุมชน
- มีเงินทุนเพียงพอต่อการผลิตและการประชาสัมพันธ์
- สมาชิกรู้จักสหกรณ์ดี
- การให้บริการสินเชื่อปลอดดอกเบี้ย
- มีทุนศึกษาอบรม

อุปสรรค

- สภาพดินฟ้าอากาศ ฝนตก
- สมาชิกยึดติดกับปุ๋ยเคมี

โอกาส

- สมาชิกรู้จักปุ๋ยอินทรีย์จากบริษัทเอกชน
- สหกรณ์มีสมาชิกเป็นลูกค้าอยู่แล้ว
- การทำให้สมาชิกเข้าใจปุ๋ยอินทรีย์

แนวทางแก้ไข

- การรณรงค์การใช้ปุ๋ยอินทรีย์อย่างจริงจัง กรรมการ ผู้นำกลุ่ม สมาชิก
- การส่งเสริมการขาย/การมีส่วนร่วมของผู้นำประธานกลุ่ม

- การจัดการกระบวนการผลิตให้คุ้มกับต้นทุน
- การส่งเสริมการกินผักอินทรีย์และการตลาดผักอินทรีย์
- การให้บริการสินเชื่อปลอดดอกเบี้ยที่เร็วขึ้น/เดือนปีบัญชี
- การดำเนินการขอใบอนุญาตผลิตปุ๋ยอินทรีย์หรือปรับเปลี่ยนชื่อจากปุ๋ยอินทรีย์

เป็นสารปรับปรุงสภาพดิน

ภาคผนวก ข

การประชุมกลุ่มย่อย Focus Group

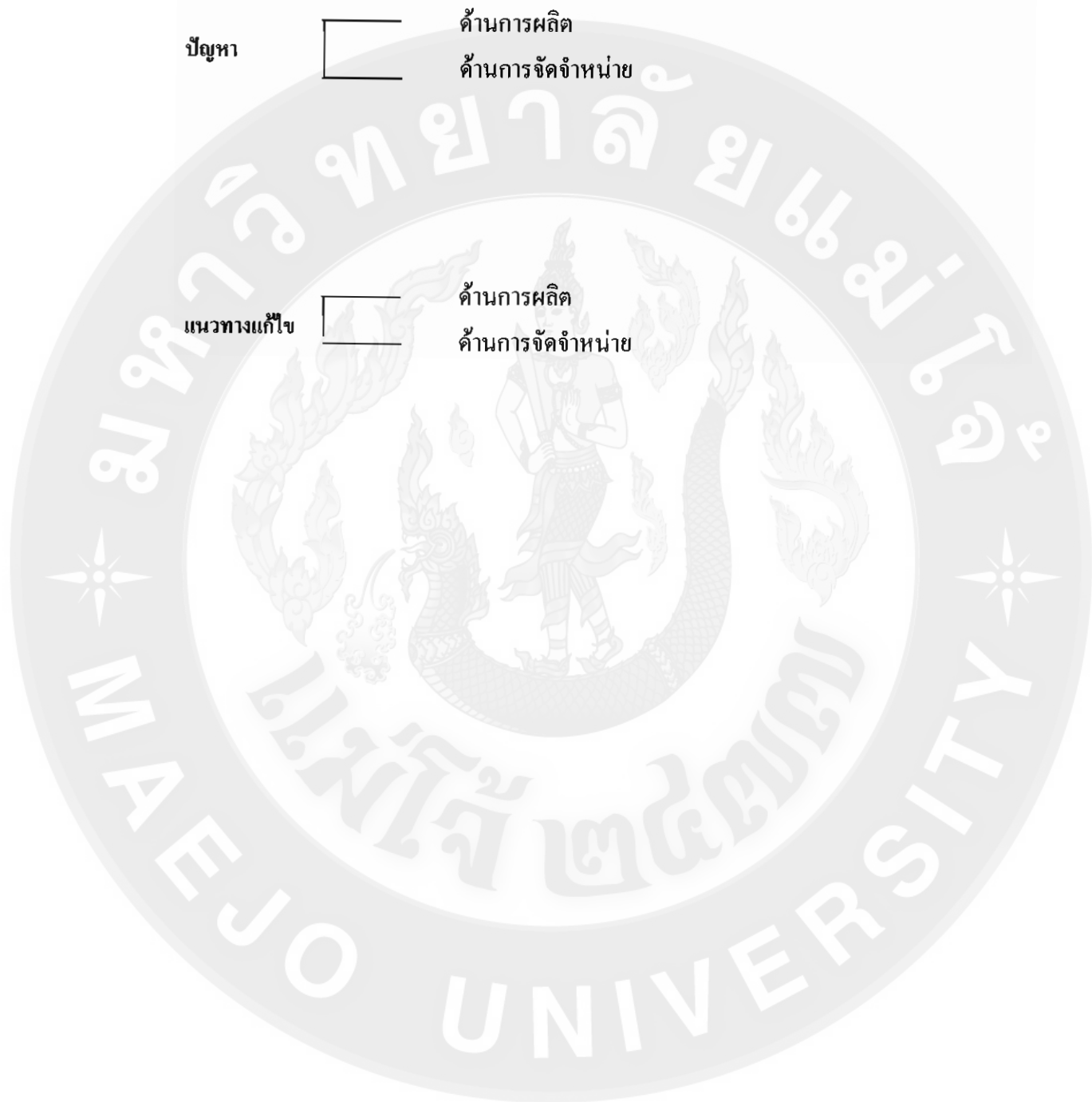
วันที่เสาร์ที่ 18 สิงหาคม 2555

ณ ห้องประชุม สหกรณ์การเกษตรสปราบ จำกัด

ประเด็นการประหมกลุ่มย่อย

ปัญหา ☐ ด้านการผลิต
ด้านการจัดจำหน่าย

แนวทางแก้ไข ☐ ด้านการผลิต
ด้านการจัดจำหน่าย

ภาคผนวก ก

งบประมาณการผลิต / รายละเอียดกำไร (ขาดทุน) เฉพาะธุรกิจแปรรูปผลิตผล

การเกษตรและการผลิตสินค้า

สำหรับปีสิ้นสุด 30 มิถุนายน 2554 และ 2553

สหกรณ์การเกษตรสปราบ จำกัด
งบต้นทุนการผลิต
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน 2554 และ 2553

	ปี 2554	ปี 2553
	บาท	บาท
ธุรกิจแปรรูปผลิตผลการเกษตรและการผลิตสินค้า		
แปรรูปผลิตผลการเกษตร	35,720.00	0.00
ข้าวเปลือกใช้ไปในการผลิต	1,533.00	0.00
<u>บวก</u>	248.00	0.00
	<u>37,501.00</u>	<u>0.00</u>
ต้นทุนการผลิต		
แปรรูปปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด		
วัตถุดิบยกมาต้นปี	21,009.50	0.00
<u>บวก</u>	202,566.00	259,800.00
	0.00	48,920.58
ค่าใช้จ่ายในการซื้อวัตถุดิบ	2,303.00	44,954.00
รวม	225,878.50	353,674.58
<u>หัก</u> วัตถุดิบคงเหลือสิ้นปี	112,483.83	21,009.50
วัตถุดิบใช้ไปในการผลิต	113,394.67	332,665.08
<u>บวก</u> เงินเดือนค่าจ้าง (การผลิต)	30,760.00	51,275.00
ค่าใช้จ่ายในการผลิต	2,055.00	3,752.00
ค่าเสื่อมราคา-เครื่องจักร	70,000.00	30,493.15
กระสอบใช้ไป	8,428.00	18,326.00
ต้นทุนการผลิต	<u>224,637.67</u>	<u>436,511.23</u>

รายละเอียดประกอบงบการเงิน 4

รายละเอียดกำไร (ขาดทุน) เฉพาะธุรกิจแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรและการผลิตสินค้า

	ปี 2554		ปี 2553	
	บาท	%	บาท	%
แปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร				
ประเภทข้าวเปลือก				
ขายข้าวสาร	29,451.00	92.47	0.00	0.00
ขายปลายข้าว	757.50	2.38	0.00	0.00
ขายรำข้าว	1,640.00	5.15	0.00	0.00
รวม	31,848.50	100	0.00	0.00
หัก ต้นทุนขาย	27,225.70	85.49	0.00	0.00
กำไรเฉพาะธุรกิจ	4,622.80	14.51	0.00	0.00
แปรรูปปฏินทรีย์อัดเม็ด				
ขายปฏินทรีย์สหกรณ์	384,300.00	100	53,150.00	100
รวม	384,300.00	100	53,150.00	100
หัก ต้นทุนขาย	397,454.12	103.42	50,651.73	95.30
ขาดทุนเฉพาะธุรกิจ	(13,154.12)	(3.42)	2,498.27	4.70
สัตว์เลี้ยงเพื่อขายผลิตผล (ลูกไก่)				
ขายลูกไก่	179,592.00	95.93	0.00	0.00
ขายไข่ไก่	7,616.00	4.07	0.00	0.00
รวม	187,208.00	100	0.00	0.00
หัก ต้นทุนขาย	225,821.84	120.63	0.00	0.00
กำไร (ขาดทุน) ขั้นต้น	(38,613.84)	(20.63)	0.00	0.00
บวก รายได้เฉพาะธุรกิจ				
- รายได้จากการกักไก่	2,777.00	1.48	0.00	0.00
- รายได้เบ็ดเตล็ดฟาร์ม	125.00	0.07	0.00	0.00
รวมรายได้เฉพาะธุรกิจ	2,902.00	1.55	0.00	0.00
หัก ค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจ				
- ค่าใช้จ่ายในการขาย	300.00	0.16	0.00	0.00
รวมค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจ	300.00	(0.16)	0.00	0.00
ขาดทุนเฉพาะธุรกิจ	(36,011.84)	(19.24)	0.00	0.00

10

ภาคผนวก ง

แผนการดำเนินงานประจำปี 2554/2555
และแผนการดำเนินงานประจำปี 2555/2556

ระเบียบวาระที่ 8 : เรื่อง พิจารณออนุมัติงบประมาณแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ปี 2554/2555

แผนการดำเนินงานประจำปี 2554/2555 เริ่มดำเนินงาน ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2554 ถึง 30 มิถุนายน 2555 สหกรณ์การเกษตรสปราบ จำกัด		
5. แผนธุรกิจแปรรูปผลิตผลการเกษตรและผลิตสินค้าเกษตร		
5.1 ผลิตปุ๋ยอินทรีย์	บาท	528,000.00
5.2 ขายปุ๋ยอินทรีย์	บาท	560,000.00
5.3 ผลิตลูกไก่พันธุ์ประดู่หางดำ	บาท	550,000.00
5.4 ขายลูกไก่	บาท	672,000.00

แผนการดำเนินงานประจำปี 2555/2556 เริ่มดำเนินงาน ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2555 ถึง 30 มิถุนายน 2556 สหกรณ์การเกษตรสปราบ จำกัด		
5. แผนธุรกิจแปรรูปผลิตผลการเกษตรและผลิตสินค้าเกษตร		
5.1 ผลิตปุ๋ยอินทรีย์	บาท	512,000.00
- ขายปุ๋ยอินทรีย์	บาท	560,000.00
5.2 ผลิตลูกไก่พันธุ์ประดู่หางดำ	บาท	672,000.00
- ขายลูกไก่	บาท	872,000.00
5.3 ไก่สด	บาท	2,699,000.00
- ขายไก่สด	บาท	3,360,000.00
5.4 ข้าวแปรรูป	บาท	450,000.00
- จำหน่ายข้าว	บาท	500,000.00

ภาคผนวก จ

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นายนิรันดร์ มานันชัย
วันเดือนปีเกิด	9 กุมภาพันธ์ 2514
ภูมิลำเนา	อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2532 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง พ.ศ. 2534 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ป.ว.ส.) สาขาเกษตรกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตลำปาง พ.ศ. 2542 ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต เกษตรกรรมทั่วไป สถาบันราชภัฏลำปาง จังหวัดลำปาง
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2539-2547 ตำแหน่งพนักงานสินเชื่อ สหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด จังหวัดลำปาง พ.ศ. 2547 -2555 หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการเกษตร สหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด จังหวัดลำปาง